

AP©STROFA

**Kopija skirta naudotis tik per Valstybinį  
lietuvių kalbos ir literatūros egzaminą.  
Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia  
forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat  
padaryti viešai prieinamą kompiuterių  
tinklais (internete).**

MARIUS IVAŠKEVIČIUS

# Madagaskaras

*Trijų veiksmų pjesė*

Neskirta platinti

Vilnius · 2012

UDK 821.172-2

Iv53

Antroji laida

Redaktorė Giedrė Kadžiulytė  
Viršelio dailininkė Morta Griškevičiūtė  
Apipavidalino Tomas Mrazauskas

Surinkta „LucasFonts“ šriftais  
„TheAntiquaB“ ir „TheSans“

© Marius Ivaškevičius, 2004, 2012

© Apostrofa, 2012

ISBN 978-9955-605-74-4

## **Turiny**

Autoriaus žodis 7

Madagaskaras. *Trijų veiksmų pjesė*

VEIKĖJAI 13

I VEIKSMAS 15

II VEIKSMAS 55

III VEIKSMAS 89

Pjesės pirmojo pastatymo programa 119

Lietuvos perkėlimo į Afriką idėja kilo tarpukario geopolitikui Kazimierui Pakštui. Mintis šią idėją perkelti į teatro sceną šovė mūsų laikų režisieriui Rimui Tuminui. Man buvo pasiūlyta perkelti visa tai į popierį. Taip gimė pjesė „Madagaskaras“.

Iš tiesų Lietuva taip niekada ir nebuvo perkelta į Afriką, todėl ši pjesė ir yra apie tai, kaip Lietuva niekada nebuvo perkelta į Afriką. Kitaip tariant – tai pjesė apie tą Lietuvą, kuri taip niekur ir neišsikėlė.

Skaitydamas grožinės literatūros kūrinius, kurių veiksmas vyksta prieš pat Antrąjį pasaulinį karą, visada pastebėdavau kažkokį nesuprantamą ilgesį, keistą nostalgiją aprašomam laikui. Tarytum galima būtų ilgėtis to, kas vyksta čia ir dabar. Žinoma, literatūra – lėtas procesas, todėl daugelis šių knygų buvo parašytos jau po karo, taigi autoriui suvokiant, kad aprašomas pasaulis netrukus nugarmės į nebūtį. Galiausiai neišvengiamo karo nuojauta, matyt, tuo metu išties sklandė ore. Tačiau turbūt egzistuoja ir trečias dalykas, sėjantis šiuose kūriniuose ilgesį – tai mūsų žinojimas, kad visa tai netrukus bus prarasta.

Žmonių, pergyvenusių ribą tarp tarpukario ir karo, biografijose visada nevalingai ieškai žodžių: emigravo, deportavo, kolaboravo. Tačiau tai jau kitos istorijos, vaizduojančios naują epochą. „Madagaskaras“ – pasakojimas apie žmones, dar nepriėjusius šios ribos, tačiau mums iš laiko nuotolio puikiai suvokiant, kad ši riba netrukus bus peržengta.

O žinant tai, kiekvienas veiksmas, kiekvienas ištartas žodis įgyja naują prasmę. Todėl svajojantys personažai su grandioziniais siekiais ir projektais tampa blogiausiai atveju – utopistais, geriausiu – idealistais. Ir visa tai todėl, kad mes žinome, o jie dar ne. Tuo dabartis pranašesnė už praeitį. Bet visa tai neilgam.

Kaip skaityti „Madagaskarą“? Taip, kaip žmogus 2084-aisiais skaitytų istoriją apie mus, manančius, kad visos pasaulio nesąmonės baigėsi prieš keturiolika metų ir mes – pirmieji, išbridę į tiesią, šviesią, nesibai giančią magistralę. 2084-ųjų skaitytojui dėl to mažų mažiausiai būtų juokinga, daugių daugiausiai – grau du. Nes jis žinos keletą ateities datų, kurios sudaužys į šipulius visus mūsų šiandienos lūkesčius. To skaitytojo dar nėra, o jis jau už mus pranašesnis.

Todėl ši pjesė apie žmones, kurie dar nieko nežino. Ir todėl iš visų jėgų stengiasi gyventi: mylėti taip, kaip dar niekas iki jų nemylėjo, tikėti taip, kaip dar niekas iki jų netikėjo, norėti taip, kaip dar niekas iki jų nenorėjo, ir galiausiai perkelti tai, kas dar niekad nebuvo perkelta.

Ir iš esmės juk ne Lietuvą čia norima perkelti į Afriką, o visam tarpukario Pasauliui ieškoma saugesnės vietos. Kur padėti tuos miestus ir žmones, kad, išgyvenę neskausmingą kraustymąsi, jie toliau galėtų netrukdomi gyventi visu smarkumu. Bet tam neužtektų Afrikos, reikia dar vieno Žemės rutulio – atsarginio.

Lietuva niekada nebuvo perkelta į Afriką, ir tuo ši idėja yra vis dar graži – ji nereali. Kitaip nei ši, keletas to paties meto grandiozinių idėjų buvo pradėtos įgyvendinti, ir jų skausmingas palikimas juntamas dar ir šiandien. Apie jas prirašyta daug pjesių, tačiau visos jos kiek kitokio pobūdžio. Antikarinės, antihitlerinės ar antistalininės.

Antipakštinių pjesių nėra. Nors keistai turbūt šian-  
dien jaustumėmės Pietų pusrutulyje, kaitinant tropikų  
saulei įsitaisę palmių giraitėje priešais Indijos vandenyną.  
Ir kai garsus juodaodis režisierius Rimas Tuminas  
būtų pasiūlęs rašyti man šią pjesę, pavadinčiau ją egzotiškai – „Lietuva“. Apie tolimą, mažai pažįstamą žemę.

Taigi galima šią pjesę skaityti ir taip. Tarytum mus  
iš tikrųjų perkėlė ir dabar, pasitelkę teatrą, bando grąžinti atgal.

M. I. 2004

Madagaskaras

TRIJŲ VEIKSMŲ PJESĖ

Neskirta platinti



## **Veikėjai**

KAZIMIERAS POKŠTAS – idealistas

SALĖ – poetė

MILĖ – Salės draugė

HELĖ – Salės draugė

TĖVAS – Pokšto tėvas

MOTINA – Pokšto motina

VERONIKA – ištvirkėlė

GERBUTAVIČIUS – senas televizionierius

SLIBINAS KOMUNARAS – keturgalvis

OSKARAS – ambasadorius, televizionierius

STEPONAS – aviatorius

STASYS – aviatorius

SLIBINAS LITERATAS – trigalvis

FRENKAS – krepšiasvydžio dievas

DAINIUS – taipgi profesorius, taipgi dvasiškas tėvas

DAVATKA – ažubalietė

PARAPIJIETIS I – ažubalietis

PARAPIJIETIS II – ažubalietis

KAUNIETĖ I – Kauno ponia

KAUNIETĖ II – Kauno ponia

KAUNIETĖ III – Kauno ponia

KAUNIEČIŲ CHORAS

PRANCŪZAS – jaunuolis gėlių pardavėjas

EMIGRANTAS – JAV lietuvis

RONIS – jaunuolis, svajojantis tapti Holivudo aktoriumi

REŽISIERIUS – Holivudo režisierius

AKTORIUS – King Kongo vaidmens atlikėjas

MARLEN – Holivudo aktorė

KUNIGAS – Kauno kunigas

KUNIGŲ CHORAS

PETROVIČIUS – meilužis

GYDYTOJAS

MEDICINOS SESUO

Neskirta platinti

# I veiksmas

## 1 scena

*Dvidešimto amžiaus pradžia. Lietuvos kaimas.  
Prie stalo sėdi Pokštas, Tėvas ir Motina. Vyksta ilgas,  
skausmingas virtų bulvių lupinėjimas bei valgymas.  
Ilgai niekas neprataria žodžio.*

TĖVAS Jautis reiks pjauti. Nieko nepaveiksi.

MOTINA (atsidūsta) Nieko.

TĖVAS Pašaras galutinai baigia susinaudoti. Nieko nepaveiksi.

MOTINA Nieko.

TĖVAS Kazimieras reiks ant darbo pristatyt. Nieko nepaveiksi. Trūkumas pajėgumo.

MOTINA Trūkumas.

TĖVAS Gana su knygomis prostituoti. Darbas pirma reik išpildyt. Ir nieko tame nepaveiksi.

MOTINA Nieko.

TĖVAS Apie tavi, Kazimierai, kalbam, kurs sėdi ir tyli, ir tuomi mus neramini.

MOTINA Kazimierai.

TĖVAS Ir tavo sėbrystė su knygom mūsų labai neramina. Radikališkai knygos nuteikia ir maža iš to naudos.

MOTINA Baisi man šita sėbrystė.

TĖVAS Gana, pasakiau, tylėti. Motina ir tėvas su tavimi santykiauja. Į razumą bando atvesti. Prakalbėk, po perkūnu, nebesėdėk, lyg kas būtų liežuvį tau išplėtojęs.

MOTINA Tegul prisisotina vaikas. Augantis dar organizmas. Kuomi geriau pavalgys, tuomi drūtesnis užaugs.

TĖVAS Ne maistas jam tie kartofeliai. Ir ne muskulus jis augina, o vien išvidinį svieta. O kas mums iš jo išvidinio, kai reik gyvuot ant išorinio. Negrok man ant jausmo, Kazimierai, kalbėk, nes aš pats savo rankom liežuvį tau išplėtosiu.

*Pokštas meta bulvę atgal į puodą. Užguitas, iš padilbų žvilgčioja į tėvus, sukramto, kas liko burnoje.*

POKŠTAS (*tyliai*) Neįmanomas santykiavimas, kai tavęs ant lygiųjų nelaiko. Tokia padėtis nenormalinė.

MOTINA Kas gi tavi nelaiko..?

TĖVAS Nelaiko ir nelaikys (*trenkia kumščiu į stalą*). Nebus tarp mūsų sėbrystės. Neprileisiu, kad mane auklėtų radikališkoji jaunuomenė.

*Pokštas nulenkia galvą į savo lėkštę.*

TĖVAS Ir nieko tame nepaveiksi.

MOTINA Vėlei tylės dvi dešimtys metų. Žodžio neišplėtosi.

TĖVAS Darbas geriau nusidirbs. Vaizduokis, kad jis nebylys. Tokį jau Viešpats nuskolino. Geriau ramiai susitarkime, kur jautis priskerstas dėsime.

POKŠTAS (*sau po nosimi*) Tragedinis nepramatymas.

TĖVAS (*Motinai*) Kaip jį čia reik supaisyt?

MOTINA (*Pokštui*) Neplėšyk tėvui jausmų. Tėvo širdis nelaiko.

TĖVAS (*Motinai*) Stok. Tegu santykiauja. Aš noriu ryškiai išgirsti, kame čia yra užsidaręs tragedinis nepramatymas. Tegu jis man išdėlioja.

MOTINA Vaikeli, nebetylėk. Dėliok, ką patsai vienas mintiji.

TĖVAS Neturi jis ko išdėlioti. Nutrūko mintis neužgimus, ir nieko čia nepaveiksi.

MOTINA Gaila, kad mūsų Kazimieras šitaip nedaug iškalbingas. Su moteriškom bus sunkumas.

POKŠTAS (*sau panosėje*) Tragedinis nepramatymas pripjauti ariamą jautį.

TĖVAS Girdėti kažkoks šurmulys.

MOTINA Čia turbūčiausiai Kazimieras lupeną įsikando.

POKŠTAS (*tyliai*) Tragedinis nepramatymas pjauti ariamą jautį. (*Garsiau*) Tragedinis nepramatymas pjauti ariamą jautį. (*Kone sušunka*) Tragedinis nepramatymas pjauti ariamą jautį.

*Pokštas atsistoja. Tėvai nuščiūva.*

POKŠTAS Pjauti ariamą jautį – tas pat, kas nepasilikti sėklai aruodo grūdų. Tas pat, kas geram pianistui, grojančiam su armoška, neapdrausti savųjų pirštų. Tas pat, kas...

*Pokštas nutyla ir įsiklauso savo prakalbos aidu.  
Jam nuo savęs yra ir baisu, ir didinga.*

TĖVAS (*Motinai*) Tu girdi, koksai pianizmas. Ugniakalnis koks prabilo. Kuomi baigiasi nenormalinė, gili sėbrystė su knygom.

POKŠTAS Prašom neužsižeisti už atvirą santykiavimą, tačiau tik gili sėbrystė su kokybiškom knygom išaria razumo vagą mūsų smegenyse. O rašto nepažinimas – tai ariamo jaučio suvalgymas.

TĖVAS Nagi, toliau santykiauk. Dėliok tąjį savo pramatymą.

POKŠTAS Čia nėra ką dėlioti. Visas sviestas kompaktiniai sudėliotas dailiojoje literatūroje. Išmokit permąstyti knygas ir išmoksitę sviestą.

TĖVAS Motin, koksai populizmas virsta iš mūsų sūnaus.

POKŠTAS Ko jūs toki pasyvistai? Ogi jūs esitę persiėmę tuomi fatalizmu, kurs iš Rytų ateina. Visa kas jums yra blogai, visa už jus nulemta. Jautį, kad kas, tai

pjauti. Visame aš tame pramatau trūkumą iniciatyvos. Atsisukit veidu į jūrą. Pakelkit akis nuo žemės. Būkit kaip anglokeltai. Jie ima iš jūros energiją, veiklumą ir iniciatyvą. Joks padorus anglokeltas neskerstų ariamo jaučio. Veidu į jūrą, ne profiliu. Veidu, kam pasakiau.

MOTINA (*Tėvui*) Daryk, ką sūnus tavi prašo.

TĖVAS O kur toji jūra, motin? Ar tu bent žinai, maža daug?

MOTINA Vaikeli, ir ko nesakei? Šitiekos metų tylėjai. Tėvus neraminai.

TĖVAS Kazimieras razumą kaupė. Matroso tarnystei ruošėsi. Į marę norėjo išplaukt. Uždarbiaut anglokeltuose.

POKŠTAS Aš, tamistos tėve ir motina, ir daugiau pasakyti galiu. Aš, tamistos, jus stebėjau. Kokybę jūsišką vertinau. Kuomet paskutinįsyk, tėve, ėjot taisytis dantų?

TĖVAS Radikališkai vaikas prakalbo. Pikta man jo klausytis, bet tegu santykiauja. Į marę išplauks – nenugirsiu.

POKŠTAS Tai štai kuomi baigės stebėjimas prasto lietuviško kūno. Baisus sveikatos skurdumas man meta si į akis. Menki, pakrypę vyriukai, išblyškę, be kraujo moterys, nususe, apšepę vaikai, ir visa tai flegmos persunkta. Tokia sveikata lietuviui dažnai neleidžia net juokties. Numuša visą ūpą. Pakelkim lietuvio kokybę, pradėję taisyt jojo kūną, tada jau galėsime taisyti ir jo išvidinį svietą.

TĖVAS Motin, gali įtikėti mūs matroso pramatymu?

MOTINA Daktaras mūs Kazimieras. Antras po Basanovičiaus. Koksai gi iš jo matrosas.

TĖVAS Matrosu aš jį matau. Plaukia su burėm per marią su dideliu anglokeltu, ir nieko tame nepaveiksi.

MOTINA O aš jo į marę neleisiu. Užpuola matrosus marioje įvairūs toki okeanai, net laivę gali apverst. Būna baisingo dydžio. Net jautį galėtų praryti toks peraukęs okeanas.

TĖVAS Viskas nuo laivės pareina. Jei laivė gerai suręsta, joks ūmus okeanas su uodega neapvers.

POKŠTAS (*paliečia savo delnais tėvų pečius*) Ir vėl man iš jūsų girdisi tas baisus fatalizmas, paveldėtas iš Rytų. Atsukit gi veidus į jūrą. Pažvelkit jai į akis. Nebūkite jūroskeptikai, auginkite savyje jūrooptimistus. Tas reikalaus iš jūsų užsispyrusiai didelio triūso, ne vieno dešimčio metų ir tolimiausio pramatymo. Nieko tame nepaveiksi. Pirmasai iš šių darbų, mano giliu įsivaizdijimu, turėtų būt mūsųškas jautis, paliktas iki vasarai išpildyt žemės arimui. Tai esti mano pramatymas. Aš sėbriškai prisirišęs prie mūsųško ariamo jaučio.

*Pauzė. Tėvai žvelgia į rankas išskėtusį Pokštą su neslepiamu susižavėjimu.*

MOTINA (*žegnojasi*) Kunigas.

TĖVAS (*žegnojasi*) Viešpaties laivės matrosas. Liežuvį bandžiau išplėtoti. Dievo žodį nutildyt. Iš aukšto santykiavau. Štai koks esi tu, Kazimierai. Klaupiuos prieš tave nusizeminęs (*atsiklaupia*). Atsuk mano veidą kur nori. Sutramdyk tokius nepramatėlius, du peraugusius okeanus be išvidinio svieto.

*Tėvas klūpi, o Motina aprenigia Pokštą sutana.*

## 2 scena

*Kaimo bažnyčia. Į ją renkasi parapijiečiai. Pokštas nedrąsiai dairosi į juos, muistosi naujame drabužyje, jaučiasi nejaukiai, kiek prisibijo minios.*

DAVATKA (*pašnibždomis*) Klierikas.

PARAPIJIEČIS I Jaunutis.

VERONIKA Seksualinis.

PARAPIJIETIS I Tšš, Veronika. Viešpatį skelbs.

*Davatka paduoda Pokštui pamokslų knygą.*

DAVATKA Pradėkit (*mosteli ore abiem rankomis*).

*Parapijietis II paskambina varpeliais.*

VERONIKA Jaukus.

PARAPIJIETIS I Tšš, Veronika.

*Ilga pauzė. Pokštas akimis stebi auditoriją.*

POKŠTAS (*pusbalsiu Davatkai*) O vargonai?

DAVATKA (*pašnibždom*) Atleidom vargonininką. Girtuoklis. Pabarkite mus užu tai.

*Pokštas pavarto pamokslų knygą ir užverčia.*

POKŠTAS (*giliai įkvepia, užsimerkia ir pratrūksta*) Tamistos. Formališkai nešnekėsiu. Pradėsiu nuo pabarimų. Man metasi į akis iš karto net kelios nelaimės. Pirmoji jų būtų besaikis vyno stikliukų kilnojimas. Kuomi daugiau lietuvis negero instinkto vedamas įpils į save girtuoklystės, tuomi daugiau jis turėtų krist akyse moteriškių. Bet moters lytis mumyse išsiugdžiusi atsparumą. Ne tik girtuoklius jos pakenčia, bet ir baisiausių pypkorus. Dargi prie šių nelaimių jos linkę pakęsti ir trečiąją – lytinį ištvirtimą. Žemiausio instinkto vedinos mūs tautos moteriškės per girtuoklystės tvaiką ir dūminę pypkių užsklandą prisiekia pusgyvius vyrus, o prisiekusios prieš juos išskleidžia savo lytinius sopulius. Ką tuomkart dirba vyrai? Vyrai nieko nemato. Jie pusgirčiai ir apsirūkę. Už juos viską išpildo puolusi moterija. Kokia gali būti kokybė tokio lytinio veiksmo? Jokios. Tai vien sopulių aptarnavimas. Koks gali gimti



lietuvis iš tokio lytinio veiksmo? Prastas. Kokybės iš jo bus maža, Tėvynei vien tik žala. Geriausia tokiai moteriškei nueiti pas moterų daktarą ir užu nedidelį mokesį parduoti jam savo priešpildę. Daktaras reikalą žino. Sugrūdęs į lytį delną ištrauks jis tokį tautietį užu vienos jo ausies ir apgyvendins su šiukšlėmis. Kadangi vis vien, kad ir gimęs, jis šiukšlintų mūs Tėvynę. Būtų arba debilas, dergiantis tautos vardą, arba įgudęs vagis, gal net profesionalas. Vagystėmis dabar verčiasi trečiadalis mūsų žmonių. Bijau, kad jų vargšės motinos laiku nespėjo nueiti pas papilvių specialistą.

*Veronika nualpusi krenta ant grindų.*

DAVATKA Veronika. Kvieskit daktarą.

PARAPIJIETIS I Tšš, atsigaua merga.

POKŠTAS *(žmonėms tebešurmuliuojant, vėl giliai įkvepia ir tęsia)* Tai toks būtų mano pramatymas apie ištvirkimus. Dabar apie kitą reikalą. Vargonininką atleidot. Sakot: baisus girtuoklis. O kito samdyti neskubat. Laukiate, kol aniuolai ims jums vargonais skambent? Gero prityrusio chorvedžio irgi turbūt neturit. Gieda kiekviens kaip moka. Girdėjęs aš tuos giedojimus. Atleiskit man užu griežtumą, bet baisiai tamistos staugiat. Rėkia kiekviens kaip gali neapčiuotų balsu. Juk Viešpats įdėjo mum dainą, kad jį daina pagerbtume ir dvasią savo prikeltume. Bet kad tatai atsiktų, reikia dainą išpildyt meniškai, su meistryste. Ji turi sklist ne į šoną, kaip upė, horizontaliniai. Ji turi kilt vertikaliniai, kaip dūmas iš kaminų. Tik toji dainos kryptis pasieks prisnūdusį Viešpatį, pakels mūsų dvasią ir duos mums iniciatyvą. Antrasai etapas būtų – veidų atsukimas į jūrą. Atsukim visus aniuolus, šventas statulas ir Viešpatį minėtąją kryptimi. Tegu dangaus

kariauna pirmoji iš mūsų piliečių pabus iš letargo miego. Paskum atsisukime patys. Perstatykim bažnyčias, kad vienu kartu galėtumėm garbinti mūsų Viešpatį ir būti veidu į jūrą. Tik jūroje aš matau geros kokybės lietuvių. Tik ten tautinė dvasia skleisis visokeriopai. Sukūrę tokią geruomenę, žvelgiančią veidu į jūrą, galėtume mirti žinodami, kad mūsų Tėvynė gyvuos. Šitai jums tvirtinu aš – Kazimieras Pokštas, iš man suteiktos tribūnos. Nuolat greta rožančiaus ar pakabinto kryželio nešiokitės šitąjį daiktą (*išsitraukia kompasą*). Kompasas jums padės orientuotis po svetą. Prisistenkite kuomi dažniau žvelgt Vakarų kryptimi. Rytai yra negalavimas. Vakarai yra pasveikimas, o jūroje plauko galia. Drąsiai su ja santykiaukit, nebijodami, kad atstumas iki jos kad ir kažni koks. Tai yra mano žodis, tuomi aš ir baigiu.

*Pauzė*

VERONIKA (*šūkteli*) Bravo!

PARAPIJIETIS I Tšš, Veronika. Čia gi Dievo buveinė.

VERONIKA Toks jis neprigulmingas, toks erotinis, negaliu.

DAVATKA (*sušunka*) Dekadantas jis. Radikališkas. Vyti

lauk išsišokėlių. Sudergė Viešpaties rūmą.

PARAPIJIETIS I Mistikierius.

PARAPIJIETIS II Populistas.

DAVATKA (*karingai*) Tad atlaisvinkim Viešpaties namą ir Viešpaties tarno rūbą nuo dekadantiško kūno.

*Minia supuolusi nurengia Pokšto sutaną ir, išsinešdama ją, išeina. Prie nuliūdusio Pokšto prieina Veronika.*

VERONIKA Atleiskite, dekadante. Aš mažumą pagrauzta nedidelio ištvirtimo, norėjau į jus atsiklausti, ar man galimės nešioti jūs nurodytą daiktą.

POKŠTAS (*liūdnai*) Kompasą? Į sveikumą.

VERONIKA Nes man vis iškyla nelaimė, kurį prisirinkti jaunikį. Ar tą, kurs priešais mane stovi iš Vakarų, ar tą, kurs yra iš Rytų, veidą atsukęs į jūrą. Blevyzgoju aš, susiprantama, bet juokties niekam neuždrausta. Ir kas gi čia jums atsitiko? Toks uždegantis šnekorius. Verkiate – ne kitaip.

POKŠTAS (*verkdamas*) Nemyli manęs tauta. Nepritaria mano pramatymams.

VERONIKA O jūs vertėliau prisistenkit moterį įmylėti. Su moteriškom paprasčiau. Ten, žinoma, viskas labiau vyksta horizontaliniai, bet didelis kartais smagumas išeina iš gero išpildymo. Dovanokite man, paleistuvei. Nebevaldau raidyno.

POKŠTAS Nebūna didesnio skausmo, kuomet tauta tave atstumia. Nebūna didesnio liūdesio...

VERONIKA Nagi pilniausiai praskydot (*prisiglaudžia, apsikabina ir glosto jam galvą*). Visai iš akių išsiliesit. Jau nutis dar toks, seksualinis. Klierikas, negaliu. Ar jus tauta taip priglaustų, ar taip karštai apkabintų? Tauta tik ir gali atstumt. Ir į ką gi jūs šitokis atgimėt, toks erotinis dekadantas, santykiautojas su tauta? Tauta nemo ka priguosti. Ištvirkusios moteriškės esti geriausios guodėjos. Gyvenimas jums prieš akis. Gal tapsit po daugel metų didžiausias tautos meilužis. O aš gal tuomet gulėsiu giliausiam jūros dugne, tautos į ten priguldyta. Jei turit prikaupęs mylėjimo, duokit jo plačiai Tėvynei, bet gražą jums bučiniiais išmokės moteriškės. Atsukite veidą į mus. Mes žymiai patikimesnės užu jūsų prigarbintą jūrą. Būkite palaimingas. Vadovaukitės savo kompasu, tikiu, kad jis jus užves ant kokybiškos moterijos. Štai jums nedidelis bučkis nuo mylinčios jus Veronikos (*pabučiuoja Pokštą*). Bėgsiu, nes dar praskysiu ir leisiu

jums pagaminti nesantuokinį lietuvių, kurį paskum daktaram sunku bus replėmis traukti.

*Veronika išbėga.*

### 3 scena

*1926 metai. Kaunas. Studentų bendrabutis. Salė bendrabučio kambaryje sėdi įmerkusi basas kojas į puodą su vandeniu. Rašo atsakymus poezijos jai prišuntusiems grafomanams.*

**SALĖ** *(rašo ir čia pat skaito)* Tamista Sopulių Sūnau. Už eilėraščius dėku, bet nesunaudosime. Ne iš ten, tamista, turi eiti geras eiliavimas. Ne į tą dvasios skylę savąją plunksną mirkai. *(Įdeda laišką į voką ir ima kitą popieriaus lapą)* Tamista Kelkraščio Dulke. Ir ką čia mums, drauge, atsiuntei? Ar tai vadini eilėmis? Iš kur ir pavyko surinkti tiek negražiausių žodžių? Ar tamistai tie keiksmožodžiai atrodo bent kiek erotiniai? Nuo šitokios draugo poezijos pas moterį ima šlapiuoti, kaip baisiai pats išsireiški, vien tik liūdni paakiai. Nes baisiai liūdna yra, kai šitoki vyrai kaip tamsta pačią tyriausią meilę apvemia ir suvalgo. Įtariu draugą pamėgus bjaurųjį Šopenhauerį, kurs irgi temato moterį tarpe gašlių sopulių. Blogas žmogus esi, jei šitaip vaizduojiesi meilę. Meilė gyvena ant jausmo, o ne ant draugo keiksmų. Nedrįsk mums daugiau nieko siųst *(trypteli koja į puodą ir aptaško grindis)*. Tamista, eik po velnių.

*Įeina į antklodę susisukusi Milė.*

**MILĖ** Sale, kada tu miegosi?

SALĖ Mile, tu mano draugužė. Kaip aš galiu užmigti, kuomet manyje susikaupė visas pasaulio liūdnumas. Man liūdna, gera, skaudu. Noriu skrist, numirt, prisikelt. Myliu Viešpatį, Tėvynę. Rusų nekenčiu. Jie šiaurės vilkai, jie baisūs, bet dar baisesni yra lenkai. Jie sutrypė Vilnių, išplėšė mūsų širdį. Žinai, ką aš tau pasakysiu? (*Pakviečia atsisėsti ir prisislinkti arčiau*) Pamerk į vandenį kojas.

MILĖ Sale...

SALĖ Nusprendžiau būt kaip Joanna. Kaip toji Joanna iš Francijos. Užlipsiu ant baltojo žirgo ir keršinsiu, keršinsiu lenkams, Vilnių nuo jų vadausiu, pakol jie mane sužeis. Mile, ar aš stora?

MILĖ Sale, ką tu čia paistai?

SALĖ Lenkai yra kraugeriai, žalčiai, apsišėję širdį. Sužeis jie mane... į pirštą, ir krisiu nuo savojo žirgo, ilgai lėksiu į prarają, savaites, mėnesius, šimtmečius, vis gilyn ir gilyn, iš kur jau, rodytus, niekas per amžius manęs neištrauks. Ir čia Jis mane susigaudys.

MILĖ Kas yra Jis, Sale?

SALĖ Nežinau. kažkas, ką aš taip mylėsiu (*užsimerkia*). Aš net ir dabar taip Jį myliu. Pabudo manyje moteris, o kur ją padėti, kam įsiteikti, kaip puokštę balčiausių lelijų? Viską jam atiduočiau, visą save ir tave, Mile, man nieko negaila. Tik kur Jis – tas jaunikaitis? Vedęs, vaikuotas, kunigas – niekas man nesvarbu. By tik būtų ne lenkas. (*Staiga sugriežtėja*) Mile, aš paprašiau sumerkti į bliūdą kojas.

MILĖ Sale, bet aš nenoriu.

SALĖ Nenori, kad būčiau laiminga?

MILĖ Noriu, tik nežinau, kaip čia padės mano kojos.

SALĖ Mile, ar nieko nejauti?

MILĖ Nu ne.

SALĖ O aš – jautri. O Jis – dar jautresnis. Į mane Viešpats sukrovė visą pasaulio jautrumą, o į Jį dar kita tiek. Ir jei dabar Jis įeity...

MILĖ Sale, bet kas Jį įleis. Trečia valanda po pusiaunakčio. Ir čia gi merginų bendrabutis.

SALĖ Toki jaunikaičiai kaip Jis dažniausiai įeina per langą.

MILĖ Kunigas. Ir dar vedęs. Lips pas tave per langą...

SALĖ Aš nežinau, kada ir kur Jis į mane įsilips. Gal Jis jau stovi už durų. Gal tik dar eina gatve. Gal iš viso negimęs. Gal miršta niūriausiame hospitaly baisiausiose kančiose. Bet, Mile, jei Jis įeis, o tu savo kaulėtų kojų nebūsi paslėpus į bliūdą, Jis užuos tavo pėdų dvoką. Ir durs pirštu į mane: štai tu kokia, pasakys, aš visą savo gyvenimą stengiausi tau paaukoti, o tu, pasirodo, dvoki. Ar šitaip paprastai elgiasi padorios Joannos iš Francijos?

*Milė klusniai įleidžia kojas į dubenį.*

MILĖ Sale, tu mane gąsdini. Su šitokiu jautrumu baigsi savo dienas saužudyste kraupiausia.

SALĖ Saužudystė – ne išėjimas. Be to, mano dienos kaip šventė, kaip greitas Joannos jojimas, skubėkit mane prisivyti, žydėsiu tik tam, kas bus pirmas. Mile, tu tokia graži, tokia išmintinga, tave ir dvokiančią pamils, prakaituotą, o aš stora, baisi, man reikia eliuminuoti visus kenksmingus kvapus, kuriais pasižymi moterys. Taip laukiu ir taip bijau to pirmojo susitikimo. Taip noriu, kad būtų nepaprasta, kai Jį pagaliau pamatysiu. Noriu gėlių, žirgo noriu, kad lenkas kur nors stovėtų, piktas toks, su kardu, ir Jis mane gintų nuo lenko. Kad jūra aplinkui būtų, o aš, joje įsibridus, prakaitą kojų skalaučiau. Ir ten Jis mane susirastų. Sale, man pasakytų, lipk pagaliau į batus, nėra man taip stipriai kenksmingos prakaituojančios tavo pėdos. Kiek čia to mano

gyvenimo. Sukąsiu dantis ir iškęsiu. By tik būtum kartu. Mile, ar tau kada nors tekę matyti jūrą?

MILĖ Sale, tu nejuokauji? Rimtai aš tokia graži?

SALĖ Mile, tu tarsi nužengus iš Michelo Angelo drobių.

MILĖ Protingas tu, Sale, žmogus. Lėkim iškart po kvotimų tiesiai prie Baltijos jūros.

SALĖ Putiną vos tik išlaikę.

MILĖ Dieve, koks jis man gražus.

SALĖ Jūra tokia slėpinga.

MILĖ Viešpatie, dovanok (*žegnojasi*). Nesiruošiu aš kėsintis į tavo kariaunos vyrus. Leisk tik man tyliai jį garbinti, slapčiomis juo žavėtis tavo altorių šešėly.

#### 4 scena

*Salė ir Milė prie jūros.*

MILĖ Sale, nu mes su tavim prie jūros taip niekada neprieisim.

SALĖ Mile, tu lėk viena. Aš noriu iš lėto prieiti. Noriu lėtai pamatyti. Krist kaip Kolumbas ant kelių, prisiekęs savo Amerikę.

MILĖ (*pamato jūrą*) Haaa...

SALĖ (*kiek atsilikusi nuo Milės ir jūros dar nematydama*)  
Mile, kokia ji?

MILĖ Didelė.

SALĖ Tikriausiai tu klysti, bičiule. Čia dar ne ji turbūčiausiai. Jūra nebūna didelė.

MILĖ Kaipgi nebūna, Sale?

SALĖ Jūra tik būna milžininška, didelė niekada.

MILĖ Sale, ji visa mėlina.

*Salė užlipa ant kopos ir taip pat pamato jūrą.*

SALĖ Mile, bet tai ne ji.

MILĖ O kas tada, Sale? Kaipgi?

SALĖ Ne toji, kur aš vaizdavausi. Menkesnę aš ją mačiau.

Nėra žmoguje minties, galinčios tai aprėpti (*apsiverkia*).

MILĖ Sale, nu dar gražiausia.

SALĖ Tai džiaugsmo ašaros, Mile. Man noris nuogai išsirengti. Lėkti į ją, pasinerti, atsiduoti šaltam jos kūnui... Bet čia gi pilna žmonių ir Jis gal yra tarp jų. Nenoriu, kad Jis regėtų, kokia aš esu iš tikrųjų. Stora ir ne pro kam tinkanti.

MILĖ Sale, bet tu ir ligonis.

SALĖ Neverta tuščiai manęs guosti. Lėkim, draugužė, ten, kur būtume mudvi ir jūra. Man noris su ja santykiauti be pašalinio žvilgsnio. Ir Jį verčiau man sutikti gūdžią žiemą mieste. Kuomet po storiausiu rūbu, tarytum suvystytą kūdikį, slėpsiu kenksmingą kūną. Skubinkim, Mile, iš čia.

*Paėjėjusios į nuošalią vietą merginos persirengia maudymosi kostiumais. Nedrąsiai perlipinėja jūros bangas. Kiek nusivylusios šaltu, banguojančiu vandeniu, susiruošia bristi į krantų. Krante stovi Pokštas, bet merginos kol kas jo nemato.*

MILĖ (*aplaižo savo plaštaką*) Sale, kaip visa sūru. Lyžtelk, draugužė, sau delną.

SALĖ Aš, Mile, savęs nelaižysiu. Paskelbiau boikotą kūnui, kad jis esti tokis klaidingas. Ir kolei jis bus tokis storas, tolei aš jo neliesiu.

*Merginos pamato Pokštą. Salė išsigąsta ir slepiasi už Milės.*

SALĖ Mile, ar jis čia seniai?

MILĖ (*Pokštui*) Ar, tamista, čia seniai? Ar, drauge, gal esi kurčias? Negeistum šiek tiek prisigręžti, užuot spoksojęs į Salę?



POKŠTAS (*šaukia nuo kranto*) Neimkit manęs domėn. Aš stoviu veidu į jūrą.

MILĖ Sale, o gal čia Jis?

SALĖ Mile, ką aš žinau. Jei Jis, tuomet reikia kalbėtis užu viso griežtai. Parodyk jam nuo manęs, kokia aš nepri gulminga.

MILĖ Salei labai nejauku, kuomet stotingas vyriškis įrėmęs į ją savo dėmesį.

POKŠTAS Aš mėgstu principaliai stovėti veidu į jūrą.

MILĖ Šiuom atveju tai tas pats. Tamista kaipo begėdis stovi veidu į Salę. O Salei, kai taip į ją žiūri, atrodo, kad ji plika.

POKŠTAS Būtų suvis neatleistina, kad Lietuva vien iš drovesio vėl nusigręžtų nuo jūros.

MILĖ Tamista labai keistas. Galėtum ir mus suprasti. Mes žvelgiame į šį reikalą iš savito padėjimo.

POKŠTAS Šiuom kartu manęs nedomina jūsų keblus padėjimas. Aš linkęs mąstyti valstybiškai.

MILĖ (*Salei*) Na kaip tau išrodo, čia Jis?

SALĖ Mile, aš dar nežinau. Pilvą, draugužė, įtrauk. Kadangi jeigu tai Jis, būtų labai neteisinga, kad taip mane įsimintų su tavo riebiu pilvuku. Paklausk, ko jis čia laukia?

MILĖ Ar, tamista, ko nors lauki? Gal draugas – kokis pasienietis, kurs turi labai užsispyrusiai valstybiškai žvelgti į jūrą? Ar, draugas, apsaugotum Salę, jeigu staiگا iš jūros prikiltų kokis nors lenkas?

POKŠTAS Aš mokslo žmogus daugiaus. Mano esmingas rūpestis – apsaugoti visą tautą. Pavieniai toki aksidentai manęs pernelygu nedomina.

MILĖ (*iš šalčio kalendama dantimis*) Sale, nu kaip, ar čia Jis? Jau aš sustirau stovėti plika vandeny iki pusei. Man ima vaizduotis, draugužė, kad mudvi esam undinės, o jis mus prigavęs žvejys. Spjaunam į jį ir brendam.

SALĖ Mile, dar per anksti.

MILĖ Sale, ar tu girdėjai? Pavieniai tu jo nedomini. Tu domini jį tik kompleksiniai, draugėj su visa tauta.

SALĖ Mile, tu jo neperpratai. Jo mums pasakyti bandyta, kad šitoki žiaurų atvejį, kaip tavo ką tik pasiūlytas su žvėriškai kylančiu lenku, jis stengiasi užu viso eliuminuot iš gyvenimo. Mile, o jis simpatingas.

MILĖ (*Pokštui*) Ar, tamista, kokį mauzerį turi, kad ruošiesi mus ginti?

POKŠTAS (*juokiasi*) Mauzerį? Ne. Mano ginklas daugias pramatymai ir skaičiavimai.

MILĖ Ir ką pats mėgėjas skaičiuoti?

POKŠTAS Daugelis esti skaičiavimu. Skaičiuoju, kaip panaudoti mūsų muskulų pajėgas. Kur dėti protavimo išteklis. Žodžiu, maža daug ant popieros bandau taisyklingai dėti visus lietuviškus žmones. Tvarkau lietuviybės ūkį. Skaičiuoju Tėvynės talpumą.

MILĖ (*Salei*) Matai, kokis įdomus. (*Pokštui*) Ir kaip, ar talpi Lietuva?

POKŠTAS Į kaimus kaip ir nebetelpa, bet jums, jaunoms moteriškėms, žydinčiam jaunuolynui, tas maža dar turi rūpėti.

SALĖ (*staiga pratrūksta*) Klaidingai, drauge, skaičiuoji. Kadangi visa moteriškė telpa į vieną žodį, ir pats jį gerai žinai.

MILĖ Sale, nu tu čia išstojai. Jis gi mokslo žmogus. Rimtą skaičiavimą pildo.

POKŠTAS Visa moteriškė – į žodį?

SALĖ „Meilė“ esti tas žodis. Kompaktiniai išsitenka ir dar gi palieka vietos išsitekt mylimajam. Pakelkite meilės nuošimtį ir jum užkart padidės visos Lietuvos talpumas. Kadangi pamilęs žmogus ant žemės neužima vietos, o sklendo padebesiais.

MILĖ Sale, negąsdink, čia Jis?

SALĖ Ne Jis turbūčiausiai čia – kitas. Ne tokio aš laukiu meilužio, kurs imtų skaičiuoti ant popieros, ar aš telpu jo Tėvynėj.

MILĖ Nu baigta, Sale, užsidegi.

SALĖ (*Pokštui*) Storos mes, na ir kas. Trūkumas mum dailumo. Ar mum dėl to lietuvybėj vietos geriau neužimt? O, tamsta, savęs nematai? Ar mum Lietuvos neužstoji, net mudvi su Mile nerandam, kur saugiai į krantą išbrist. Štai koks milžinas jūra. O draugo veidas kaip špyga. Tai ar jūrą čia verta traukti nuo tamistos špyginio veido, ar veidą verčiau patraukt taip, kad prieš jį būtų jūra, bet mūsų joje pats nerastum.

*Pauzė*

POKŠTAS Dovanokite man užu viską. Rūsčios jūs esat moterys. Ir jūsų kalba rūsti.

*Pokštas išeina. Salė įsikniaubia į Milės nugarą ir verkia.*

SALE Mile, ar jis dar čia?

MILĖ Pavarei tu jį, išsinešdino.

SALĖ Mile, tai buvo Jis.

MILĖ Kad ne Jis gi čia, Sale. Nebuvo.

SALĖ Mile, Jis. Kompleksiniai mane myli. Kontekstiškai, su tauta. Nemato jis dar manęs. Nepastebi, nesupranta. Bet, Mile, tai buvo Jis. Tu Jam mane užustojai. Jūra šalta prisidengiau.

MILĖ Tai kam tu taip drastiniai, Sale? Taip griežčiausiai su Juo?

SALĖ Ne laikas mum dar susitikti. Per daug nebaigtų darbų slegia mūsų Tėvyne, o vyrai esti jais persiėmę. Egoistiniai būtų iš mūsų tuose darbuose jiems kliudyti. Turime kantriai perlaukti, kuomet prieisime eilę.

Moteriškė jau meilėje telpa, o vyras visas dar ne. Baisūs labai man išrodo neatitinkantys dydžiai. Briskim tam kartui į krantą, vilkimės rūbelius, slėpkim begėdišką kūną, kurs iki šiolei pavieniai vyrams nėra reikalingas. Vaizduokim save kompleksiniai, visos tautos kontekste ir gaudykim malonumą.

MILĖ Sale, ką mums daryti? Aš myliu vyrą, kuris už viską labiau myli Viešpatį. Tu nori pamilti vyrą, kurs garbina visą tautą.

SALĖ O ar kas mus pamylės?

MILĖ Kas gi mus pamylės?

SALĖ Kas nors juk ir mus pamylės. Grįžkim, bičiule, į Kauną. Mūsų dienos, Mile, kaip šventė, kaip ilgas žydėjimas vyšnios, neskubėkime, drauge, gyventi, niekur nedings, nepaklys jos.

## 5 scena

*Kaunas. Ant postamento išskleidęs skėtį stovi Gerbutavičius, žilas ilgaplaukis ekstravagantiškas senukas. Aplink jį susispietusi minia miestelėnų. Salė su Mile prieina prie Gerbutavičiaus.*

GERBUTAVIČIUS Klausiate, kas aš tokis? Aš – mitas. Aš – legenda. Aš nerašau poezijos. Aš sėju eiles jumyse. Tai jūs ateity prirašysite apie mane evangelijų. Aš gyvenu anapus, nematomame pasauly, kurs vadinasi menas.

KAUNIETĖ I Lenkas tu, Gerbutavičiau, Krokuvoj gyvenį. Visa apie tai žinom.

GERBUTAVIČIUS Ne lenkas aš. Eseistas. Tai irgis yra tautybė. O mano tėviškė – menas. Nugirsite dar apie ją. Netruks jinai pagarsėti. Nužengs dar iš jos tikras genijus ant biednos Lietuvos.

KAUNIETĖ I Tu niekintojas siaubingas. Važiuoki pas savo lenkus, kad taip nemiela Lietuva.

GERBUTAVIČIUS Aš televizionierius. Pramatymą aš turiu, viziją svarbią įžiūrau. Genijus eina iš tolo (*parodo pirštu į dangų*).

*Gatvėje pasirodo Pokštas. Minia, pasipiktinusi Gerbutavičiumi, pasuka Pokšto link.*

MILĖ Sale, žvelk, čia gi Jis.

SALĖ Mile, užstok mane. Anksti Jam mane matyti. Klausykimės, ką Jis kalba, kaip bučinį pasiuncia tautai. Jaučiu aš tą Jojo meilę. Mile, ar aš drebu?

POKŠTAS Klausiate, kuomi mes esam? Lietuviai mes, fatalistai, pati nelaiminga tauta. Valstybiškai taip išsiklostė, kad ūgis mūsų tautos praėjo tarp milžinų. Čia rusas didis užaugo, ten lenkas paleido ūglius, vokietis paartėjo. Suspaudė jie lietuvybę, ir turim šandie ką turim: tauta, kurios nebegalim plėsti horizontaliniai. Mes, tamistos, suspausti.

KAUNIETĖ I O tu užu mus nekalbėk. Prisiveisė eseistų. Aš, jeigu pats nori žinoti, visai dar patogiai jaučiuosi ant šitos Lietuvos.

POKŠTAS Aš tamistai tautai įvardijau esamą mūs nelaime, bet tamistoms nepasakiau, kaip iš jos reikia išlįsti. (*Pakeldamas balsą*) O lįsti reiktų sekančiai. Kuomet tave sienos prispaudžia, gelbėtis reik per lubas (*parodo pirštu į dangų*). Tautą augint vertikaliniai. Išrankiokim iš palovių užmestą lietuvybę. Išveskime naują gentkartę iš mūsų mišrių veislių. Išgaukim lietuvio kokybę, atsukime veidu į jūrą ir liepkim švietimo ministeriui rūpintis mūsų gyvyba. Kokybiškas mūsų tautietis, kad ir suvis beginklis, stipresnis užu šešis su dideliausiais mauzeriais. Tik tokią aš ūgio kryptį Lietuvai pramatau: kokybiniai-vertikalinę.

KAUNIETĖ I Priešai gal tamistą atsiuntė Lietuvai nuginkluoti, nuo mauzerių atidalint.

*Minia grįžta prie Gerbutavičiaus.*

SALĖ Mile, skubėkim iš čia. Kol Jis dar nepastebėjo, su kuom iš tiesų santykiauja.

*Milė ir Salė prisijungia prie minios.*

GERBUTAVIČIUS Klausykis, tamsi lietuvybe, ką tau byloja ateivis iš artizmo šalies eseistiniais žodžiais. Rūsti Lietuva yra genijams. Kaip Dantiniai pragaro ratai. Sunku išlįst yra genijui pro mėsą šitos šalies. Jeigu ir užėina milžinas, dvasios toliaregys, tai jį šita Tėvynė stengiasi kuomi greičiau iš proto jo išvaduoti ir dargi mie lai palydi link tylios saužudystės. Bet aš toli pramatau. Artėja jau šis gigantas. Dvasios jūmyse rasti. Tautos idė ją iškelt. Lietuvą išvaduoti nuo pikto vidutinumo. Rūsti yra Lietuva, gūdus, nesvetingas kraštas, bet gims jis ir čia atras senobinę primirštą tautą, kurią jūs patogiai užsėdote savo plačiom subinėm.

KAUNIETĖ I Ar gal ne Pilsudskis ir bus vardas to tavo genijaus? Jis taip labai norėtų subines mūs paslinkti ir lenkais mus užusėt. Netrauksimės nuo Lietuvos. *(Iškėlusi kumštį į viršų skanduoja)* Netrauksimės nuo Lietuvos.

KAUNIEČIŲ CHORAS *(padriškai)* Netrauksimės nuo Lietuvos.

KAUNIETĖ I Neleisim užgrobti genijui.

KAUNIEČIŲ CHORAS Neleisim užgrobti genijui.

KAUNIETĖ I Apginsime mūs Tėvynę nuo supančių milžinų.

KAUNIEČIŲ CHORAS Supančių milžinų.

KAUNIETĖ I O, lenkiškas eseiste, mus dar užvis labiau

domina, ko čia stovi su lietsargiu. Gal lenkai orų spėjėjai atsiuntė tamistai žinią ir, lenkas, lauki lietaus?

GERBUTAVIČIUS Nėra čia manęs su visam. Aš mitas esu, legenda, ateinanti iš anapus. Artizme aš gyvenu. Vieni-šas tūnau po lietsargiu, kadangi artizmo valstybėj lyja ir lyja, ir lyja. Liūdnas yra tas lietus. Liūdnas, kadangi amžinas. O visa, kas yra amžina, neturi pagrindo juokties. Juokietės nepramatėliai, kolei tą juoką nutildys užgimstantis dvasios gigantas.

BALSAS MINIOJE Slibinas Keturgalvis.

*Visi sužiūra į ateinantį monstrą.*

KAUNIETĖ I O, tauta, atsitolinki. Komunaras žengia į mus, spjaudantis atsišaukimais.

*Scenoje pasirodo keturi susikibę vyrai, egzistuojantys kaip vienas organizmas, pagal slibino pavyzdį judinantys galvas, rankas ir kojas.*

I SLIBINO KOMUNARO GALVA Bačkininkai.

II GALVA Agitatoriai.

III GALVA Lipkite nuo bačkų.

IV GALVA Užleiskite savo tribūną darbo liaudies atstovams.

*Minia atsitraukia į scenos gilumą. Tik Salė naiviai prisiartina prie Slibino Komunaro.*

I GALVA Na ką, nedėkingi niekšai...

II GALVA Kapitalo liokajai...

III GALVA Fašizuojaite darbo liaudį?

*Milė pribėga, bando nutemti Salę, bet ši, draugės nepaisydama, glosto II galvą.*

SALĖ Koks savitas, nematytas.

*II galva rangosi patenkinta.*

IV GALVA Pavyko suspausti į kampą vargingąją valstietiją...

I GALVA Niekinga dėlių, bankierių ir buožių diktatūra.

IV GALVA Pardavėt sodžių bendruomenę Anglijos imperialistams.

POKŠTAS Ar turite galvose neplaninę emigraciją?

*Visos slibino galvos atsisuka į Pokštą.*

III GALVA Turime galvose reakcinę, klerikalinę, veltėdinę buržuaziją.

POKŠTAS (*supratęs, kad problemos kiek skirtingos*) Atleiskit.

IV GALVA Tautinę valdančią kliką turime galvose.

POKŠTAS Atleiskit, ne taip jus perpratau.

*Galvos atsisuka į Gerbutavičių.*

III GALVA Ar, draugas, eini už mus?

IV GALVA O gal daugiau priklausai trockistams-oportunistams?

GERBUTAVIČIUS Esu viso labo ateivis iš artizmo šalies.

Pasiųstas čion prisitikti ateinančio tautos genijaus.

I GALVA Genijus jau atėjo. Darbo liaudis yra didžiausias visų tautų genijus.

III GALVA Ar pats nenorėtum įstoti į mūsišką profsojūzą?

GERBUTAVIČIUS Kad mano artizmas neleidžia vienytis į jokių žemės žmogienos junginius.

I GALVA O kaip tas artizmas žiūri į darbo masių laimėjimą?

IV GALVA Visišką...

III GALVA ...ir galutinį.

GERBUTAVIČIUS Artizmas dėl to išgyvena. Mažumą prisibijo netašyto muziko. Mat gali anas nesuprasti grakštaus eseizmo žaidimo.



I GALVA Liokajus tu, menševikas. Valdančios klikos gaidys.  
GERBUTAVIČIUS Kaip kur su jumis sutinku. Menas yra  
menševizmas. Kaip kur pasilieku teisę tylumoje protestuoti.

SALĖ (*glosto*) Koks švelnus, toks kvailutis. Idėjinis toks,  
kaip gražu.

MILĖ Sale, visai tu pablūdai. Traukis nuo jo, jie gi kanda.

II GALVA (*Salei*) Kuo tu, drauge, vardu?

SALĖ Salė. O čia štai Milė.

II GALVA Matau, kad jauti į mūs pažiūras susiįnteresavimą. Ateitum kada į rajkomą.

SALĖ O jūs ar moteris mylite? Ar lieka jūs liaudies mylėjime vietos silpnai moteriškei?

VISOS GALVOS (*choru*) Mylime...

II GALVA ...kaipo kurias.

I GALVA Ypačiai esam pamilę Rožą Liuksemburgietę.

III GALVA Nemylime tiktais buožių...

IV GALVA Niekšingų kapitalisčių...

I GALVA Ir Anglijos imperialisčių.

III GALVA Nes tos mus labai negražiai...

IV GALVA ...engia ir išnaudoja.

II GALVA Mes labiau orientuoti į biednas merginas.

SALĖ Kokia įdomi orientacija. Juokingas tu, toks naivus.

KAUNIETĖ I (*šaukia*) Moteriškos, atsitolinkit. Neleiskit, kad Keturgalvis jums į akis pažiūrėtų. Apkrės šitaip jauną jūs protą savo baisiom pažiūrom. Pramaskvietinis monstras. Parazitas raudonas. Praryk greitomis, kad jau alkanas, lenkus ir eseistus, ir neškis iš čia savo kūną.

III GALVA Neliuk ant mūs paskalų, fašizuojanti kiaule.

IV GALVA Nes gali nelikti tau vietos mūsų kūrybos plane.

I GALVA Galas ateis engėjams, kiaulėms ir prispaudėjams, kai šalį valdys čeka.

KAUNIETĖ I Žmonės, ar jūs tą girdit? Lenkas jau nebe ma-  
doj. Čekais pradėjo gąsdinti. (*Skanduoja*) Netrauksimės  
nuo Lietuvos. Netrauksimės nuo Lietuvos.

KAUNIEČIŲ CHORAS Netrauksimės nuo Lietuvos.

KAUNIETĖ I Neleisim savęs išvalyti čekams ir slibinams.

KAUNIEČIŲ CHORAS Čekams ir slibinams.

POKŠTAS Moteriškos, vyriukai, valstybiškai susimąstykit.

III GALVA Šalin nuo mūsų galvų užsienio eksportierius.

IV GALVA Anglijos imperialą.

I GALVA Menševikus socdemus.

II GALVA Artistus, trockistus, liokajus, buožes, oportu-  
nistus, reakcinius klerikalus, juodąją Romos vergiją,  
sodžiaus žmonių lupikus.

SALĖ (*glosto ir gėrisi*) Viešpatie, koks tuščiakalbis. Visas  
toks aktyvus.

II GALVA Skautus, grafus, stambiažemius, bankierius, fa-  
brikantus, bačkininkus, žonglierius, cirkininkus, engė-  
jus, kenkėjus, parazitus.

*Pasigirsta šūviai, sužeidžiantys Slibiną Keturgalvį.  
Slibinas susigūžta, visos keturios galvos trumpai,  
pratisai surinka. Dar keletas šūvių pakerta slibiną  
ir šis suklumpa.*

SALĖ Už ką?

KAUNIETĖ I Netrauksimės nuo Lietu... (*nutyla per pusę  
žodžio*).

I GALVA Visai neskauda.

III GALVA Neskauda.

II GALVA (*žiūrėdama į Salę*) Visai nebaisu.

IV GALVA Tik šalta.

I GALVA Tik trupučiuką tamsu.

III GALVA Trupučiuką.

IV GALVA Ir liūdna.

I GALVA Be galo.

II GALVA Bet visai nebaisu.

*Slibinas miršta. Milė traukia Salę nuo slibino lavono.*

## 6 scena

*Salė ir Milė Paryžiuje.*

SALĖ Mile, aš juntوسي tokia nuoga nuoga prieš šitą dingą miestą. Paryžius. Jis didis. Jis apsilvilkęs šimtmečių istorija, o aš prieš jį nurengta. Jis išmintingas, o aš kvaila. Jis tobulas, nuostabus, jis stebisi, ką jame veikia, kodėl prie jo liečiasi ši niekam tikus mergaitė.

MILĖ Sale, ir vėl tu pradedi.

*Prisiartina gražuolė, madingai apsirengusi Helė.*

HELĖ Ar aš teisingai girdžiu? Draugės iš Lietuvos?

SALĖ (*linkteli*) Salė.

MILĖ Milė.

HELĖ Helė. (*Rodo pirštu į merginas, norėdama įsiminti vardus*) Salė, Milė.

SALĖ (*rodo į Helę*) Helė.

VISOS KARTU (*rodydamos viena į kitą pirštais*) Salė, Milė, Helė. Helė, Milė, Salė.

HELĖ Ar merginos Paryžių nuo seno?

MILĖ Dvi dienos.

SALĖ Toks jis didelis, įvairus.

MILĖ Nusiplūkėm.

SALĖ Luvras, Versalis, Eifelis, Marso laukai, Monmartras.

Ir šitaip norisi visa tai išregėti, parsivežti į Lietuvą kai po atsiminimą. Norisi jį aprėpti, o miestas nepasiduoda žmogiškam aprėpimui.

HELĖ Ne ten jūs, merginos, jo ieškote. Ne žibučiuose jo gyvenimas, o knaipėse, pavartėse, biednų paryžiečių kvartaluose. Prakaite jis tikrasis. Kekšių nusidėjimuose.

Kad norit, galiu jums aprodyti tikrą Paryžiaus grimasą.

MILĖ Kad mums užuteks ir žibučių.

SALĖ Mes su drauge pasitarsim.

*Salė ir Milė nusisuka nuo Helės pasitarti.*

MILĖ Draugužė, man pasirodė, kad ji ir pati iš kekšyno.

Dirba čia mūsų moterys, platina lyčio ligas.

SALĖ Mile, tu ją pastebėk. Kokia ji graži, madinga. Tik jai šis miestas ir gali pilnumėj prasiverti.

MILĖ Modistė ji, pastebėjau. (*Atsisuka į Helę*) Atleiskite, tamsta tautietė, bet valkatos mūs nedomina. Mes liekam prie savojo plano.

SALĖ Hele, palauki manęs. Mile, susimatysim šįvakar mūsų viešbuty.

MILĖ Sale, ar tu padurnai?

SALĖ Kartoju, draugužė, matysimės šįvakar savo viešbuty.

*Salė ir Helė atsiskiria nuo Milės. Nueina ieškoti „tikrojo“ Paryžiaus.*

HELĖ Štai jis kokis, Paryžius. Nuogas, be papuošimų.

SALĖ Hele, regėk, apelsinai. Plaukia lyg sėliai upe. Tikriausiai koks nors tai Paryžiaus artistinis performansas.

HELĖ Sale, kokia tu naivi. Tai miesto turtuolių menas. Užuoat nepardavę vaisiaus jį atiduotų vargšams, jie sumetė juos į Seną.

SALĖ Hele, bet tai nuostabu. Turiu omenėj, tai siaubinga.

Kaip keista, kad meninis vaizdas, traukiantis žmogišką akį, gali turėti tokią šlykščiai negražią vidujinę prasmę.

HELĖ Gyvenimas pasižymi dvigubomis prasmėmis. Rodos, kad tu iki šiolei leidai jaunas dienas saulėtame jo paviršiu.

SALĖ Hele, šitas jaunuolis eina tiesiai į mus. Jis nori mums įsiteikti visą šitą buketą? Hele, ar jis normalinis?

*Prieina jaunas Prancūzas gėlių pardavėjas.*

PRANCŪZAS Moterys, pirkit gėlę. Arba pirkite tris tik už dvidešimt sū.

SALĖ Hele, ar jis nedrįsta mums jų pridovanoti?

HELĖ Bičiule, jam reikia ne mūsų. Reikia mūsų pinigų.

*Helė vedasi Salę tolyn nuo Prancūzo.*

PRANCŪZAS Būkit laimingos, moterys. Būkite laimingiausios, sutaupiusios dvidešimt sū. Kekšės jūs išsidažiusios. Kurvos dvi užsienietiškos. Dvokiančios kurtizanės.

SALĖ Hele, ką jis mums sako?

HELĖ Linki mums laimingiausiai praleisti savo dienas Francijoje ir Paryžiuje.

SALĖ Ar jis palinkėjo mums laimės? Tas vargšas, tas nelaimingas, likimo prakeiktas žmogus. Mums, kurios viską turi: sveikumą ir jaunas dienas, dargi linki sėkmės.

HELĖ Ir dargi visokeriopos.

SALĖ Koks įstabus žmogus. (*Rodo Prancūzui upės link*) Į upę, drauge, nueiki. Pasigauk apelsiną. Jų ten gausybė, pavalgyk.

PRANCŪZAS Eik pati ir skandinkis. Dievas jums dar atsiųlgins. Gyvenimas dar nuskriaus. Tuščias bus jūsų kapas, gėlės ant jo neaugs, primindamos, kaip sutaupėte susmirdusius dvidešimt sū.

SALĖ Laimės ir tau, karžygi. Visokeriopų pokyčių. Kad tavo sunkus gyvenimas taptų kaip šitokis didelis oranžinis apelsinas.

*Prancūzas išeina.*

SALĖ Hele, tu tokia įstabi. Graži, simpatinga, kvepianti.

Ar tau nebaisu yra klaidžiot tarpe Paryžiaus vargšų ir visokių padugnių?

HELĖ Nieks nebaisu, kuomet esti suknioje kišenėlė, o kišenėlėj daiktas.

*Helė suima Salės ranką ir priglaudžia prie kišenėlės, esančios ties kirkšnimi.*

SALĖ Kas tai?

HELĖ Mauzeris.

*Salė lyg nudegusi atitraukia ranką.*

HELĖ Aš šiųdienė moteriškė. O šiųdieniškumas daro moterį neprigulmingą. Aš keikiuosi, drauge, taip. Dažnokai miniu šimtą pypkių, miltų rupių nevengiu. Tas tinka šiųdienei moteriai. Aš net galiu prisilakti taip, kad yra kartą buvę netgi svirduliavau.

SALĖ Hele, ar tu nejuokauji?

HELĖ Juokauju. Dažnai ir labai nepadoriai. Aš, Sale, esu laisva. Gyvenimas esti man šventė. Pražyda, todėl ir džiaugiuos. Skubu, nes žinau, kad greitai su visam nužydėsiu.

SALĖ Bepiga tau žydėti, keiktis ir prisilakt. O aš esu prigulminga nuo savo netobulo kūno.

*Salė išsitraukia buteliuką ir trukteli iš jo.*

HELĖ Sale, bet tu įstabi. Duoki ir man, moterie, liepsnojančio skystimo gurkštelt.

*Helė paima iš Salės buteliuką.*

SALĖ Draugužė, tau nepatiks. Čia paprasčiausias actas.

HELĖ (*gurkšteli ir nusipurto pajutusi acto skonį*) Sale, ką tu geri?

SALĖ Hele, aš jį vartoju, kad susilaukčiau liesumo.

HELĖ Liesumo sulauksime visos, kuomet pasiglemš mus žemė. Liks tik oda ir kaulai. Paskum ir tų nebeliks. Nebūki tokia kompleksiška. Pamilki savąjį kūną. Sale, jis įstabus.

SALĖ Jis storas ir tuo patenkintas.

HELĖ Bičiule, klausyki manęs. Nebūki auka vyrijos, kuri mus nori regėti bobiškų kaulų rinkiniu ir dargi pasigardžiuodami šitaip mūs kaulus apčiulpt. Tapki šių dieniškesnė. Nelauk, kol tave prisirinks politikom, patriotizmais, tauta užsiėmę vyrai. Prisirinki pati. Toks tavo kūnas esti, kokį tu jį paduosi. Paduosi kaip įstabiliausią, taip jį ir sunaudos. Regiu aš tavo krūtinę. Tai du Marokoj užaugę gundantys apelsinai. Pavydžiu tau josios tokios. Būki labiau išsitiesus, tuomet tavoji krūtinė pirmoji iš viso kūno gaus mylimąjį pasitikti.

SALĖ *(atkiša į priekį krūtinę)* Bet tas ne visai padoru.

HELĖ Tas visų padoriausia. Kuomet praeini gatvę, galvok apie savo sėdynę. Nereikia nė jos kraipyti, į šonus per daug mosikuoti, pati ji save užsiaštrins, kuomet apie ją galvosi. Kojas dėliok į šalis. Ženki žingsnelį nedidelį, tačiau su visam užutikrintą. Ir viena aš tau prirodyčiau: acto daugiau nevartok.

SALĖ Aš linkus į nutukimą. Man būtina gerti actą.

HELĖ Moteriškos yra linkusios tiktais į didelę meilę. Į visų dideliausią. O tam, kad smulkiau atrodytum, išmoki traukt popirosą. Žinai, ką dabar prigalvojau? Eikime į Bulonę. Primokysiu aš tave mauzeriu pasi naudot.

*Bulonės miškas. Salė vienoje rankoje laiko rūkstantį popirosą, kitoje – Helės mauzerį. Helė stovi už jos, prisiglaudusi. Kelia Salės ranką su mauzeriu.*

SALĖ Hele, aš prisibijau.

HELĖ Mauzeris – šiudieniškiausia, ką gali valdyti moteris. Tiktais tokia moteriškė pamato, kokiam smulku-me maudosi vyrija.

*Salė užtraukia papirosą ir užsikosti.*

HELĖ Sale, į mus vyrija, kolei neturime mauzerio, žiū-ri kaip į daiktą. Kaip į maisto priedą. Kaip į malonumą, kurį pasistengia laikyti kuomi arčiau po ranka. Aš štai burnojuos, rūkau, svirduliuoju prilakus. Jiems tai sujaukia protą. Jie tuomet manęs nori. Nori mane pamylėti kuom tik gali stipriau. Kad sugrąžintų į daiktą. Nekenčiu vyrijos. Taiky, matai, į tą inkilą, kur ant beržo kamieno. Nekenčiu moteriškumo, kurs yra pa-traktuojamas kaip gyvybės tęsėjas.

SALĖ Hele, ar tu užutikrinta, kad man užtenka liesumo?

Manaisi, kad aš graži?

HELĖ Tu esi įstabiausia.

SALĖ Hele, aš šitaip myliu Viešpatį, tautą, vyrus, bran-gūs man tie kitalyčiai. Ir stipriai išgyvenu dėl savo ne-pritrauklumo.

HELĖ Niekas tavęs neužvertins. Niekas nepastebės. Jeigu tiktais tu pati. Tiktais į tave panaši. Tik moteriškė įver-tins kito moteriškumą. Tiksliai taikykis mauzeriu. Sale, tavo ranka – kaip strėlė įtemptoji. Salė yra įstabi. Salė neprikartojama. Sa-lė, Mi-lė, He-lė. He-lė my-li Sa-lę. Salė kaipo Helė. Helė kaipo Salė.

*Helės ranka slysta per Salės alkūnę link pažasties  
ir toliau prie krūtų. Lūpomis Helė liečia Salės kaktą.  
Salė užsimerkia.*

HELĖ (*pašnibždomis*) Niekas tiek meilės nevaldo kaipo silpna moteriškė. Ar verta ją sudalint? Verta duoti jos



vyrams? Meilė – tai mūsų turtas. Turtas, kurį moteriškės linkusios kartais parduoti už keliolika sū.

SALĖ Hele, aš nežinau...

HELĖ Sale, ir nežinok. Žinojimas apie meilę daugias yra vyrų darbas. Moterys yra tvirtos savame nežinojime. Stipriai taikykis mauzeriu. Meilė yra kuomet tu esi nusitaikius ir negali iššaut. Meilėje šauda vyrai. Vyrai pažįsta meilę kaip mauzerio šūvius. Moterų meilė daugias kaip degus papirosas.

SALĖ Hele, aš nežinau, ar man šitai patinka.

HELĖ Sale, ir aš nežinau. Aš tai daugias matau kaip savęs lietimą. Savo mažų krūtų. Savo mielos sėdynės. Savojo amžino jaudulio, perštinčio tarpe kojų. Salė yra kaip Helė. Helė yra kaip tu. Kuomet prisilies tavęs vyras, tame nebebus nežinojimo. Bus aiškiasias pramatymas išmaudyti tavo įstyje savo nelengvumus. Būsi kaip eilinė tragiška užtaisytoja jo geidulingojo mauzerio. Jis aiškiasiai žinos, kuomi į tave šaudys. Tu aiškiasiai žinosi, kuomi tave nušaus.

*Salė iššauna. Vieną, antrą kartą.*

SALĖ (*nusipurto ir išsilaisvina*) Hele, aš nežinau, ar tai, kas yra tarpe mūsų, tinka būt tarp žmonių. Aš nemanau (*šauna*), nemanau, nemanau. Hele, paleisk, aš galvoju. Aš galvoju, kad meilė – tai, kuo turėtum dalintis. Būtų negailestinga prisilaikyti ją sau.

HELĖ (*liūdnei*) He-lė my-li Sa-lę. Sa-lė He-lės – ne?

SALĖ Hele, tu tokia įstabi, šiudieniška, išmintinga. Aš būsiu tau kaip sesuo, tik nebūsiu meilužis. Kadangi pasaulis toks didelis, margas toks, toks gražus. Ir vyrai jame toki gražūs. Ir actas šitoks saldus. Ir visa tai manyje susidėlioja į meilę. Ir aš pasiruošusi lėkti, skristi, kuomet tik mane mylimas pasivadins.

HELĖ Salė myli vyrą?

SALĖ Hele, aš nežinau. Aš nežinau, ar Jį myliu. Dar labiau nežinau, ar Jis apie tai nusimano. Viena tikrai žinau: jeigu mane atstumtų, plaukčiau dabar upe su kitais apelsiniais.

## 7 scena

*Paryžius. Oskaro butas. Oskaras sėdi prie stalo veidu į žiūrovus. Pokštui pasiūloma sėstis priešais, nugara į žiūrovus. Pokštas atsisėda. Tačiau jaučiasi nesmagiai, vis nori atsisukti į žiūrovą. Atsistoja, išsitraukia kompasą, nustato kryptį ir, grįžęs prie stalo, atsisėda greta Oskaro. Šis įtartinau nužvelgia keistai besielgiantį svečią.*

POKŠTAS Nekreipkit dėmesį į mane. Laikausi tokios orientacijos. Taip vadinamai – veidu į jūrą.

OSKARAS Koks gi reikalas mesjė atvedė į mano Pari namus?

POKŠTAS Tautinis-patriotinis. Kalbėsiu be užlinkimų, formalinių nesklandumų, tiesiog kaip politikierius tamstai politikieriui ir mūsų šakajam ambasadoriui Francijos tautoje. Noriu sutelkti emigraciją.

OSKARAS Sutelkti prie konkret tikslo?

POKŠTAS Sutelkti į vieną krūvą.

OSKARAS Į kokią, jei ne sekre?

POKŠTAS Dar, po teisybei, ieškau. Žadu išžvalgyti Kanadą, Pietinės Amerikos plotus ir baisiai mane masina Afrikos tuštuma. Tad tiesiai į jus ir kreipiuos: ar, tamista Oskarai, teiktumėtės palikęs judrų Paryžių ambasaduoti Angoloje, į kur aš tamistai siųsčiau darbingus, sveikus lietuvius?

OSKARAS Kiek netikėtas siūlymas.

POKŠTAS Tamistai netikėtas, o mano seniai pramatytas. Bet gal jums pirma išdėliosiu visa nuo pagrindų.

OSKARAS Kafė olė, kafė juodą, pypkę, sigar, papirosą? Vynas raudonas, baltas, iš la Provans, Božolė?

POKŠTAS Bananą, jei, tamista, turite. Bandau ant savęs pramatyti, kaip toji maisto egzotika veikia lietuvišką kūną. Turiu vertingų stebėjimų. Nesukelia Afrikos vaisius many anei triedimo, anei pilvo baisių skaudulių. Vadinasi, gali lietuvis, gyvulio atsisakęs, misti vien tik egzotika ir šitaip save pasisėti juodajame kontinente.

OSKARAS Atleiskite, mesjė...

POKŠTAS Pokštas.

OSKARAS Bananų, deja, ekskiuzmua, nuo prigimties nevartoju. Ar teiktumėtės ananas?

POKŠTAS Šitą sunkiau praryju, bet reikia lavinti kūną, išbandymams ruošti lietuviybę. Neškite šen ananas. Kaip sakoma, ana nas, o mes jau, taip sakant, jejo (*juokiasi, bet supratęs, kad Oskarui nejuokinga, susitvardo*). Atleiskite, nešvankauju.

*Oskaras pakyla ir nueina atnešti ananaso.*

POKŠTAS Tai šit kaip, gerbiamas Oskarai. Skaudu man tai jums sakyti, triauškinant ananas, bet mūs neprigulmingumas neturi jokios ateities šiųdienėje Europoj. Iš karto užbėgu iš priekio jūsiškiems argumentams. Ten, kur tauta dabar stovi, ilgai ji neišstovės.

*Pokštas atsistoja ir įsijautęs ima vaikščioti po kambarį.*

OSKARAS (*iš buto gilumos*) Kontinua, mesjė Pokšt. Plau nu jums ananas.

POKŠTAS (*tyliai sau pakartoja*) Ilgai ji neišstovės. (*Garsiai*) Mūs neprigulmingumas, mano giliu pramatymu, tėra

tik šviesus meteoras, žybtelėjęs danguje. O mano tiksliau apskaičiavimu, gyvenant apsupime tarp ruso, lenko ir vokiečio, mums likę gyvuot maža daug penkiolika, dvidešimt metų.

*Pokštas laukia Oskaro reakcijos, tačiau jos nėra.*

POKŠTAS Kokis iš to išėjimas, klausiate jus manęs? Atsakau. Planinė emigracija. Siūlyte man kafė ir stebitės, kodėl aš – lietuvis Kazimieras Pokštas – siūlymo jūsų nepriimu? Jis tautiškai neteisingas. Patriotiniai nebrandus. Tūkstančiai mūsų piliečių savo raumenų pajėgas atiduoda brazilui, čiliui, kolumbiui, urugviui dirbdami jų plantacijoj jūsų primėgtą kavą. Ar jie toje saulėtojo terpėj tarp džiaugsmingų žmonių, mėgstančių tango, vyną ir nuogąją moteriją, ilgai pasiliks lietuviais? Griežtai jums tvirtinu: ne. Nespės per pasaulį pereiti nė kelios dešimtys metų, kai buvusi jų lietuviybė bus sumalta į kavą ir kitataučių vartojama kaip kafė olė.

*Pokštas laukia Oskaro reakcijos, tačiau jos ir vėl nėra.*

POKŠTAS Klausiat manęs taipogi, ar aš nesušalau? Kas žino, gal man ir šalta. Vėsoka yra jūs bute. Bet netgi jei aš stovėčiau sušalęs į ledo statują, neleistina būtų lietuviui, savo tautos patriotui, o tokis tamsta ir esti, sviesiti į židinį anglį ir tuomi mane išsaugot. Iškart atsakau kodėl. Kadangi mūs lietuviybė, be pramatytos tvarkos išmėtyta po Naujorką, Bostoną ar Čikagą, naudojama kaip įrankis kasyklose anglį išgaut. Kiek ji ilgai dar tvers tamsioj, prakaitingoj šachtos? Šimtą, tūkstantį metų? Dvidešimt maža daug. Toliau tie lietuviški muskulai pataps amerikoniškais, daininga lietuvių kalba išvirs į šachtiorų slengą ir vėlei mūs lietuviybė traginiai bus sukūrenta Žiemų Amerikos pečiuose.

OSKARAS Atleiskite, mesjė Pokšt. Jeigu jums šitaip šalta, galėčiau atnešti malkų.

POKŠTAS Ne, gerbiamasai Oskarai. Man šalta yra vidujiniai. Išoriniai aš prakaituoju, kaip Žemės žmogus. Karšta esti Paryžių. Bet giliai patriotiniai, tautiniai aš šąlu. Ir baisiai mane prišildytų jūsų apsisprendimas ambasaduoti Angoloje ar kurioje kitoje Afrikos šalyje. Tiktais ten aš dar pramatau tinkamą žemės tuštumą, kurioj ilgainiui iškiltų rezervinė Lietuva. Kasmet iš manęs jūs gautumėt dešimtis tūkstančių vyrų, o taip pat moteriškių, kaip aš vadinu, lietuvnešių, netelpančių Tėvynėj. Jums būtų šventa pareiga apsaugoti juos nuo kontakto su juodaisiais piliečiais, kadangi, manau, neatleistina, jei dar silpna lietuvybė imtų keist odos spalvą. Kaip pasiuntinys jūs tvirtai prižiūrėtumėt lytinį jų gyvenimą, tautiniai reguliuotumėt masinę ištvirtimą. Reikiant stabdyti gimimą – diegtumėt susilaikymą. Pakankamai prisikaupus ir taip gausiems maisto ištekliams, leistumėt išrinktiesiems, labiausiai viltingai nuteikiantiems ir lytiškai pajėgesniems apsėklinti vieną ar kitą kaimyno tautinę moterį. Ilgainiui, kuomet sustiprėtų rezervinė Lietuva, galima būtų pajungti bendram lietuvybės reikalui ir juodąją moteriją. Juodieji lietuviai taptų didele parama pradedant santykiauti su juodaisiais kaimynais. Meistriškai išplėtoję savo agrarinį ūkį, išstatę juodąją Vilnių – rezervinę mūsų sostinę, taipogi ir juodąją Kauną, jei Vilnių vėlei užgrobtų kaimynas juodasis lenkas, mes duotume savo kaimynams geresnio gyvenimo pavyzdį. Taip kad per du šimtu metų Afrikos kontinentas taptų plačiai užsėtas juodai baltais ir spalvotais mūsų tautos patriotais. Tuomet jau galėtume grįžti ir pagrūmoti lenkui, vokiečiui arba rusui viso labo pirštu. Ir kaip prisiminimą,

iš skausmingos nostalgijos atkurtume pirmąją Lietuvą, suniokotą ir nutautintą barbarų svetimų. Tokią aš kaip politikas matau vienatinę išeitį šviečiančiam danguje ir būsimai užgesintam mūsų tautos meteorui.

*Į kambarį grįžta Oskaras, vienoje raukoje nešinas kalaviją, kitoje padėklą su ananasu.*

OSKARAS Atleiskite, mesjė Pokšt. Ar matote, ką jums nešu?

POKŠTAS Suprantama, gerbiamas Oskarai.

OSKARAS Tai yra ananas.

POKŠTAS Kaip jau pirma minėjau savoje nešvankybėje, kad jau taip ana nas, mes skolingi neliktume. Fu, kokis aš vulgarinis.

OSKARAS Nežinau, mesjė Pokšt, kaip jums... Asmeniškai man ananas nėra iš tolo neprimena juodos lietuviškos duonos. Į baltąjį tautinį lašinį jis irgi nepanašus. Šeršė, lietuviybės drauge, skirtumo nuo cepelino. Prapjovęs jį nesurasi nė grumstelio mėsos. Manau, kad gražus mesjė planas pirmiausia skaudžiai pakirstų mūsų tautos kulinarinį, pilvinį patriotizmą. O iš ten jau tiesiausias kelias prie varlių prisivalgymo ir kitokių bžitkumų. Štai kur mesjė klaida. Giliausioji lietuviybė slypinti skrandžio sultyse.

POKŠTAS Aš, tamista, juk ne pramogai kuriu išėjimo planą. Mane tai verčia daryti politinis padėjimas. Tik paaukoję savitą lietuviško pilvo tautybę, galėtume išsigelbėti nuo didesnės aukos.

OSKARAS Norit, atskleisiu jums paslaptį, kurios jūs, giliu mano prašymu, visuomenei neišduosit.

*Oskaras padeda padėklą ant stalo ir atsisėda į savo vietą. Pokštas klesteli į kėdę šalia Oskaro. Vyras pasislenka vienas prie kito.*

OSKARAS Atsiduokim (*pakelia pirštą į viršų*).

POKŠTAS Viešpačiui?

OSKARAS Mėnuliui.

POKŠTAS Kaip tais?

OSKARAS Sakau tai kaip ambasadorius, tautos priskirtas Pari. Pusė Mėnulio nakčia nusivoš ant Rosijos. Et fine. Rusija sunaikinta. Lietuva rytuose turi platų pasienį su neitraliu Mėnuliu. Galima megzti santykius, siųsti į jį diplomata, vargšus kolonistus. Rankioti meteorus, kraterius užsėt. Žodžiu, kaimynas ramus, patikimas, kaip belgas.

POKŠTAS *(sutrikęs priima tai kaip pokštą)* Mes kartais, politikieriai, mėgstam kalbėt metaforiniai, bet kitąkart dėl puošnybės suaukojam aiškumą. Sakykite, kaip tai atrodytų išdėliojus realiniai.

OSKARAS Rusija – jums realu?

POKŠTAS O kaipgis, gerbiamas Oskarai. Kartais net ne-jauku nuo šito jos realumo.

OSKARAS Mėnulis – jums realu?

POKŠTAS Suprantama, negi Mėnulis būtų tik išmislo fikcija, padarinys vaizduotuvės.

OSKARAS Tai kas jums čia metaforinio? Du realūs dalykai krenta vienas ant kito ir vienas kitą priploja.

POKŠTAS O, tarkite, kodėl pusė, kaip jis atsidalins?

OSKARAS Simplė *(kerta kalaviju per ananasą ir šis skyla pusiau)*.

*Pauzė*

POKŠTAS Ar jūs su kuo nors konsultavotės? Įspėjote Tautų Sąjungą? Lietuvos vyriausybę?

OSKARAS Konsultavausi? Su juo *(pakelia į viršų pirštą)*.

POKŠTAS Mėnuliui?

OSKARAS Viešpačiu. Aš, mesjė Pokšt, per jį gaunu įvairių televizijų. Valgykit ananas.

POKŠTAS Bijausi, kad nebesuvalgysiu.

OSKARAS Įdomios yra televizijos. Man buvo kraupus atradimas, kuomet atėjo žinia, kad tai lietuviybės darbas buvo atvežti į Graikiją tuos iškilus lietuvius: Sofoklį, Homerą, Sokratasą. Jaučiausi, kaip kad mesjė, sunkiai beįtikėdamas mėnuliškom galimybėm. O dar kuomet sužinojau, iš kur jie tuos vyrus atvežė.

POKŠTAS Gerbiamas ambasadoriau. Mane nuo jūsų pramatymų išmušė tautinis prakaitas. Jaučiu, kaip mane jis visą persmelmia vidujai.

OSKARAS Man tai pažįstamas jausmas. Ir žinot, iš kur atėjo tie iškilūs lietuviai? Valgykit ananas. Iš saulėtos Atlantidos. Girdėjot, ko ji nuskendo? Nagi nebepakėlė išaugusios mūsų lietuviybės. Daug jos prisigamino, o laivybos nebuvo, nebuvo jūrinio mąstymo. Teisybę jums pasakysiu, netgi uostų nebuvo. Žodžiu, nebuvo sąlygų saugiai išemigruot.

POKŠTAS (*braukdamas nuo kaktos prakaitą*) Labai man yra pripažįstamas šis lietuviybės bruožas.

OSKARAS Nepakėlė žemynas sudėtingos tautos, nu ir kapituliavo, pasinėrė po vandeniu.

POKŠTAS Dėku jums, ambasadoriau, už gausingas vaises ir netradicinę matymą mūsų pasaulinės kilmės.

*Pokštas atsistoja, ieško, kur čia išeiti, blaškosi po Oskaro butą.*

OSKARAS Tada jie gyveno po vandeniu. Dugną rugiais apšėjo. Labai tauta gyvybinga. Kariuomenę stiprią turėjo. Bet koks tas karas po vandeniu. Strėlės plaukia lėtai. Radosi pranašų, manusių, kad reikėtų lipti į kontinentą. Lipo, bet buvo tokie dvasiniai milžinai, kad kontinentas po kojomis lūžinėjo kaip ledas. Todėl dabar taip nukandžiota atrodo mūsų Europa. Teko išsidalinti.



Gaila buvo žemyną po vandeniu nuskandint. Vieną jau taip nudaigojo. Žodžiu, išlipo kas kur. Išsiplėtė, nutautėjo. Naujakalbių prisigamino, graikiškai prakalbėjo. Romėnus bandė vaizduot. Ir laukė tūkstančius metų, baisiausius vargus kentėjo staugdami į Mėnulį patino vilko balsais. Jednak Mėnulis ir bus tas pakojinis pagrindas, kuris visus lietuvius galės krūvoje išlaikyti. Nes žemės liesi kontinentai neturi tokios jėgos, kuri pakeltų šią tautą. Išėjote, mesjė Pokšt. Pabūgote televizijos. Nelengva prisipažinti sau praeities didybėj.

*Pokštas grįžta ir atsisėda greta Oskaro.*

POKŠTAS Aš čia, gerbiamas Oskarai. Atkirskite man ananas. Ir žinote, gal geriausiai įjunkime televiziją. Baikime politikuot. Kartais labai mane vargina amžini, nenu stojantys politikierių debatai. Norisi kartais žmogiškai, be skaudulių pakalbėti su protingais tautiečiais iš lietuviybės elito apie mūsų sunkumus.

*Grindys, neišlaikiusios lietuviybės, įlūžta, ir jiedu prasmenga.*

*Uždanga*

Neskirta platinti

## II veiksmas

### 1 scena

*JAV. Lakūnai Steponas ir Stasys Čikagos lietuvių aviacijos šventėje agituoja už tris dolerius paskraidinti lėktuvu ir taip paremti jų būsimą žygį į Lietuvą...*

STEPONAS Ateikit ir pamatykit Ameriką iš viršaus.

STASYS Trys doleriai užu skrydį.

STEPONAS Aeroplanas išrastas. Mokėki ir skrisk oranžiniu.

STASYS Mes perskrisime Atlantą. Padėkit mums šiam sunkume. Paremkite būsimą žygį viso labo trim doleriais.

EMIGRANTAS O kas mumis duos garant, kad mus prakituosas doleris nebus investuotas į oušn?

STASYS Saugosime jūsų dolerį daugiau užu savo gyvastį.

EMIGRANTAS Aš užu piloto gyvastį nepastatysiu nė cento. Pakilęs į orą lietuvis jau dalinais lavonas. Kadangi jam Viešpaties lemta saugiai ant žemės bruzdent.

STASYS Stepai, mus laiko žirgais ir užu mus nestato.

STEPONAS Mus laiko paikais kišenvagiais, kurie, nusišamdę lėktuvą, bando dolerį traukyt.

STASYS (*rodo į artėjantį Pokštą*) Antai bet vieną sugundė tavo audringa kalba – krapštosi piniginėj.

*Prieina Pokštas.*

STEPONAS Ar tamistą paskraidinti oranžiniu aeroplanu?

POKŠTAS (*paduoda dešimt dolerių*) Dėku, vyriukai, bijau.

Planai ne visi dar išpildyti, kad drąsiai, bebaimiškai

sėsčiau į jūsų aeroplaną. Kiek jums trūksta dolerių iki pilno skridimo?

STASYS Trijų, ketverios tūkstančių.

POKŠTAS Aš gaučiau jums tuodu tūkstančius. Gal ir trečiam prikrapštyčiau. Manęs tik visai nedomina prisirinkta kryptis.

STEPONAS Ar jūs gal ne taip nugirdot? Mudu skrisim į Lietuvą. Kilsime iš Naujorko ir nusileisim Kaune.

POKŠTAS *(sau pakartoja)* Ir nusileisit Kaune... *(Steponui)* Kokis šio žygio tikslas?

STASYS Ką tik tamstai minėjom. Garsinti savo Lietuvą.

POKŠTAS Aš klausiu šio jūsų žygio praktinių paskatų.

STEPONAS *(atkiša atgal dovanotus pinigų)* Imkite savo dolerius. Tai paskutinis čansas saugiau dar juos atgaut. Lėkim, Stasy, iš čia.

*Steponas įbruka Pokštui dolerius ir pasisuka eiti prie lėktuvo.*

POKŠTAS Vyriukai, ar taip karščiuositės ir skrisdami virš Atlantiko? Įpuolę į jūrų audras?

STEPONAS Audrose yra proskynų. Geras prityręs pilotas per audrą vairuoja kaip šoferis, vengiantis tankumynų. Tuomtarp tarp lietuvio ir dolerio properšų vis mažiau.

POKŠTAS Bet aš gi jums sakau: gaučiau galbūt tuodu tūkstančius.

*Lakūnai atsisuka į Pokštą.*

POKŠTAS Gaučiau galbūt tuodu tūkstančius. Betgi manęs neramina jūsiško skrydžio tikslai. Jūsų atsišaukimuos aiškiai yra pasakyta: norima išugdyti skraidančius lietuvius.

STEPONAS Lietuvį – padangių milžiną. Lietuvį, kurs nebijotų dangų užsikariaut.

STASYS Mes norim kiekvieną tautietį veidu atsukti į debesis.

POKŠTAS Premijos vertas tikslas. Traukti jį reik su šaknim iš nusėdėtos žemės. Kerpės nuo jo nurinkt. Tegu ir jis, kaip tie paukščiai, pajunta sklendimo skonį. Tik reikia nubrėžti vietą jo planiniam nusileidimui. O tam, be aeroplano, prireiks griežtesnių planų. Štai kame slypi politinis ir tautinis nepramatymas. Jūs žadinat lietuvių pasikelt į aukštybes, dalintis bendra padangę su skraidančiu amerikonu, lakiojančiu anglokeltu ir kitataučiais aniuolais. Jūs stumiate jį padangę pražūti ir nutautėt.

STEPONAS Mes viso labo norim saugiai įveikę Atlantiką nusileisti į Kauną.

POKŠTAS O aš tai matau valstybiškai. Jūs ruošiate oro kryptį. Žmogus yra pasiruošęs perimt iš paukščio migraciją. Lietuvis, matau, taip pat. Toks pažangos etapas. Tad būtina tiksliai paženklint mūs ateities tautos migrantų saskrydžio vietą. Kilkite iš Naujorko – tam aš kliūčių nematau. Bet leiskitės į Angolą, vyriukai, labai jus prašau.

### *Pauzė*

STEPONAS Keistas, sakyčiau, pasiūlymas. Keistas man kaipo lietuviui ir kaipo lakūnui taip pat. Idėjiškų ginčų netęsdamas, buitiniai jums atsakysiu: toks skrydis su mūsų oranžiniu techniniai neįmanomas.

POKŠTAS Matau, kad su juo neįmanomas joks padoresnis skrydis.

STASYS Išmanote aeronautikoj?

POKŠTAS Jūsų akis išmanau. Tad jeigu jums trūksta tikėjimo įveikti Žiemų Atlantiką siauriausioje jojo vietoje, įveikite jį įstrižai. Dar niekas nėra šitaip perskridęs

piktojo okeano. Kam rizikuoti smulkiai, vargti tai, ką jau kitas vargo ir nugalėjo. Stambų suloškit lošimą. Žūti geriaus nuo tvirtovės, kuri dar nepaimta, o ne nuo tos, kurią kitas dargi prieš jus sugriovė.

STEPONAS Nenumanau, kokį lobį jūs užkasę Angoloj.

POKŠTAS Vyriukai, ilga kalba. Jūs skrendate į Angolą.

Jūsų nepaprastą žygį ryškiai šviečia spauda. Aš tuom tarp pasirūpinu, kad jums iš Naujorko pakilus būtų pradėtas ten mūryti tinkamas aerodromas. Jeigu sėkmingai atskrendat, aš jums organizuoju minią juodųjų piliečių, kuri jus audringai sutiks ovacijomis ir plovimais. Jei netikėtai pražūstat, aerodromą pritaikom būsimeis kolonistams. Kožnas lietuvis bandys atkartot jūsų žygį: laivėmis, vežimu, taipgi aeroplanais. Rinksis jie ten, kaip į šviesą kad renkasi peteliškės. Ilgainiui iškelsim paminklą dviem lietuviams pilotam. Atgimsite judu didvyriais juodųjų lietuvių mituose, pasakose ir dainose.

STEPONAS Atleiskite, tamsta tautietai, mes pilotuojam lėktuvą, skraidiname žmones ir paštą, tačiau nepakelsim į orą beprotiškų jūsų svajų.

POKŠTAS Mes visi trys skraidinam vieną aeroplaną, kurs yra Lietuva. Skraidiname ją neturėdami tikrojo skrydžio plano.

STEPONAS Mudu skrisim į Lietuvą.

STASYS Mes norim Tėvynei įrodyt, kad ji iš savo sūnų sulauks didesnės drąsos.

POKŠTAS Ir užuvis drąsiausia būtų įveikti Atlantiką, kaip sakiau, įstrižai. Leistis toli nuo Tėvynės. Nepataikaukit žiūrovui. Statykite savo vaidinimą ten, kur atrodo tin-kama. Žiūrovas į jį ateis. Prisieks, kad ir kur jus būsite, jeigu gerai vaidinsit. Toli jus prisiekęs žiūrovas geresnis yra užu tą, kurs šilumoj jūsų laukia. Vyriukai, labai

prašau, leiskitės į Angolą. Suvienykim patriotinius, didžius, beprotinius užmojus. Aš jums garantuoju gyvenimą, jeigu saugiai atskrisite. Jei okeanas paglemš, aš jums garantuoju tvirtą gyvenimą po mirties.

STEPONAS Tarkite, ar gražinti jūsų dešimtį dolerių?

POKŠTAS Ar tai galutinis jūsų žodis?

STEPONAS Galiu pakartoti jį tiek kartų, kiek doleris turi centų.

POKŠTAS Ką gi, taip jau ir bus. Aš melsiuosi už jus. Melsiuos už jūsų beprotybę. Kartais jos taip pritrūksta pramatančiam mūsų tautiečiui tik dolerį arba litą. Skriskit ir būkit pirmieji lietuviai tarpe aniuolų. Skleiskite lietuvių tarpe Dievo tarnų. Kadangi mūsų tautiškumas baigiasi ties atžyma metras aštuoniasdešimt. Labai išskirtiniais atvejais siekia jis kiek daugiau. Iškelkite savo oranžinį į pačią didžiausią žydrumą, o aš kada nors jį nuleisiu prie Afrikos juodumų.

STEPONAS Girdžiu, kad tamistą domina lietuviškumo ūgis?

POKŠTAS Labiausiai esu tuo persiėmęs. Didžiausias yra mano tikslas auginti lietuviškumą ir dauginti lietuvius.

STEPONAS Los Angele, jei jus domina, esti giliai užsišlėpęs lietuviškumo deimantas. Ar man jus ten nuskraidinti?

POKŠTAS O galbūt mudu galėtume prisiekti tą tolimą miestą, per daug ir neatsiplėšę nuo Amerikos žemės?

STEPONAS Prisibijote skrydžio?

POKŠTAS Simbolinio – nebijau. Tautinio, patriotinio. Bet jeigu kalba užgina pačiam atsispirti nuo žemės kaipo fiziniam asmeniui, beveliju po savimi turėti banguojančią jūrą, o ne prasmingą dangų.

## 2 scena

*Pokštas ir Steponas lūkuriuoja Holivudo prieigose.*

STEPONAS Štai kokis jis – Holivudas. Sinemos aerodromas.

Žmonės čia ieško atsakymo: „art“ tai yra ar „industry“?

POKŠTAS Pasaulinė problema, taipogi opi mūs tautai.

Art ar išeiti į miestą ir darbintis fabrike?

STEPONAS Dilemos rikiuoja pasaulį. Skrist gyvastim rizi-  
kuojant ar likti ir saugiai laukti mirties šiltame patale?

POKŠTAS Jūs meistrinis intrigantas. Atsivežėt į Los An-  
gelą ir vis dar nepasisakot, kame šiam toliausiam šta-  
te slypi lietuviškas deimantas.

STEPONAS Matote, aš aviatorius, bet mano ambicija –  
sportas. Mes, susiprantama, galime drąsiausiose sva-  
jose regėti tarpe aniuolų skraidantįjį lietuvių. Tačiau  
sutramdžius svajas, pakaktų lietuvių matyti greitai bė-  
gantį pažeme su kamuoliu tarpe kojų. Ar galite pra-  
matyti futbolą žaidžiant lietuvių ir laimint pasaulio  
arenose kažin kokius medalius?

POKŠTAS Sunkiai aš tai pramatau.

STEPONAS Reikia saugaus aikštyno, ir viskas kitaip pa-  
kryptų. Žemės reikia lygios. Kiek aš valdžiai kartojuau:  
statome stadioną. *How many* kartų sakiau, kad tiktais  
stadionuos galės ateity susitelkti mūs tautos patriotai.  
Turim atlikti bandymus. Futbolą išmėginę ir *satisfac-*  
*tion* negavę, galime tautą sutelkti ties lietuvišku beis-  
bolu. Tik per skaudžius ieškojimus rasime sporto rūšį,  
kuriai geriausiai pritaikomas nepaslankus mus kūnas.

Niekur savęs neįtaikę, galime ir palikti klipatų tautele.

POKŠTAS Sunkiai bepramatau beisbolą žaidžiant lietuvių.

STEPONAS Misteri Pokšt, neskubėkite. Niekas negali nu-  
spėti. Gal po ilgų dešimtmečių sunkiausio ir įtempto dar-  
bo skambės per pasaulį lietuviai su beisbolo lazdomis.



POKŠTAS Duok jiems Dieve sveikatos. O jums – pranašautojo talentą. Gal ir tikrai tas beisbolas, kaip jūs ką tik išsitarėt, šlovins mūsų Tėvynę Afrikos platumose.

*Jėina jaunas amerikietis Ronis.*

STEPONAS Štai ir mūsų vedlys. Vienas aš niekad nedrįsčiau pasinert į šią *industry*. Roni, kur tu buvai? Roni, veski mus tiesiai pas išsvajotąjį Frenką.

RONIS Ronis bet kur jus nuves.

STEPONAS Taigi, berniuk, rodyk kelią. Štai ji – tikroji Amerika: vėluojanti, nesuspėjanti, pasitikinti savimi.

*Visi trys patraukia į Holivudą.*

RONIS (*laido replikas Holivude zujančioms kūrybinėms grupėms*) Sveiki, misterii Voltai. Radau jūsų pelei vardą. Ronaldas, sere, ar skamba? Ronaldas – *Ronymouse*. Džeimsai, negi jūs kuriate trilerį apie gangsterius? Išmokykite jį mirti. Nušaukite jį iš tiesų. Nušaukite, kad žinotų: krentama melodramoj, o filmuose apie gangsterius už neteisingą vaidybą baudžiama mirtimi. (*Rodo Steponui King Kongu perrengtą aktorį*) Ne tikras, bet spėju, kad štai jis – briliant lituano.

*Ronis išeina. Steponas ir Pokštas lieka stebėti, kaip repetuojama filmo „King Kongas“ scena. Kameros link artėja King Kongu perrengtas aktorius. Rankoje jis laiko lėlę.*

STEPONAS Štai jis – lietuviškas deimantas.

*Tuo metu į sceną išeina parūkyti Marlen. Pokšto žvilgsnis nukrypsta į ją.*

POKŠTAS Koks visa smelkiantis žvilgsnis. Kuom vardu ši dievybė?

STEPONAS Frenkas. Frenkas Didysis.

*Marlen išsitraukia cigaretę, bet, neradusi degtukų, kreipiasi pagalbos į Pokštą.*

MARLEN (su vokišku akcentu) *Matches?*

POKŠTAS (prieina prie Marlen) Atleiskit man užu naglumą, bet jūsų švelni didybė neranda manyje žodžių. O jūsų meilus akcentas tėra tik didingas įrodymas, kad mūsų lietuviybė, kokybiškai parengta, neduoda pagrindo baimintis būti išniveliuota. Deja, prie ydingo pypkiavimo Tėvynė manęs neįpratino, ir jūsų didingam talentui nebūtina tuo užsiimt. Džiaugiuosi jus čia regėdamas, tačiau didžeriopei nudžiugčiau regėdamas jūsų žvilgsnį mūsų scenos arimuos. O dargi mieliau jus patraukčiau su savimi į Pietus. Amerika – jau praeitis. Pats naujausias pasaulis jau išsikrausto į Afriką, ir jūsų jaunajam talentui čia yra ne vieta. Vaidintumėte Barborą, Mortą, Oną, Birutę, šitiekos turim ištvirkusios, dorios ir visų doriausios simpatinės moterijos. Mūsų stuburus slegia įvairi ir gausinga istorinės bobijos neapvaidinta našta. O daiktas neapvaidintas yra tarytum tauta, pripažinta *de jure*, tačiau kankinamai laukianti, kai bus pripažinta *de facto*. Tad jūsų *de jure* prašau vykti drauge į Angolą ir juodąją josios žmoniją pastatyti prieš faktą.

STEPONAS Misteri Pokšt, tai klaida. Šis siauražvilgis deimantas atstovauja germanams. Mūs gi lietuvišką dvasią čia atstovauja Frenkas: gauruotas žmogus su lėle.

*Steponas nusiveda Pokštą prie King Kongo.*

STEPONAS (paliečia King Kongo kaukę) Frenkai, tu čia – viduje?

REŽISIERIUS (King Kongui) Viena atmink, tu – beždžionė. Didžiulė baisi beždžionė su kūdikio širdimi.

STEPONAS Frenkai, tu čia – viduje?

AKTORIUS (*Režisieriui*) O.K., aš esu *huge* beždžionė su vaiko širdim viduje. Bet kaip aš galiu ją pamilti – lėliško dydžio moterį? Ji man yra per maža (*tranko į keli lėlę*). Ji man yra per maža.

STEPONAS Frenkai...

AKTORIUS Ji man yra per maža.

STEPONAS Frenkai, tu čia – viduje?

AKTORIUS Ji man yra per maža. (*Steponui*) Frenkas yra viršuje. (*Režisieriui*) Ji man yra per maža.

STEPONAS Frenkas yra viršuje?

AKTORIUS Kaip aš galiu ją pamilti?

STEPONAS (*Pokštui*) Frenkas yra viršuje.

POKŠTAS (*Steponui*) Jis jos niekada nepamils. Ji jam yra per maža. (*Isiaudrinęs Režisieriui*) Neverskit žmogaus pamilti tai, kas yra jam per menka. Skiepykit žmonėse didelius idealus. Jis jos niekada nepamils.

AKTORIUS Ji man yra per maža.

POKŠTAS Neverskit beždžionės kentėti. Duokit jam tikrą moterį.

AKTORIUS Kaip aš galiu ją mylėti?

POKŠTAS Šis Afrikos gyvulys turi teisę mylėti tokį pat Afrikos gyvulį – didelį kaip ir jis. Neleiskit jo užu lėlės. Supančiotas santuokos ryšiais su šia pliušine būtybe jis kaip mat nutautės.

STEPONAS (*veda Pokštą už parankes*) Misteri Pokšt, tai tik kinema. Tyneidžerių melodrama.

POKŠTAS Tokios tatau melo dramos ir silpnina lietuviybę. Kiek mūs gražaus jaunimo teka iš apskaičiavimo. Ima sau užu žmoną, vyrą arba meilužį medžiagiškai aprūpintą, betgi tačiau nepritrauklų seną užusienietį. Daro tatau iš vargo, iš skurdaus padėjimo mūsų silpnos šalies. Galiu numatyti finalą šios tipinės melo dramos. Lėlė

apsives beždžionę. Ilgainiui apsivaikuos. Kaip fiziniai tai bus įvykdyta, man dar kol kas nesuprantama, nes, kaip gerai pastebėta, ji jam yra per maža. Tačiau kontaktas įvyks. Vaikai jų dar karstyti medžiais bei San Pranciskos tiltais, tačiau pliušiniai anūkai nebenorės net atminti gyvuliškos kilmės, taipgi senelio Tėvynės.

*Steponas atveda Pokštą prie miegančio Frenko.*

STEPONAS Misteri Pokštai, pažvelkit.

POKŠTAS Beždžionę suris Amerika, kaip jau surijo ne vieną tautietį iš Lietuvos. Toks tatau liūdnas finalas šiūdieniškos melo dramos.

STEPONAS Misteri Pokštai, tai jis. Frenkas. Frenkas Didysis.

*Steponas ir Pokštas stovi Frenko kambaryje. Ant staliuko į šviestuvą atremtas Marlene Dietrich portretas, tyliai skamba jos atliekama daina „Lili Marlene“. Lovoje miega didelis žmogus – Frenkas.*

STEPONAS Viso – du metrai į ilgį. Svorio tikslaus nežinau. Žodžiu, didžiausias iš žinomų lietuviškumo luitas.

POKŠTAS (*nukloja Frenko krūtinę ir glosto*) Netikiu šiuo regėjimu. Ir tai grynaveislis lietuvis?

STEPONAS Grynas. Be *any* priedo.

POKŠTAS Viešpatie, reikia skubiausiai jį gabent į Tėvynę.

STEPONAS Ne. Ir dar pasakysiu: tam nematau priežasties.

Uždarbis jo čia neprastas. Žvaigždės daugiaus užsidirba, tačiau ir tokie kaip Frenkas, scenos pagalbininkai, štanų į viršų kilnotojai, lempų, kranų nešėjai ir scenografijos stumdytojai, skūstis neturi kuo. Moka visai padoriai jiems dosnus Holivudas. Turtų nesusikraus, bet sugebės išmaitinti savo gigantišką kūną. Turtas daugiaus yra tai, kad Frenkas laisvalaikį leidžia žaisdamas EnBiEi.

POKŠTAS (*nustėręs*) Frenkas lošia krepšiasvaidį?

STEPONAS Lošia, ir dargi kaip. Vienas geriausių sviedikų nacionalinėj lygoj.

POKŠTAS Nemanot, kad lietuvybė, išaugus į tokį gabalą, turi labiau prisisaugot? Nemanot įspėt vyriausybę?

Neleistina šitokio turto tarpe krepšių ganyt.

STEPONAS O kur jį geriau sunaudotumėt?

POKŠTAS Į parodas galima vežti. Kaip visos mūsų tautos ūginį pasiekimą.

STEPONAS O kas šitas parodas lanko. Mažniekis paroda.

Pažvelkit į jo raumenyną (*nukloja Frenko kojas*). Kojos

netgi miegodamos pratusios nuotolį bėgt. Krepšiasvydy

jo tėvynė. Jį ir draugėj visą Lietuvą aš tame pramatau.

Užąstrins save Lietuva. Skelbs ji save pasauliui didžio-

jo Frenko metimais. Jeigu aš žūčiau, ser, *Atlantic* yra

ne juokas, noriu, kad jūs primintumėt Lietuvai josios

Frenką. Noriu, kad žmonės suprastų, jog tautos idėja

užsislėpus krepšiasvydy. Noriu, kad tuo įtikėtų. Leiskite

Frenkui stiprėti tolimam Holivude ir gabenkit namo.

Tegu ir jaunas, ir senas pamilsta didįjį Frenką, išgirsta jo

rūstų staugimą ir patys išeina staugti į pilnas tribūnas.

Tokia Lietuvos idėja. Sirgti užu save, sirgti visiems užu

Frenką. Pildyti stadionus, rinkti pilnas tribūnas. Eiti į

vieną krūvą ir toje krūvoje garbinti savo Tėvynę. Sirkime

užu Frenką. Frenkas geriau įmes. Frenkas kitą tautybę

po savimi nudaigos kraudamas iš viršaus. Frenkas yra

galingesnis užu batalionus priešiškos mum kariuomenės.

Leiskime jam išmiegot. Dar neatėjo laikas aplink jį

susispiesti. Dar per jauna tauta, kad galingajam krep-

šiasvydy savąjį dievą atrastų. *Dream*, mūsų auksinis Fren-

kai. *Dream*, kolei kas pasistengsim užu tave atidirbt.

POKŠTAS Saugokis milžinų iš Los Angeles „Lakers“. Ir užu

viską pikčiausių kinemos režisierių. Budėk, kad jie tau

neįgrūstų vietinės, amerikoniškos, tuščiaavidurės lėlės.

*Steponas ir Pokštas apleidžia Frenko kambarį.  
Juos pasiveja Ronis.*

RONIS Radote briliantą?

STEPONAS Taip, sūnau, ir norėjau tau už tai padėkot.

RONIS Holivudas – gera deimantų saugykla. Sere, girdėjau, kad jūs pramuštgalvis pilotas.

STEPONAS Dar vieną skrydį atlikęs aš ateisiu į protą.

Būsiu ramiausias pilietis. Vaikščiosiu į kinus.

RONIS Aš Ronaldas, atsiminkite. Ronis Reiganas kada nors jums pamojuos iš ekrano.

STEPONAS Ronis Reiganas – tinkamas sąskambis pasikelti į žvaigždes.

RONIS Sere, o kuo jūs vardu?

STEPONAS Aš – paprasčiausiai Styvas.

RONIS Styvas – neblogas vardas kilti į žvaigždėtą dangų.

Matote, misteri Styvai, mes turim vienodus tikslus.

STEPONAS Tik tau aš, Roni, linkiu kuo greičiausios sėkmės ir kaip tiktais įmanoma trumpiausio tako pakilti. Tuo tarpu gi man reikės pačio ilgiausio tako saugiai įsibėgėt.

RONIS *(atiduoda pagarbą)* Gero oro, misteri Styvai.

STEPONAS *(atiduoda pagarbą)* Gerų scenarijų, Roni.

POKŠTAS Tinkamo skrydžio, vyriukai. Aš tuom tarp pasiduosiu į juodąjį kontinentą. Tykia, be įprasto šurmulio, tačiau su didžiausiu užmoju nuosekliai patyrinėt.

### 3 scena

*Salė, Milė ir Helė išlipa iš traukinio Kauno stotyje.*

SALĖ Draugužės, o kaip man džiugu, kad relsai galiausiai pasibaigė ir prisiekėm gimtąją žemę. Dainuoki, jaunyste, gyvenimą trejetui Kauno panų, grįžusių iš Paryžiaus. *(Staiga nuliūsta ir užsimerkia)* O kaip man

graudu, kaip man liūdna dėl tų, kam jaunystė čia baigėsi dar ir neprasidėjus.

MILĖ Sale, ką tik džiaugeisi, gyvenimą dainavai.

HELĖ Moka lietuviška žemė savąjį atpažinti. Ir, apdalinusi liūdesiu, primena jam jo kilmę.

SALĖ Man liūdna ne dėl savęs. Snieguoti laukai tik, naktis tik bežadė girdėjo, kaip Slibiną šaudyti vedė. Prisiminiau aš, draugužės, šį graudų, tragedinį atvejį ir man pasidarė baisu.

HELĖ O ką jei aš tau pasakyčiau, kad Slibinas nepražuvo?

SALĖ Kam tuščiai save guosti.

MILĖ Pačios regėjom, kaip krito jo ketvirtoji galva.

HELĖ Slibino nepražudysi eilinio nagano šūviais. Nukirtus jam vieną galvą, toji galva vėl atauga ant kieno kito pečių.

SALĖ Hele, daugiau nebedrįski žaisti ant mano jausmų. Tarki, ar Slibinas gyvas?

HELĖ Gyvas, ir jojo galvos įgavusios daugiau proto. Jis nebe toks tuščiakalbis. Dabar jis yra patapęs Slibinu Literatu.

SALĖ Rodyki man į jį kelią.

*Poetė su savo draugužėmis drąsiai žengia sutikti savojo plunksnos brolio ir jo keturių galvų.*

MILĖ Sale, bet gi jie kanda.

SALĖ Mile, jie kandūs tik savo rašaliniiais plunksnakočiais ir, kam jau kam, tačiau mums, trims jaunoms moteriškėms, jų įkandimai nebaisūs.

*Scenoje pasirodo trigalvis Slibinas Literatas. Dvi išorinės jo rankos laiko atverstą knygą, kitos dvi į šią knygą rašo. Rankos dirba kaip gerai suderintos staklės.*

SALĖ Vargšas, kokis sudarkytas. Netekęs vienos iš galvų. Kuom tu vardu, pabaisa?

SLIBINAS LITERATAS Tikslus mano vardas – Tr Fr.

SALĖ Viešpatie, koks nelaimingas. Subjaurota netgi kalba.

HELĖ Kaip aš pirma ir minėjau, Slibinas ne mėgėjas daug ir tuščiai kalbėti. Tr – tatai reiškiau Trečiasis, Fr – tai Trečiasis Frontas. Tadgi Tr Fr yra naujas ir skambus pavadinimas plunksnadrakonių srovės.

MILĖ Ties kuo čia Tr Fr darbuojiesi, taip įžūliai, energetiškai?

SLIBINAS LITERATAS Kad norit į tai atsakymo, prašytume paėjėti draugėj su mumis į kairę.

*Slibinas visomis savo kojomis žengteli į kairę scenos pusę. Helė ir Salė paskui jį. Milė lieka stovėti.*

MILĖ Sale, draugužė, maldauju, į kairę daugiau nebeik.

SALĖ Mile, juk aš tiktais ieškau sau tvirtesnio atsakymo į gyvybiškus reikalus. Man, kaip poetei, taipgi jaunai moteriškai, būtina išbandyti, kuomi išgrįstas kelias drąsiai bebaimiškai einant į nepritirtą kairę.

HELĖ (*dirsteli į Slibino Literato užrašus*) Sale, juk Slibinas taiso tavo eilių posmelius.

SALĖ Slibine, kaip suprasti šitokį įžūlumą?

SLIBINAS LITERATAS Norint išgirsti atsakymą, prašytume dar kartelį draugėj paėjėti į kairę.

*Slibinas Literatas ir Salė žengteli dar į kairę. Helė lieka stovėti.*

MILĖ Sale, ką tu darai? Kur tu po šitokios gėdos jau ir bepasidėsi.

HELĖ Sale, būk atsargi. Aš taip toli į kairę taipgi tavęs nelydėsiu.

SALĖ Na, nelaimingas pabaisa, sakyki, kuo tau užkliuvo mano lyrinės eilės?

SLIBINAS LITERATAS Mano motyvai tokie: jūsų, drauge, eilėms trūkumas konkretiškumo. Plunksnadrakonių



srovė reikalauja aiškumo. Štai kad ir ši eilutė: „choras visų žemės brolių“. Būtina rimo neardant keisti į „darbo spartuolių“. Šiandien kiekvienas prochvostas laiko save žemės broliu, reikia griežtai juos atskirti nuo partijos ir komjaunuolių. Darbo žmonės nemėgsta burbulų ir miglų, gyvenimas jų tokis aiškus, kad spalvinti jį per vėlu. Na ir galiausiai finalas, nusilpęs kaip klieriko falas: „Pavasariu žydės laukai“ – mes siūlom keisti į griežtesnį: „Pritars jiems darbo fabrikai.“

SALĖ Kaip jis juokingai eiliuoja. Sakykit, Tr Fr, ar jūs ruošiatės eiti ir prieš bažnyčią? Sukilti prieš patį Dievą?

SLIBINAS LITERATAS Norint išgirst atsakymą, prašytume paėjėti dar gilėliau į pievą.

*Salė žengteli į kairę netgi pirmiau už Slibiną Literatą.*

SLIBINAS LITERATAS Mes, plunksnadrakoniai, šitaip temą pastatome: Kristaus, kaip savo vado, mes nuo šiol nebematome. Darbo žmonių kova mums aiškiausiai parodė, kad Kristus linkęs dalintis su turtuoliais paklode. Jei Kristus norės mums padėti, prašom, kodėl, malonu, tačiau tarpe mūsų nėra prisiekusių Dievo tarnų. Mes netikim į geresnį gyvenimą po mirties. Mes esam ištroškę teisingos ir laisvos dabarties. Kristus, kurs kaba ant kryžiaus, mums nebetinka pavyzdžiu, mums reikia tvirtesnio lyderio, kaip Leninas arba Mickevičius. Siūlom ir jums pritarti šitaip griežtai pastatytom mūs įžūliom pažiūrom ir leistis giliausiai į kairę, aistringai ir nežiūrom.

*Salė užsimerkia, ir Slibinas Literatas iš visų pusių ją apsupa savo kūnu.*

SLIBINAS LITERATAS Trrr... Frrr... Trrr... Frrr...

MILĖ (*rikteli*) Sale, ką tu darai?

HELĖ Drauge, būki protinga. Neįsileisk į save tiekos kairiojo šlamšto.

*Slibino Literato kūnas išsiskleidžia ir vėl išsirikuoja į eilę. Dabar ketvirtoji jo galva – Salė.*

SALĖ (*užsimerkusi, transo būsenos*) Mes eisena ilga, griežta – nuo polio ligi polio, apjuosim laisvą žemę...

SLIBINAS LITERATAS ...grandinėmis, ne išdrikai...

SALĖ ...sugriaudės žingsniai darbo brolių...

SLIBINAS LITERATAS ...pritars jiems darbo fabrikai.

*Milė pribėga prie Salės.*

MILĖ Sale, atsidalink. Nevirski ir tu pabaisa.

*Helė priėjusi sušeria Salei per veidą. Salė atsimerkia ir atitrūksta nuo Slibino Literato.*

HELĖ Drauge, yra neatableistina, pagaliau negražu šitiekos užsibūti svajingam politiniam transe.

SLIBINAS LITERATAS (*išeina*) Trrr... Frrr...

HELĖ Kuom jis tave užkerėjo?

*Pauzė*

SALĖ Noriu... į Maskvą.

MILĖ Ką tik buvai Paryžiu.

SALĖ Į Maskvą. Į Maskvą, sesužės. Ten yra tikras gyvenimas. Dieviški politrukai su odiniais švarkais. Ten mane žvaigždės veda. Penkiakampės, raudonos. Maskvoje aš visa. Čia tėra mano šešėlis, tolimas mano aidas. Man čia trūkumas oro.

HELĖ Kaži ar Maskvoje rastų sau pritarimą šiųdieniška moteriškė.

SALĖ Hele, tai Dievas neleidžia mums tekėti už vedusio, kunigo arba vaikuoto. Maskvoje jo nėra. Dievas ten

negyvena. Ten tu, sesužė, sau rastum darbščią ir mylinčią žmoną. Nesgi joki draudimai meilės nevaržo laisvos. Milė susiieškotų klieriką pravoslavianską, o aš, mano mielos bičiulės, o aš, mano seserys brangios...

MILĖ O tu, Sale, su kuo?

SALĖ O aš staiga užusigėdžiau tekėti už paprasto berno.

HELĖ Tik ką mus į Maskvą kvietei...

MILĖ Gąsdinai politrukais.

SALĖ Aš jus Maskvoje lankyčiau. Visos mes trys prasieitume Maskvos raudonaisiais kvartalais ir aikštėmis plačiomis. Tačiau vienintelis mano lauktų manęs savo kaime. Didelis ir netašytas. Dvokiantis kaip po derva. Darbo apjuodintom rankom. Tikro, o ne pramanyto, kuriuo šitaip mėgsta puikuotis miesčioniška mūs vyrija. Ten yra tikras žmogus. Sodžiuje jis manęs laukia. Rankomis išskėstomis. Rankos mane tos mylėtų, o kuomet nusikalsčiau, baustų mieląja bausme. Lūpos mane tos bučiuotų, šnibždėtų į ausį tikrus, ne įmantrius, rafinieriškus, o paprastus meilės žodžius: „Sale, tu man žmona ir užu tai tave myliu.“ „Sale, užu neklusnumą būsi rytoj nuplakta.“ Muštų mane jis taip, tarytum karščiausiai mylėtų. Mylėtų mane jis taip, tarytum netrukus užmuš.

### *Pauzė*

MILĖ Kokia tai nežmoniška meilė.

HELĖ Stipriai pasėjo tavy jie savo kairuolišką sėklą.

SALĖ O man gal ir reikia nežmoniškos. Nes žmoniška meilė mane kliudė kartkartėmis šonu, taip, kaip ledai per ledonešį kliudo upės krantus. Bet taip ir neatsirado galingos ledo lyties, kuri su visam išsivežtų ir liūdnąją upės krantą.

#### 4 scena

*Salė, Milė ir Helė stovi susikibusios už parankių priešais bažnyčią. Salė ir Helė iš kraštų, Milė – viduryje.*

MILĖ Sale, žinai, man kažkaip tarsi pakirto kojas. Hele, aš apšlubau.

SALĖ Mile, nepasiduok. Mūs gimtoje šalyje kažkas pasisavino meilę. Kiek tu į ją beeitum, gauni kaskart atsitrenkti į šarvuotas duris. Helei seniai tai apkarto. Ėmė ji sau ieškotis paprastos moteriškės, neturinčios tarpekojų to, ko visos mes ieškom, tačiau gi aistra kompensuojančios kozerį vyrijos. Mano jausmai taipogi tapo staiga nukreipti į nežmonišką meilę. Mile, tu paskutinė dar turi viltį paspėti tilpti į santuokos traukinį.

MILĖ Hele, o tu kaip manai?

HELĖ Merga tu korpulatinga. Nekūda, išdidi. Man gi daugiau patinka žemos, į actą linkusios, su siauromis šiknomis. Betgi bažnyčios vyrui, leidžiančiam savo dienas tarpe belyčių aniuolų, reikia išryškintos moters. Krūtys kad būtų matomos, išsiplėtojus sėdynė. Šitaip pastačius klausimą, tu ne tik atstovauji dailiąją moterų lytį, tu ir esi ta išgarbinta moteriška lytis.

MILĖ Draugės, bet jūs mane stumiat susivilioti kunigą. Mylimąjį pasiglemžt. Stoti priešais bažnyčią.

HELĖ Priešais bažnyčią, Mile, liksim stovėti mudvi. Tu gi, kaip drąsiausioji, interesuotas asmuo, eisi į josios vidų.

SALĖ Drauge, žvelk į šiuos mūrus. Argi jie turi tiekos pasakiško gražumo, kiek jo prilaiko mūsų švytinti moteriškė? Šalta yra tuose mūruose. Drėgna ir nejauku. Eiki ir juos sušildyk. Glauskis altorių šešėly, pildyki juos jaukumu. O kuomet mylimasai eis griekų išklausyti, tu prie jo prisiklaupk. Ir išsakyk savo grieką. Vieną

ir teturi. Meilė to grieko vardas. Meilė, kurią tu jauti kunigui, taipgi profesoriui ir pagaliaus poetui. Myli jį kaipo poetą, kaipo raštijos darinį, o kad jisai dar ir kunigas – tai nebe tavo kaltė. Būdama šalia jo, junki visą įmanomą moterišką koketiją. Ir įdėmiausiai klausykis, ar Dievas su savo tarnu irgi tuomet koketuos. Jeigu tai neišdegtų, jis tau paliks nuodėmklausiu, betgi jei pasiseks, jis pataps tavo vyru.

HELĖ Eiki, daužyk į krūtinę ir nebeabejok.

*Salė ir Helė įstumia Milę į bažnyčios vidų. Netrukus bažnyčia „išspjauna“ Milę atgal.*

SALĖ Nagi, ką jis tau sakė?

HELĖ Kuomi tave kerėjo?

SALĖ Mile, nebetylėk.

MILĖ Sakė, kad matė mane, kaip sėdėjau per lekciją pirmučiausiam suole.

SALĖ Nagi, ką dar kalbėjo?

MILĖ Sakė, kad matė mane, kaip sėdėjau mieste netoli jo namų, skendinti jo poetizmuos.

HELĖ Kuomi viskas pasibaigė?

MILĖ Sakė, kad netgi stebėjosi, kaip pamaldžiai klūpėjau būdama prie altoriaus.

SALĖ Na, ir kas tolėliau?

MILĖ Sakė, kad taip jau išpuola vis netyčiom susitikti, ar nebūtų tiksliausia man pas jį atsikraustyt.

HELĖ (*atsidūsta*) Gilūs šventoriaus mūrai, jūs jau mums dovanokit. Nušvilpėm vieną iš jūsų savo ne gilumu, betgi bobišku žavesiu.

SALĖ Mile, juk mes nugalėjom.

MILĖ Betgi nesutikau.

SALĖ Mile, tu tai sugriovei? Meilę, kurią sau statei ir į kurią jis atsiliepė, pavertei paprastu farsu?

MILĖ Betgi nesutikau kraustyti į jo butą kaip vienui viena.

SALĖ Betgi o kaip sutikai?

MILĖ Kaip viena iš jūsų. Kaip trys moteriškės. Draugės, važiuojam drauge.

*Pauzė*

*Iš bažnyčios išeina Dainius.*

SALĖ Mile, štai jis išėjo.

MILĖ Draugės, ką man daryt? Kur dabar pasidėti?

HELĖ Jungiam, merginos, savo žavų šiųdieniškumą, brangiąją parfumeriją, kūno išlinkimus, apsupant Dievo tarną ir kaip trys bebaimės jojojo kūno sargės lydime jį į namus.

SALĖ Dainiau, taipgi profesoriau, taipgi dvasiškas tėve. Estite areštuotas jums draugingų jėgų. Esate meilės auka jausmingiausios iš mūsų, esate vyriškas kūnas, kurio mumyse šitaip trūksta. Drąsiai be baimės įgriūkit į bobiškus mūsų apžavus ir nedraskykite širdies dėl galimų pasekmių.

*Dainius ir trys merginos ateina į Dainiaus namus.*

*Dainius sėdasi ant kėdės. Helė prisiartina prie lango.*

HELĖ Nemalonu tai pranešti, tačiau, atrodo, artėja kontr-užatakavimas.

SALĖ (*pribėgusi prie lango*) Hele, pasiėmei mauzerį?

HELĖ Mauzeris šitame mūšyje vargiai mums ar padės. Šimtmečio laukia kautynės tarpe Dievo tarnų ir paprastos bobijos. Tarpe dieviškos meilės ir tarpe tos, kurią valdė pasileidėlė Ieva. Pilkim ant savojo kūno kuomi daugiau kvepalų, tai atbaidys aniuolus, dieviškąją aviaciją, galinčią smogti iš viršaus. Betgi dieviškų

pėstininkų tuomi neatbaidysi, šiųdienės bobos kvapas trauks juos prieit kuo arčiau. Tad suformuokime aiškų savo gynybos planą. Aš apsiimu ginti Dainių, taipgi poetą, taipgi dvasišką tėvą. Judvi tuo tarpu bandot pačios kaip nors prisdengt. Šitaip bandysime veikti dviem susisiekiančiais frontais. Jeigu mums neišdegtų...

SALĖ Kviestume Trečiąjį Frontą. Plunksnadrakonį Tr Fr.

*Atsidaro durys ir į vidų įeina Kunigas, lydimas  
Kunigų choro.*

KUNIGAS Dainiau, taipgi profesoriau, taipgi dvasiškas tėve, taipgi trys pasileidėlės, geidžiančios Dievo tarnų. Prašome mums dovanoti užu įsiveržimą.

SALĖ Prašom, mieli berneliai, dvasiški oficeriai, drąsiai į mus įsiliet.

KUNIGAS Taigi reikalas žinomas. Reikalas mums prieš akis. Reikalas tas, kad kunigui, mūsų bažnyčios vyrui, nepritinka naudotis trejeto gospadinių dėmesio paslaugomis. Taipgi jam nepritinka net su viena gospadine dalintis ta sunkiai įvardijama jam priskirtąja našta. Tadgi prašyčiau dviejų, esančių ne prie reikalo, nuolankiai nusišalint.

HELĖ Dvasiškieji tėvai. Leiskite jums pranešti, kad nuskriausta bobija, primiršta, nemylėta, šiuomikart yra linkusi užu save pastovėt. Be užuolankų dėstykit, kuomi čionai atėjot.

KUNIGAS Nenorime, kad šis reikalas siektų plačią visuomenę, taipgi laikraščių puslapius, taipgi valstybės tarnus. Dainiau, taipgi profesoriau, aš maža daug suprantu, kad dvasingam kūrėjui, pildančiam eilutes bei nebrūkšniuotą popierą, reikia turėt po ranka moterišką idealą, šitaip vadinamą mūžą, nagi taip ir toliau. Šiųdieniška bažnyčia spėjo savy sukaupiti tolerancijos

atsargas beigi neprieštarauja šitokiems jūsų poreikiams. Nemanau, kad toks santykis, jeigu jis taip pastatytas, būtų bent kiek pavojingas Dievo žodžio tarnams. Betgi bijau, kad šiuo santykiu jūs neapsiribosite.

*Dainius kosteli.*

HELĖ Nieko nėra įstabiau už žaviąją moteriškę, dirbančią įkvėpėja. Betgi tokis jūsų siūlymas meniškai nebrandus. Net ir poeto mūza lytinio pasninkavimo mūsų laikais neišstvers. Taigi jūs stumiate ją drastiniai prostituoti su eiline vyrija, kuriai ji nėra įnoringa. Siūlot poetinei mūzai tapt eiline kekše. Siūlote dvasiškam tėvui aukštinti eilėse lytiniai puolusį asmenį.

*Kunigai patraukia prie Milės ir Salės.*

KUNIGAS Mūs Aukščiausiojo meilės žemiška oponente, taipgi vieno iš mūsų dvasiška patarėja jo sopulių giesmėje, mūza, taip ir toliau. Tiesiai atsisakykite, ar turite lytinį reikalą į Dainių ir taipgi profesorių? Ar tektumėtės santykiauti su juo kaipo idealas, kaipo kažkas aukštesnio, tyresnio, taip ir toliau? Bet ne kaip paprastas žemiškos bobijos egzempliorius.

SALĖ (*užbėga Milei už akių*) Leiskit, šventieji vyrai, meilei apsimąstyti. Argi galinti meilė, varžtuose būdama, prisiimti sprendimą? Argi Dievas sukūrė vyrą ir jojo moterį tam, kad vėliau bandytų vieną nuo kito atskirti?

KUNIGAS Dievas sukūrė vyrą ir tik paskui moteriškę, kai po išbandymų priedą, kaipo banalų viliojimą ištikimos vyrijos. Vargas tai mūsų lyčiai, kad neišlaikė kvotimo.

SALĖ Betgi lytis – tai kvietimas. Kvietimas priglusti prie to, kurs turi ne tokią lytį. Kvietimas jį apžavėti ir savi mi apgyvent.



*Kunigai grįžta prie Dainiaus ir Helės.*

KUNIGAS Dainiau, taipgi profesoriau, kunige, taip ir toliau. Tiesiai man atsakykite. Kiek jūsų poreikiuos užima tarpe bažnytinių smulkmenų ir buities reikalų poreikis moters kūno? Klausiu dabar be užuolankų: ar lengvai jus sugundytų aptariamoji moteris?

*Dainius kosteli.*

HELĖ Niekas neturi galios veikti šitaip sugundančiai, kaip įstabi moteriškė. Kuomet ji nusimeta skrybėlę, atrodo, kad dangų pervėrė širdį veriantis žaibas (*nusiima skrybėlaitę*). Kuomet pasitaiso plaukus, atrodo, lyg vėjo gūsis verstų aukščiausius medžius. Kuomet aistros prigauta ji bando atsiriboti nuo dengiančios ją suknelės, atrodo tarytum žemė, bandanti nusikratyti kaustančios ją žiemos (*išsineria iš suknelės*). Moteris – tai stebuklas. Kai pagauta intymybės išskleidžia savo krūtis, atrodo, iš jų netrukus ims piltis baltoji lava, visa ką savo kely paverčianti į gyvastį (*atsisega liemenėlę*). Kuomet nusiauna batai, žemės pluta ištinsta tarsi vyro lytis ir kelia basas moters kojas į nepatirtą aukštį (*nusiauna batus*). Kojinės nukrenta pačios. Palieka tik menkas rūbas, dengiantis josios lytį. Jeigu ir jo nebeliks... Jeigu ir jo nebeliks, visa, kas esti šalia, bus netrukus įtraukta ir su visam išskraidinta į užusvajotą dangų.

KUNIGAS Dainiau, taipgi profesoriau, taipgi rūsti pašnekove. Susilaikykite nuo to. Jūs visa nusiplikinot. Jūs apsinuoginot galvą, nagį taip ir toliau. Metas save sugrąžinti į pirmą pradį būvį.

HELĖ Mano tikriausia būsena – atviraburnė lytis.

KUNIGAS Dainiau, taipgi profesoriau, nagį taip ir toliau. Esame priversti kuomi greičiau išsinešdinti. Jūs kovoje naudojate uždraustą arsenalą. Kunigui nepritinka

šaudyti į kolegas plikomis mergomis. Reiškiame gilų protestą ir krikščionišką liūdėsį. Dargi apsimąstykite, ar verta klausytis moterų, apsakančių savo kaltę vidi-  
nėmis burnomis.

*Kunigai išeina.*

SALĖ Hele, tu juos nugalėjai.

HELĖ Mes laimėjome mūšį, bet juk ne visą karą. Greitai sulauksim ponių, padorių moterėlių, kurios šiam kare atstovauja žemiškas intrigas. Liežuviai, kurių artilerijai nebebus pavojingas mano apnuogintas kūnas. Liežuviai, kuriuos turėsime atremti ir pažaboti pridengtomis krūtinėmis.

## 5 scena

*Salė, Milė, Helė ir Dainius pastarojo bute lankia naujos atakos.*

HELĖ Dainiau, taipgi profesoriau, taipgi mūs pagrobta-sai. Aš, kaip ir jūs, savo akį linkusi kreipti į moterį. Betgi turiu jus įspėti: mūs išgerbtoji lytis turi nemažą trūkumą – potraukį apkalboms. Priešnuodis šiajam ginklui – visiškas abuojumas. Aš skambensiu piano, Milė garsiai dainuos, Salė tuom tarpu bandys kuomi garsiau skaityti savo poetizmus. Kreipkit į mus savo ausį, šitaip save apsisaugosit nuo klastingai ir taikliai šaudančios bobijos. (*Salė*) Sale, atverki duris ir įsileiski širšyną.

*Salė atidaro duris, ir į vidų įsiveržia pulkas Kauno ponių.*

KAUNIETĖ I Štai kokis apartamentas, pošlykščiai apstatytas.

KAUNIETĖ II Dievui ponulis dirbo, neaptarnavo buities.

KAUNIETĖ III Jaučiate tamistos drėgmę, puolusią temperatūrą?

KAUNIETĖ I Nagi iš kur rastis šilumai, kuomi žmonės gyvena be dievų pritarties.

KAUNIETĖ II Bet o kuri jau ir bus kunigo išrinktoji?

KAUNIETĖ III Toji, kuri iš trijų labiausiai papūtusi žandus.

KAUNIETĖ I Perdėm išrodo prozaškai.

KAUNIETĖ II Akivaizdinis trūkumas muzikos patirties.

KAUNIETĖ I Kaip poeto mūzai, klubai šiek tiek per platus ir per stora šikna. Gal ji anksčiau kam tarnavo?

Įspūdis peršasi tokis, kad jau labai sunėsiota, perrašyta, užrašyta, meniškai bei kūrybiniai su visam nutrenkta.

KAUNIETĖ II Tamistoms teko girdėti Dainiaus, taipgi profesoriaus, naujučiausių eilių?

KAUNIETĖ III Kadgi nerašo eilių. Vos tiktais ją sutiko, kritę į pačią giliausią įkvėpiminę krizę.

KAUNIETĖ II Gal jie tada, pažaboję meninius poetizmus, perdėm yra užsiėmę naujojo kūno kūryba? Gal ant erotinio pagrindo naktį išdarinėja fizinius viražus?

KAUNIETĖ III Bet juk ne pirmas mėnuo, kaip kartu gyvena. Būtų žymu ant mūzos. Pilvas dabar gi nerodo anei jokių kauburių. Matyt, jų kūrybos krizė turi globalinį pobūdį: nesiseka anei meninė, anei jokia kita.

*Helė groja pianinu, Milė bando dainuoti, Salė pasiruošusi skaityti eiles.*

HELĖ Mile, nagi, draugužė, užtildyki tuos pabūklus muzikos gaidomis.

MILĖ Hele, kuomet aš sumišusi, man dažnai nepavyksta ištraukti aukštojo „do“.

HELĖ Sale, pridrenki mus. Milei užkirto šautuvą. Nubloški šalin liežuviniežes savo eilėraščių salvėm.

SALĖ Be bažnyčios, be altorių, be sumainymo žiedų, žirgai skrenda, kiek tik nori, skrendam, lekiam vienu du.

HELĖ Jis įdėjo žmogui širdį su troškimais neramiais, vasaros vynu nugirdė, jis ir nuodėmės atleis.

SALĖ Be bažnyčios, be altorių, žirgai skrenda žvangdami, skrenda lekia mūsų norai, nesulaikomi, jauni.

HELĖ Taipgi, sesutės, toliau. Argi šis laikas yra ne mūsų svajom dovanotas? Helė, Milė, Salė.

SALĖ Salė, Milė, Helė.

MILĖ Judvi, Dainius ir aš.

HELĖ Mes ir mūsų pagrobtasai.

SALĖ Milė ir jos mylimasai.

MILĖ Aš, mano mylimas Dainius ir, susiprantama, jūs.

*Salė, Milė ir Helė toliau šėlsta tyloje.*

KAUNIETĖ I Kaipgi iš kailio neriasi. Bando būt tinkama mūza. Betgi, gerai įsiklausius, ji nevalioja ištraukti netgi aukštojo „do“.

KAUNIETĖ III Kaip tarpe mūsų sakoma, jeigu jau nepasisekė „do“ ištraukti į šviesą, tai po viskam visi trūkumai dvigubai išryškės.

KAUNIETĖ II Atkreipkite, ponios, dėmesį į Dainių, taipgi profesorių, kaip akimis jis ją ryja. Bando iš josios sulčių išgauti poetinį vyną. Betgi nepasiduoda meiliniam sunaudojimui arkliškas eliksyras.

KAUNIETĖ III Klubai, matyti, per platūs. Peraugusi krūtinė. Kaip tokią riebią bobienę galima sunaudot.

KAUNIETĖ II Nepavykus sugerti, bando mūsųškas Dainius, kunigas, taipgi profesorius, ją sutraukt kaipo dūmą. Degina akimis. Betgi ji ir kaip dūmas, ryškiai iš anksto matyti, esanti jam per riebi.

KAUNIETĖ I Galime konstatuoti drąsiai ir be užuolankų įkvėpiminę krizę.

KAUNIETĖ III Turime ryškų pavyzdį, kaip pilka moteriškė užsikariauja vyrą būnant nepajėginga lyriškai jį įkvėpt.

*Dainius ima dusti.*

MILĖ Hele, nustoki skambėjusi, mano mylimas vyras staiga pasigedo oro.

SALĖ Išsikovieskime daktarą.

HELĖ Daktaras nebepaspės.

KAUNIETĖ III Tai įkvėpiminė krizė. Nieko tame nepaveiksi.

SALĖ (*Kaunietėms*) Kraustykitės iš čia grynojo oro nuodėjos. Nuo ištartų jūs žodžių nebėra kuo kvėpuot. Bėkit, ir kad jūs bėgimas pūsteltų į mūs pusę šitaip reikiamą vėją. Dinkite, širšės, iš čia.

MILĖ (*pagriebia peilį*) Draugės, aš jam prapjausiu gerklose skylę kvėpuot.

SALĖ Mile, padėki peilį.

MILĖ Leiskite jam įkvėpt. Leiskite jam įkvėpt. Aš jam tenoriu praplėšti naująjį įkvėpimą.

HELĖ Meski, draugužė, peilį. Dainių juo pražudysi. Jis jau antai atsigauna. Ima jis jau į ritmą, taktiškai prisikvėpuot. Mile, tai jojo pergalė. Mūs visų pasiekimas. Pirmas ir tikras žmogus, kurį iš žmonijos uolos drąsiai sau atsikirto Milė, Salė ir Helė.

SALĖ Milė, Helė ir aš.

MILĖ Mūs nenumaldomas trejetas.

HELĖ Tai, ką mes iškovojo – įstabioji šachta. Nors nėra čia nei anglių, anei metalų brangių. Betgi čia šauniai galima bobiško žavesio šufeliais, mūsiškų žvilgsnių grąžtais meilę įstabiąją kast.

## 6 scena

*Pokštas Madagaskare. Vieną po kito jis kala į žemę metalinius kuoliukus su grandinėmis, o grandinės riša prie medžių.*

POKŠTAS (*kreipiasi į publiką*) Brangūs čionai susirinkę. Ponai ir taipgi jų moterys. Švedas, atradęs sau žemę būsimai apgyvent, į didžiausią medį įkerta vikingo kirvį, tuomi ir pažymėdamas savo naująsias valdas. Mes, kaip regėti iš piešinio, įrankio ir grandinių, atstovaujame tautą kiek kitokios prigimties. Betgi matau iš jūs veido, spindinčių jūsų akių ir kvailaus nustebimo, kad pirmučiausiai jus domina, kaip čia atsiradau. Gal ir trumpai apsakysiu.

Laivė, kuria aš išplaukiau iš Naujojo jankių Jorko, gavo patirti Atlantike nemaloniausių audrų. Kiek jos yra nemalnios, aišku jau vien iš to, kad garbė išsigelbėt teko vieninteliui man. Mano mažąją valtį dar daugybę dienų neramus okeanas daužė į kontinentą, kol pagaliausiai be maisto, miego ir tyro vandens išmetė į jūs krantą. Betgi ši nauja žemė mano vilčių nenuvylė. Aš išlaikiau kvotimą bei sotus, pailsėjęs stoviu dabar priešais jus.

Brangūs madagaskariai, mano bičiuliai skaroti, būsimų mūsų tautiečių netašyti, laukiniai bei juodaspalviai protėviai. Kaip tapo aišku iš piešinio, įrankio bei grandinių, mano čionai atstovaujama Žemių Europos tauta radusi sau naują vietą neskuba medžio žaloti bei visaip drastiniai elgtis su išgalastais kirviais. Mes į kaimyno žemę, bandant ją apgyvendinti, pirm savęs įkeliam karvę. Ir tik po to į mūsų gyvulio smarkiai apkandžiotą žolę visą mūsų likusią giminę bandome atsivesti. Karvę aš jums pristatysiu, kai į čia atsikraustys

mūsų bendrapiliečiai. Turim visokio tipo, betgi tačiau iš veido, modelis, kitaip sakant, per dideliausiai nesi-skiria. Skirtumas – spalvoje. Galima išsirinkti baltą, taipogi juodą, rudą arba su plėmais, deja, jūs išlepintai akiai, pratusiai prie ekvatoriaus spalviškos gyvūnijos, negalėsim pasiūlyt anei ryškiai žalių, anei oranžinio atspalvio, anei ryškaus raudonumo. Nieko tame nepaveiksi, tokią jau gavom iš Dievo spalvotumo estetiką.

Betgi aš jūsų dėmesį pernelyg užlaikau ties pristatomu gyvuliu. Prisirinkit kantrybės. Ne už kalnų ir tas laikas, kai galėsite patys jį paliest ir paglostyt bei už krūtų patampyt. Karvės tą smarkiai mėgsta. Šitaip išgaunamas pienas. Mūsų platumose jis paprastai bėga baltas. Čia gi bijau prognozuot. Matysim, ar vietinės sąlygos, kaip kad ir jus nuspalvino, mūsų tautinį pieną spalviniai asimiliuos. Šiaip gyvulys tai lėtas, linkęs į pasyvumą, mūsišką fatalizmą ir pernelyg negalvotas. Tad ir, įspėju, netinkamas loti bei jodinėt.

Dabar, būsimieji tautiečiai, apie mūsišką žmogų, kurį, audros šičia primestas, garbę turiu atstovaut.

Mūs tolimasai protėvis visą tautos jaunystę kovėsi su miškais. Bandė jis sau atkovoti duonai derlingo ploto. Tamsiojo miško peizažas bei apniukęs dangus didino jo paniūrimą, būdo flegmatizmus. Žmogus išsivystė neįprastas, bet toms platumoms tipingas: nelinkęs per daug į kalbas ir mėgstantis lėtą galvojimą. Kartais gerokai pristingęs nerviško pajėgumo, tuomet įvairiai išsiliejantis: arba su kilpa ant kaklo, arba kaimyną kapot. Dailiojo meno genijų, taipgi mokslo kūrėjų mes didelių neprigimdėm, bet dėl to ir bandysime su jumis prisimaišę, genų baisioj maišalynėje genijų propaguot.

Brangūs madagaskariai, mūs tauta, pripažinsiu, skaitlingumu negausinga. Stipriai mes atsiliecame savo

kultūriniais ištekliais, taipgi materijaliniais nuo pirmųjų tautų. Bet neslėpkim ir kito: jūs pasyvumo laipsnis bei nerūpestingumas lepioje gamtoje įpratino mus pasaulį kreiptis į jūsų tautą švelniai, bet be užuolankų: barbarai, juodašikniai arba tiesiog laukiniai.

Jeigu jus domina klimatas, tai pasakysiu tiesiai: jis mumyse yra keistas. Pusę metų mus gaubia baltas totalinis sniegas. Anei gali jo nuvalgyt, anei kitaip išragaut. Vasara mumyse trunka trejetą mėnesių. Priešingai negu žiema, vasara mėgsta tikslumą. Baigiasi vos tiktais atverti rudens kalendorių.

Mūs augmenijos bujojimas ne toks aktyvus kaip šičia. Auga tiktais kas iš anksto sutarta ir pasodinta. Jeigu ką nors primiršai – nebeužaugi savaime. Toks yra mūsų žmogus, tokie yra gyvuliai, toks tad yra ir augalas: laukiantis, kolei kitas jo likimą nulems, stingantis savyje veiklumo ir iniciatyvos.

Vasaros derlių nuėmęs mūsų platumų žmogus devynis ne vasaros mėnesius sėdi lyg moteriškė kūdikio laukime. Tautos aplinkui mus, taipgi rūsčios, šiaurinės, užatakavo šaltį ir su žiema pasirašė tvirtą, netrikdomą sutartį. Mūs gi tautos diplomatai nesugebėjo sutarti anei su mūsų žiema, anei su broliškais lenkais. Lenkus mūsų tautiečiai taipgi, tikiuos, atsiveš. Galima bus paliesti bei patampyt už krūtinės. Lenkai šito nemėgsta, betgi mes jų neklausim. Karvės mums reikalingos tam, kad išgautume pieno, taipgi jos duoda mėsos. Lenkas mažiausiai naudingas mūs kasdieniame ūkyje. Betgi išorės priešą, net ir juodajam žemyne, lepiame kontinente, tautai į krūvą sutelkti apsimoka auginti.

Vasarą mūsų tautiečiai linkę nekęsti lenkų, žiemą jie linkę nekęsti aptariamų žiemų. Mano paniekinimas švedas, kirviais medį žalojantis, turi taipogi žiemą.



Gal net ir atšiauresnę. Betgi jis jai sugalvojo begalę kontrargumentų. Pečiai, taipgi kaliošai bei kaučiukiniai paltai – tai, kas apsaugo švedą nuo žiauriosios žiemos. Mūsų tautiečiai nepratę drąsiai nešioti kaliošų, suserga, nes prašlampa, na ir tuomet jau bažnyčioj per Visagalio gerbimą laibą lietuvio krūtinę drasko ne terorizmai ar užplanuoti sprogimai, betgi įprastas, tautinis, nuosavas kosulys. Tai ir papildė mūs siekį apsigyvent krūvoje su žmonių juoduma bei tuo pačiu išsigydyti amžinus mūs palydovus: kosulį, taipgi ir slogą.

Toks būtų trumpas pristatymas būsimo jūsų bičiulio – mano baltosios tautos. Dargi įspėsiu vyrus: moterys mūsiškos gražios. Modeliai vėlgi įvairūs, bet tik viena spalva. Visos baltos kaip pienas. Norint šiek tiek užutamsinti, galima palaikyti pliažuose ir ant saulės. Josios tuomet paruduos. Tačiau dar nė viena mūs platumų moteriškė saulėje tiek neišbuvo, kad iš odos išgautų jūsų spalvinį gymį. Taipgi galiu prognozuoti, kad pirmuosius metus josios atrodys baikščios. Tuo nevertėtų stebėtis. Mūs balta bobija apie Afrikos vyrus ne per daug nusimano. Jos susidariusios nuomonė, kad juodieji piliečiai laipioja po medžius beigi iš medžių dairosi kokią savo pilietę iš bandos nusitverti bei su ja pabuvoti kūno malonume. Primygtinai prašau, iš pirmųjų dienų nesiskubinkit lįsti su kvailais pajaukavimais prie baltųjų panų. Jas nuo to gali ištikti multikultūrinis šokas. Vėliau įsitikinsit patys, kaip mūs nereiklios merginos moka mielai, maloniai ir nuoširdžiai santykiaut.

Taipgi įspėsiu moteris, juodųjų piliečių žmonas. Mūsų vyrai įpratę matyti moters krūtinę dviem gyvenimo atvejais. Kuomet jie dar būna kūdikiai, motinos jiesiems atkiša pieno pripildytą papą. Kai tik pienas

pasibaigia, kūdikis sustiprėja, vaizdas į moters krūtinę tampa jam uždraustu. Antruoju gyvenimo atveju vyrai mato krūtinę tik prieš artėjančią sueitį. Kuomet atrastoji pana, gyvenusi jo svajose kaip *persona grata* arba, mūsiškai tariant, buvusi ilgą laiką jo pageidaujamu asmeniu, tampa jo moteriške. Į juodąjį kontinentą suplūdusi mūs vyrija gali labai nustebti, išvydusi tiek besimėtančios, net skuduru neapdengtos intyminės medžiagos. Ypač bijau dėl jaunimo, kurį jūs tautos atvirumas stebintų kone labiausiai. Mat mūs nepatyręs žmogus gali klaidingai galvoti, kad čia jau ir bus tas žadėtas antrasai gyvenimo atvejis bei drąsiai be įspėjimo pult ant juodosios panos.

Betgi aš vėl išsiplėčiau kalbėti jums dalykus, kurių negaliu nei parodyti, anei duoti paliesti. Tad ar nebūtų verčiau aptarti mums kitą reikalą, kurio nei dabar, nei vėliau jūs prisiliest negalėsit. Tai mūsų tautos istorija, tapsianti taipgi ir jūsų.

Brangūs madagaskariai, mūs tautos sąkeleiviai. Šalis, kurią jums čia privešiu, viduramžių gūdumoj stovėjo kaip gigantas: nuo jūros ir ligi jūros. Tad bendrumą jau turime. Jūsų didinga valstybė kaip atplyšęs lieptas nuo Indijos Okeano lig Mozambikos sąsiaurio primena mūsų senovę. Neprisiimu gilintis, ar mūs neskaitlingai tautai šitiekos jūrų reikėjo, bet toks siekis yra. Mūsų kilnus pilietis, jūrų dviejų neturėdamas, jaučiasi tarsi vežimas, vežamas vieno rato, tarytum jauna amazonė, kuriai priverstinė gintis suardė krūtininių simetriją, kaip toji ežero valtis, varoma vieno irklų ir antrojo neturėdama sukdamasi ant vietos, kaip nelaimingas vyriškis, kuriam lengvabūdė gamta įdavė brangų kapšėlį giminei prasitęst, betgi gyvybės kiaušinį jam teidėjo vieną. Yra pasauly tautų, kurios neblogai išsiverčia

jūros užvis neturėdamos. Yra ir tokių pasaulį, kurioms užtenka vienos. Bet gi gyvena didžiosios, valdančios mūsų srietą: rusai, madagaskariai, jankiai, taipogi mes, kurios į vienatinę jūrą savęs netalpina padėt. Tad kurkime bendrą gerabūvį. Suvienykim savo siekius ir jūrinius troškimus. Raskime, kuomi galime prisidengti mūs šiknas: jūsiškas – šokoladines, taipgi ir mūsų baltas. Plotą, kurio čia yra tuščio ir nenaudojamo, visą žmonėm apsisėję, savo pilietį kursime kuomi labiau vertikalini. Jums, juodiems primityvams, mokslo žinių neragavusiems, tą dar keblumas suprast. Jūs žmonių kūrybą matote perdėm gulinčiai, taigi plokščiam lygmeny. Menka yra, kas plokščia. Menka yra, kas sukurta drastiniai prisiartinus arba pripuolamai. Gabų pasaulio pilietį kurti privaloma nuodugnai, kuomi giliau įvarant savo išmanymo sėklą.

Nagi priėjo metas žodžių tuščių atsisakant jums ištarti svarbiausiąjį, tą, kurs nuo šios akimirkos jus visame lydės. Jautriai manęs klausykite savo juoda širdimi bei plikomis krūtinėmis. „Lie“ – tai kuomet žmogus pradeda pratartį apie lietų, bet užubaigti negali. „Tu“ – tai kuomet mes kreipiamės į draugą, taipgi į priešą bei į juodašiknius. „Va“ – tai nustebeš šūksnis, regintis senąjį srietą, kurs su nauju susimaišęs ateitį nužymės. Dabar, aritmetikos mokslo su visam neragavę, bandykite tai sudėti. Juntate, kokią jėgą įgauna nauja jūs tėvynė. Juntate, ant kiek „lie“ skambiau už buvusį „ma“, girdite, ant kiek „tu“ mieliau už slavišką „da“, bei ant kiek konkrečiau žmoniškas mūsųškas „va“ už jūs gyvulinį „ga“ – žąsų bei kitų sparnuočių paukštiškąjį gagenimą. „Ma“ ir „da“ mes pakeisim, „ga“ savaime išnyks kaipo baisus rudimentas. Lieka neišimtos „skaros“. Siūlau jas iš šiknos dėti į žodžio priekį beigi pridėjus

priesagą šitaip mūs šalį ištart: „Skarotoji Lietuva“. Tad buvusį savo vardą dalinkite iš dviejų, liekaną prisidėkit bei prie jos pripliusuokit čion atsikraustančią tautą. Nugi bandykit ir vėl. Daugel kartų bandykite. Atimtį, supliusavimą beigi žiaurius padalinius. Visa mes tai išgyvenome. Visa tai teks išgyventi ir jūsų tropiniam protui, dar nelabai įpratusiam prie mūsų žmonijos lygčių.

Nagi drauge: „Lietuva“. Taigi ir dar vieną kartą. Kartokit, kartokit, kartokit. Tarkit, kuomet jau manęs ir kvapo čionai nebebus. Pratinkitės šiuo žodžiu visą save išlieti. Moterį pamylėdami, savo dievus gerbdami, gimusį sūnų matydami. Ir laukit, kuomet prisiųsiu jums giminingą valstybę šiaurės baltųjų piliečių, kartojančių tarpe savęs pažįstamą jums užkeikimą.

*Uždanga*

### III veiksmas

#### 1 scena

*Po kelerių metų. Salė, Milė ir Helė susitinka Kauno kavinėje. Nejauki tyla.*

HELĖ Kaip laikosi Dainius, taipgi..?

MILĖ Ačiū.

HELĖ Sale, ir tu ištekėjai. Kaipgi bernelis..?

SALĖ Sveikas.

MILĖ Hele, o tu su Tониu? Girdėjau, kad judu...

HELĖ Laimingi.

*Pauzė*

HELĖ Man nieko netrūksta, rimtai.

MILĖ Man – juolab. Mes visko pertekę...

SALĖ O mes nusipirkome spintą.

*Pauzė*

HELĖ Tonis, žinoma, senas. Bet jis mane smarkiai lepina.

Aš, žinoma, jums sumeluočiau, sakydama, kad jį myliu. Bet mudviem su Tониu gerai.

MILĖ O mudu su vyru sekmadieniais einame į koncertą.

Mes sėdime nuolat ten pat, nes turime abonementą.

HELĖ Sale, o kaipgi tu?

SALĖ O mūsų spintos durelėse yra įtaisytas veidrodis.

MILĖ Veidrodis? Na ir kas.

SALĖ Jame pamačiau savo atvaizdą. Naują bruožą radau. Manojų veido muskulas kažkaip nuo akies įstrižai

dalinamas naujo griovio. kažkas, manęs nesiklausęs, plotuos, kuriuos aš laikiau teisėta nuosavybe, rausia gynybinius apkasus. Aš klausiu tuomet savo atvaizdo, kas gi čia toks mus užpuls?

MILĖ O man nuspjaut į senatvę. Vienatvės, tiesa, bijau, bet raukšlės manęs negąsdina.

HELĖ Aš savo bobišką atvaizdą atidaviau senio akims, kurioms mano irstantis kūnas niekad netaps per senas.

*Pauzė*

SALĖ Man į tą spintą sutilpo visos jaunystės suknelės.

MILĖ Ir ta, kur vilkėjai Paryžių?

SALĖ Visos ligi vienos.

*Pauzė*

HELĖ Sale, bet tu su mumis ne per daug nuoširdi. Ar jūdviem su vyru gera?

SALĖ Taip, neturiu kuo skųstis. Miegam po viena antklode ir man nuo to taip ramu. Jis lengvas ir, kuomet užgula, nejauti priplojimo. Ir sėkla man jo patinka, liekanti viduje. Gera, ramu, kai žinai, kad tavo lyties gyvenime įsivyravo santarvė.

HELĖ Tai vedybinė laimė. Mokslas daugiaus nei emocija. Bręsti ir supranti, kaip, sudraudus jausmus, galima mokytis džiaugtis praktiniais santuokos šūdniekais.

*Pauzė*

SALĖ Žinoma, mano meilė nebe tokia beprotiška. Nebesutikčiau jos vyti. Pametė, na ir kas. Nelėkčiau dėl jos, kaip anksčiau, į patį pasaulio kraštą. Bet jeigu ji čia, po ranka, guli nereikalinga, gaila nepasiimt.

HELĖ O aš paskui savo Tonį tarytum jauna plaštakė lekiu į jojo tėvynę už jūros ir okeano gyventi į Buenos Aires.

MILĖ Hele, tu išvažiuoji priglausti Antonijaus turtų, lepin-  
tis jo tarnaitėmis bei būti kilminga dama. Tai ne visai  
tas pats, kas lėkt į pasaulio kraštą, kai mylimas pavadin-  
s. HELĖ Bręstančių moteriškių reikalavimai keičiasi, bet  
esmė ta pati: lėkti už jūrų marių paskui pašaukusį vyrą.  
MILĖ Ir atsidėjus laukti, kol tavo užjūrio princas, visą  
turtą tau perrašęs, nusigaluos mirtimi.

*Pauzė*

SALĖ Aš savo vyrą gerbiu.  
HELĖ O aš žaviuos savimi, apdalinta jo dėmesio.  
MILĖ Mano vyras mane rytais pavadina Mi. Tai jo myli-  
miausia nata. Tuomet aš jaučiuosi laiminga.  
SALĖ Draugės, ar tai jau ir viskas? Raukšlės veide nužy-  
mėta jaunystės dienų pabaiga?  
HELĖ Toji raukšlė veide tėra atspindys raukšlės, išva-  
gojusios smegenis. Raukšlė, kuri mus iš jausmų stu-  
mia į praktinį protą. Iš lengvabūdžių mergų tapome  
moteriškėmis.  
SALĖ Argi viskas taip paprasta? Laikas atėjo ir baigta?  
Laikas nustoti gyventi, laikas nustoti mylėt. Laikas nu-  
stoti jautus, laikas nustoti kentėt. Kaipgi galima gar-  
bint pilkumą ir ramybę, spintą, kurioj sukabinta tavo  
jaunystės drama, abonementą, kuris visam tavo meilės  
šėliojimui užbrėžia pastovumą bei užsienietišką Tonį,  
vien už tai, kad jis deda tau po kojom turtus? Kur pa-  
sidėjo tas laikas nemigos ir svajų, aikčiojimų, spėlio-  
nių bei nuodėmingų naktų? Mūsų dienos kaip šventė,  
kaip aklas žydėjimas vyšnios, ar galim su tuo susitai-  
kyt, kad mums niekada nebegrįš jos?

*Pauzė*

MILĖ Sale, Hele, man laikas.

SALĖ (*prisimena jaunystės šūkį*) Milė, Salė, Helė.

HELĖ Sale, laikas ir man.

SALĖ Helė, Milė, Salė.

MILĖ Dainius, taipogi man vyras, mėgsta, kad valgis laiku būtų paduotas ant stalo.

HELĖ Tonis labai mane lepina, bet ir labai išgyvena, jeigu laiku negrįžtu. Būtų suvis neatleistina, jeigu silpnos jo širdies, man šiuo metu priklausančios, saugiai nenugabėčiau jo giminėms į tėvynę.

SALĖ Bet gi ir jūs taip norėjote būti kieno nors mylimos.

MILĖ Mes ir esame mylimos.

SALĖ Bet gi ir jūs šitaip troškote pačios ką nors mylėt.

HELĖ Sale, Mile, man laikas.

MILĖ Hele, Sale, ir man.

HELĖ Taipgi ir tau jau, Sale.

SALĖ Žinau, bet nenoriu tikėt. Palikit mane jaunystėj. Dar bent kelioms valandoms.

HELĖ Sale, bet tai ne jaunystė. Viso labo kavinė, iškreipianti tikrovę muzika ir svaigalais.

SALĖ Leiskit pabūt apgautai. Leiskite pasidžiaugti. (*Pas-tebi netoliese gulintį vyrą*) Kieno šis nukritęs vyras? Ponai ir ponios, ar girdit, kažkas šičia pametė laimę. Guli nualpęs žmogus.

MILĖ Sale, jis stropiai miega savame girtume.

SALĖ Ne, jis iš kiemo atėjęs, pamestas ir sušalęs. Tamistos, mėtosi laimė be gyvybės žymių. Ar kas nors pripažins andai ją čia pametęs?

HELĖ Niekam nėra reikalingas tokis ištižęs kūnas.

SALĖ Kūnas visai nesvarbu. Plaka jame širdis, mylinti, nusivylus, leidžianti taip netgi kūną teismui minios nusi-mest. Draugės, padėkit man šią sunkenybinę laimę sau į namus nusitempti. Nepalikit vienos, degančios aistroje.

HELĖ Sale, Mile, man laikas.



MILĖ Laikas, merginos, ir man.

*Helė ir Milė išeina. Salė prieina prie gulinčio girto vyro ir bando jį išsitempti iš kavinės.*

SALĖ Nagi o man dar ne laikas. Aš dar turiu pasistengt. Kelkitės, jaunikaiti, mano svajonių žmogau, aš ta esu Joanna, Francijos mergina. Jūs manęs ėjote gelbėti, betgi jus priešai pakirto, tad pernelyg nesirūstinkit, šįkart jus gelbėsiu aš. Mylimas, neprilygstamas, silpnas, ištižęs, gražus, niekam nereikalingas, betgi tik man vienintelei. Tapkite kiek lengvesnis, aš jus mielai parsinešiu. Garbinsiu, taipgi mylėsiu, taipgi jus įsileisiu į savo slapčiausias vietas. Mylimas, nepažįstamas, nuostabus, paskutinis.

## 2 scena

*Pokštas, atvykęs į gimtojo miestelio bažnyčią, vėl, kaip kadaise, kreipiasi į parapijiečius iš sakyklos.*

DAVATKA (*mosteli rankomis*) Pradėkit.

POKŠTAS O kaipgis minėti vargonai?

DAVATKA Tamista, buvo, turėjom chorvedį, taipgi vargonininką, betgi kartu susimetę ėmėsi lošt proferansą.

POKŠTAS Nustokit, pajuokavau. Nu stokit, nebeklūpėkit, sėskitės pagaliaus. Gera vėl jus matyti. Brangūs mani tėviškėnai. Simpatikai mano jūs. Dėkui jūsų klebonui, man užuleidusiam vietą. Dėkui taipogi ir jums, kad neatsukot aniuolų jūrине kryptimi, kad pagaliaus nepasidavėt mano jaunystės šėliojimui. Buvote mano pramatymų negailestinga jury. Protą mano apšvarinot nuo nerealiųjų užmojų ir užu tai daugel kartų nuoširdžiai jums ačiavau.

Dabar prie naujausio reikalo, paliekant visus šventuosius, taipgi jų sargus aniuolus prie jų pelnyto dangaus. Mūs tauta išsikrausto. Daugelį metų praleidę tautinėje spūstyje, kur, man neleis sumeluoti brangūs mūsų astmatikai, kartais pritrūkdavom oro, savo nelengvą gyvastį tęsime saloje. Jus tauta išsirinko būti pirmaisiais lietuviais, gavusiais šitą tremtį, kuri, pasakysiu iš praktikos, smarkiai yra maloni. Nuo šiolei jums teks gyventi jūrinėje spūstyje, todėl ir Ažubalių kaimą siūlau, bendrai jums pritariant, pervadinti į Ažujūrio. Jūra, kurioj moteriškės nuo šiolei skalaus rūbus bei kurioje, tikiuosi, vyrai arklių nenugirdys, turi nemūsišką skambesį ir neprityrusiai ausiai skamba kažkiek atgrasiai: Indijos okeanas. Tam kad šitie nauji vandenys taptų mums mielesni, tarpe savęs ją vadinsime paprastai: Indauja. Mūs naujos Lietuvos antrą nepridengtą galą savo bangų pulsavimu plaks Mozambikos marios. Taipgi yra galimybių diegti dar ir kitas tautiniai kalbines permainas. Jūrą, kurioj tuomet telksis ir per bangas šokinės pulkas baltųjų piliečių, šaukt, po senovei, Baltija. Ir atatinamai šaukti jūrą, kuri bus nuspalvinta juodojo kūno panų.

Toliaus apie pačią žemę. Ji, kaip iš karto supratote, ten ne visai tuščia. Esti joje netgi miestų, taipgi ji turi sostinę. Senbuviai ją įvardija kaipo Antananarivą, arba Antano narvą. Tikiuos, juodieji supras, kad narvas mūs prislėgtai tautai, rusų, taipogi lenkų, taipgi kitų okupantų šimtmečiais engiamai, didelio džiaugsmo nedaro. Viena yra, sutikit, trenktis į svetimą narvą beigi kas kita atvykti į miestą vardu „Antanas“. Betgi palikime ateičiai kalbinius keblumus. Grįžkime prie sunkumų, kurie mus sutiks pirmučiausiai.

Kaimas jūs esat tamsus. Neturite anei kinemos, anei kitų smagumų, tad jums užuvis bus lengviausia Afrika

apgyvent. Vienintelį malonumą gausite ten iš savęs ir tai užu karto padidins mūsų tautos gimstamumą. Turiu šituo klausimu prašymą. Vaiko, prie žemės nelinkusio, nebestumkit į kunigus. Jei jis pritingi žemę arti ar apakėt, galgi jam verta pasiūlyti platųjį jūros arimą. Vietoj juodosios sutanos skirkite jam dovanų gražų dryžuotą rūbą bei už didžiuosius turtus, sukaupčius seminarijai, padovanokite laivę. Gyvuojant tarp Indaujos bei Mozambikos marių, matrosų reikės mums daugiau nei Dievo žodžio tarnų.

Išvardijęs visus minusus, kuriuos ten patirs mūsų tauta, persigrupuojau prie plusų. Pirmasai dalykas – klimatas. Jis ten yra įstabus. Anei mūsų trumpos vasaros, anei ilgiausios žiemos, pusmečiais kartais užtrunkančios, jūs tenai nesurasite. Viskas žydi, žaliuoja ištisus kiaurus metus. Betgi yra keblumas. Kartais nuo tos žalumos ir nepaliaujamo karščio ima taipgi žaliuoti mūsų platumų žmogus. Šitaip pakeitusį spalvą brangų tautietį lietuvių būtina bus kuo skubiausiai išgabend į plokštakalnį. Ten jo jau lauks sanatorijos su juodosiom seselėmis, taipgi ramybę bei šilumą sleidžiančiais pavadinimais: „Eglutė“, „Birutė“, „Draugystė“, „Druskininkai“, „Palanga“. Pabuvęs ten keletą mėnesių, o kartais visus metus, jis nusileis iš plokštakalnio pilnas jėgų aparti savo naująją žemę bei senąją moteriškę.

Darbo pigiausios jėgos ten apstu ir nestinga. Betgi ta darbo jėga – tai pritingintys negrai. Juodąjį berną į ūkį prisiviliot nesunku. Butas juodųjų piliečių paprastas, nestilingas. Šnekant visai paprastai, tai ir tėra iš šakų suręsta palapinė. Ūkininkas lietuvis, užsimanęs suburti juodą žmonijos jėgą, stengtis turi nedaug. Jam pakaks savo žemėje prisirinkti šakų ir kažki kaip jas supynus šių lizdų prigaminti. Mums tai ne ką sunkiau,

nei per Joninių šventę žagarus laužui sunešt. Taip pri-  
gaminus lizdavičių būtina kožną rytą stropiai visas  
jas apeiti bei pažymėti ant popieros skaičių naujaku-  
rių. Jeigu lietuvis mato, kad juoda žmonija ne per la-  
biausiai skuba imti jai suteiktą būstą, galima griebtis  
papildomų, jau kraštutinių priemonių: dėti į lizdą mė-  
sos, įvairių saldumynų, taipgi ir svaigalų.

Bet prijaukintas negras – dar ne vargų pabaiga. Neg-  
ruose viską nudirbdavo juodosios jųjų moterys, vyrus  
daugiaus pataupydamos sueičiai arba karams. Jeigu  
sąlygos taikios, gali ir taip pasitaikyt, kadgi juodasis  
bernas, nusimojęs į darbus, ištisą kiaurą dieną saulėje  
išgulės. Nepaskubėkit iš karto šitokio darbininko dos-  
niai apdovanoti kūniškomis bausmėmis. Galima tartis  
gražiuoju. Duoti daugiau mėsos arba net karvės pieno.  
Šitaip maitinamas negras fiziškai atsities bei prisirin-  
kęs energijos išsilies jūs arimuos.

Jeigu ir tai neišgelbės jo iš tingumo tradicijos, būti-  
na imti mokestį nuo kiekvienos juodos bei garbano-  
tos galvos. Prislėgtas šitokio mokesčio negras ieškosis  
darbo, taipgi lengvų pinigų. Negrui tą darbą suteikęs,  
taipgi jo menką algą mokesčiams nuskaičiavęs, pama-  
žėle patapsit teisėtu jo šeimnininku.

Idant juodasis žmogus rūščiai neimtų galvoti, kad  
saloje, kur per amžius basas ir dykas lakiojo, atkurta  
vergija, būtina jį mylėti, girti jo menką triušą bei kie-  
kvieną sekmadienį leisti jį į šokius. To pernelyg nesi-  
laikant galima susilaukti juodojo sukilimo, kurs, laiku  
nesutramdytas, peraugtų į raudoną. Gali net taip atsi-  
tikti, kad juodi politrukai darbštų lietuvių išbuožins ar  
su visam likviduos. (*Išsitraukia Madagaskaro žemėlapi-  
pį*) Kaip matoma iš žemėlapių, Ažujūrio kaimą įreng-  
ti vietos pakanka sočiai. Galima prie Indaujos, galima

prie Mozambikos, ten mažesnės audros. Gali tai būti uostas, gali taipgi ir ne. Turim valių pritraukti kuomi arčiau Antano, iš kur būtų lengva į turgų šventadienį nusitrenkti. Vietą mūs kaimui išrinkus, namą reikėtų statyti paisant senosios tvarkos, paliekant aplinkui save buvusius savo kaimynus, šitaip parodant juodiesiems didžiausiąjį santarvės pavyzdį.

Jei kilo kokis nors klausimas, klauskit be įgimto drovėsio. Tuomi aš ir baigiu.

### *Pauzė*

PARAPIJIETIS I Kaip man, tamista, siūlai keltis į naują Tėvynę beigi toliau ten pakęsti senąją savo kaimynę? Ar, tamista, kęstum vištas, kurios kiekvieną pavasarį nulesa tavo daržą?

POKŠTAS Ponai, taipgi jų moterys! Dar ne vieta ir ne laikas...

DAVATKA (*Parapijiečiui I*) Bernas, kuris man tarnaus, ne tik tavo daržą apvalgys, betgi ir tavo stalus.

PARAPIJIETIS I Ne, tai ryškus grasinimas. Santykių atšalimas ir šaltojo karo pradžia. Ką gi, iššūkis priimtas. Kausimės mūsų lauke vieną prieš kitą išstatę savo juodąsias armijas.

POKŠTAS Ne laikas ir ne vieta besikraustantį protą užimt teritoriniais ginčais.

DAVATKA Tamistos ažujiškiškai, aš reikalauju talkos. Kas iš savojo ūkio gali trumpam man paskolinti pulką ieties metikų?

PARAPIJIETIS II Aš, Onut, sutinku. Jeigu tik man sugrąžinsi primirštą bulvių skolą. Vos tik mane ji pasieks, mano juodi karvedžiai lauks tavų paliepimų.

DAVATKA Tadgi, tautos iškėlėjau, kraustykite mus iš čia. Mes pasiruošę suvienyti savo neskaitliąją tautą

stipriojo kardo kirčiais. Tiek tautiečių išskersim, taipgi juodųjų tarnų, kiek iš mūs reikalaus auganti lietuvybė.

*Plačiai atsiveria bažnyčios durys ir įlekia uždususi Veronika.*

VERONIKA Prapuolė sparnuoti lietuviai. Jie nebeatskris.

POKŠTAS Kaip tais nebeatskris?

VERONIKA Čia gi jūs, seksualinis. Kur šitiek metų išbuvote? Įdavėte man kompasą, o jiems turbūt užumiršot.

Aš į jus atskridau, o jie pasiklydo rūke.

POKŠTAS Kaip tais nebeatskris?

VERONIKA Radijas ką tiktais pranešė. Žuvo sparnuoti lietuviai.

*Pokštas priblokštas žinios nulipa iš sakyklos.*

DAVATKA Garbusis tautos iškėlė jau. Meldžiu, prižadėkite man Ažujūrio būsimam kaime vyriausios inspektorės vietą.

POKŠTAS Dinkite man iš akiračio.

DAVATKA Kadangi krašte, negarsėjančiam buitiniams ma-lonumais, būtų gera naudotis bent jau valdžios smagumu.

POKŠTAS Tautos iškėlimo nebus. Esate neverti būti daugiau iškelti, negu to nusipelnote. (*Veronikai*) Kaip tais nebeatskris?

VERONIKA Prapuolė sparnuoti lietuviui. Lygtais ir niekad nebuvo.

POKŠTAS Ne, tai gryniausias melas. Sparnuoti lietuviai ore. Jų kompasas pats tiksliausias, kurs rodo ne kryptį, bet laiką. Ne metas dar jiems nusileist. Ne metas užkrėsti tautą savojo skrydžio siekiais. Kaip tais nebeatskris? Kaip tais nebeatskris? (*Pravirksta*) Kaip tais nebeatskris?

VERONIKA (*priglaudžia Pokštą*) Tamista dekadante, kas čia ir man per dalia. Kaip tik mane susitinkat, nebesu-tramdote ašarų. Kurgi tie jūsų jausmai, kurių tarpe savo tautos bei įprastos moteriškės vis padalinti negalit.

POKŠTAS (*kūkčiodamas*) Veronika, jie ore.

VERONIKA Tadgi nuleiskit ant žemės. Aš savo bobiškuos įsčiuos iš to ką nors padaryčiau. Žmogų ar kokį padarą. Argi tai meilei svarbu? Bile tik būtų gera.

POKŠTAS Veronika, jie ore. Mūsų sparnuoti vyrai. Ir anei jokia pagunda ant žemės jų nenuleis.

### 3 scena

*Salė baigia rašyti laišką. Garsiai sau persiskaito.*

SALĖ Mylimas Petrai Petrovičiaus. Už Šopenhauerį dėku, betgi nesunaudosiu, nes ir anksčiau jį varčiau. Kadaise giliai jo nekenčiau, dabartės su juo sutinku. Jūs, kaip ir filosofas, esate visiškai teisūs. Moteris esti lytis, savo kvailyste įstrigus tarpe belyčio vaiko bei tarpe tikro žmogaus. Kas moteriškai davė vardą dailiosios lyties, buvo arba išgėręs, arba pusėtinai aklas. Kaipgi gali vadinti šiuos žemaūgius padarus, taipgi siaurų pečių, taipgi storų sėdynių grožine lytimi? Esam geriausiu atveju vertos vyriško gailėsčio bei sueities dovanų. Niekam ne paslaptis: moteriai reikia vyro. Netgi šunims taip nereikia artimo gyvo žmogaus, kaipo biednai moteriškai. Moteriai reikia valdovo, viešpačio, šeimnininko. Kol moteriškė jauna, ji atiduos savo žavesį mylimajam vairuot. Kai josios kūnas susens, tapęs žmonėms nepritinkamas, ji nuolankiai bus vairuojama savo parapijos kunigo.

Petrovičiaus, dovanokite. Prisiimu jus mylėti draugėj su visu Šopenhaueriu. Prisiimu jūsų smūgius. Garbinu

jūsų kumštį. Prisižadau nubausta iš skausmo, taipgi iš apmaudo ateityje nevaitoti. Esite mano bernas, drastinis, nevalyvas, žmogus, kurio šitiek siekiau. Aš noriu iš jūsų meilės žvėriškos, purvinos, moters širdį prisiekiančios per atvirą josios lytį. Nuplėškite man drabužius, suplėšykite kūną į gabalus, jei šito pareikalautų nežmoniška jūsų aistra. Tik, meldžiu, neatstumkite. Šliaušiu paskui jus keliais, būsiu tyli ir bebalsė ir džiaugsiuosi šaukiama vardu, prie kurio anksčiau taip negalėjau įprasti. Jūsų Serafima.

*Jeina Petrovičius – vyras, kurį Salė išsitempė iš kavinės.*

SALĖ Petrovičiaus, jūs sugrįžote. (*Puola ant kelių*) Kojas jums nubučiuosiu, nulaižysiu pirštus bei apkramtysiu ūsus. Visa dabar darysiu, kaip jūs aistra reikalaus. Vardą savo pamiršiu, taipgi poetės šaukimą, būsiu tyli, alkana, meilės ištroškusi vergė. Mylimas, neprilygstamas, nuostabus, paskutinis.

PETROVIČIUS Pasikelk, Serafima. Plaukus susitvarkyk. Svečią namo parsivedžiau. Dargi, tiksliau, net ir du. Leidžiu tau prie žmonių būt šaukiamai ir vadintis, kaip po senovei, Sale.

SALĖ Petrovičiaus, jūs atsivedėt į mūs konspiracinį butą pašalinių žmonių? Bet aš juk žymi visuomenė. Šeimą turiu ir vardą. Brangusis, juk jūs sulaužėte mūsų susitarimą: turėti mūs slaptą gyvenimą, glaustis jame vienu, maitintis nežmoniška meile, uždrausta likusiam svetui, atskira nuo kitų.

PETROVIČIUS Bet tu ir keista, Serafima. Ką tik prašei atleidimo, dabartės staiga užsipuoli. Vardą aš tau grąžinau, šeimos iš tavęs nepaėmiau. Būk išdidi, kaip visuomenė, ir pasitiki svečius. Tamista užjūrio milžine, taipgi



jo palydove, prašom atsilankyt. Jūs gerbiama poetė, atplyšusi nuo darbų, laukia įsiveržimo.

*Jeina Pokštas ir Frenkas.*

SALĖ (*žvelgdama į Pokštą*) Dieve švenčiausias, tai Jūs?  
POKŠTAS Ne, gerbiamoji, tai jis (*parodo į Frenką*). Didžiausias lietuvio gabalas. Aš tik esu įmylėjęs jūsų pripažinimą. Myliu jus kaip lyrikę, linkusią perdėm į kairę. Ir kaip mano idėjų perteikėją mene.

SALĖ Kodėl tik dabartės atėjote? Po šitiekos metų tuščių?  
POKŠTAS Reikalo tikro nebuvo. Taipgi daugybė darbų. Matau, kad ir jūsų stalą dengia popieros lapas su lyrine meilės poezija, kurios mes, tikiuos, nenutrukėm jos droviame apogėjuje?

SALĖ Aš suardžiau poeziją. Žvelgiantį veidu į jūrą drastiniai jus pavariau.

POKŠTAS Šito ir būti negali. Jūra yra mumyse ir nuvartį ją iš mūsų gali tik vienas vagis, pravarde Fatalizmas. Jūs gi pirmoji poetė, meniškai sukusi moterį jūrine kryptimi. Jūsų poemos herojė, žalčio, berods, žmona, mūs moteriškių tarpe esti progreso kelrodė. Kaimo bernų atsisakius, taipgi paveldėtos žemės, drąsiai save ji atidavė šliužui nepritraukiam. Šliužas tasai ir yra mus pribauginanti jūra. Driežo žmona išrinktoji – čia jau lengvai prasiskaito šiųdienė Lietuva. Kiekos nuvylė finalas. Užmuša jūrą lietuviai jūsų nurodytais dalgiais, kas pirmučiausiai atspindi jų kontinentinį mąstymą. Betgi mažytį šį kazusą, ateities netikslumą paprašysiu įteikti į mokslines mano rankas. Teoriškai jį pagrindęs, praktiškai taipgi pagrįsiu.

SALĖ Dieve švenčiausias, tai Jūs. Nieko tame nesupratęs. Tai poema apie meilę. Tai poema apie mus. Moterys stovi jūroje, vyras parimęs krante. Ir nieko nėra, kas padėtų sujungti tas dvi stichijas į vientisą kontinentą.

PETROVIČIUS Sale, žmogus su tavim moksliskai santykiuoja.

SALĖ Bet juk mudu su juo esame jau tai darę. Kuomet taip norėjosi žmogiškai su kuo nors pakalbėt.

PETROVIČIUS Serafima baisiai mėgsta, dovanokite, Salė, kuomet į ją vyrai kreipiasi kumščiais arba keiksmiais.

POKŠTAS Ne visai supratau.

PETROVIČIUS Leiskite, jums parodysiu.

SALĖ Petrovičiauj, neišdrįsk. (*Pokštui*) Moterys ieško meilės. Visą savo gyvenimą laukia tik jos vienos, jojančios ant žirgų. Saugančios ją su mauzeriu. Meilėje jos gyvena, kali tyliai joje ir svajoja, kuomet į ją pasibels jaunikaitis. Alkana ir nelankoma meilė tiek sužvėrėja, kadgi prarytų bet ką, bile tik būtų vyras. Kartą bent paragavusi draminės vyrijos, ji sustot nebegali. Jeigu į ją atsilanko jos svajų jaunikaitis, ji sako jam: per vėlu. Sako jam: per vėlu. Grįžti atgal nebe laikas. Grįžti atgal nebe laikas.

*Pauzė*

POKŠTAS Jeigu gerai supratau, jūsų siekis yra drastiniai žvelgti į priekį ir nedairyti atgal. Mano siekis yra taipgi tautos progresas, kurį mums paspartinti gali privestas šičia žmogus. Taigi ir pristatau: Frenkas – krepšiasvydžio dievas. Žmogus, kurs dėjimais į krepšį vėlei mūsų tautą sutelks. Nebaisiai turėdami armijos bei finansinių išteklių galime sustiprėti tik dėdami į krepšį. Į apačią ir iš viršaus. Pildydami ir pildydami savo tautos taškus. Tautinį dvitaškių kraitį.

SALĖ Frenkas, tiesa, įspūdingas, milžino duomenų, betgi, kaip ir sakiau, man jau yra per vėlu.

PETROVIČIUS Sale, neliūdink svečių. Milžinas, taipgi garbusis jo aukštumų antipodas kreipiasi į tave kaipo į smagią eiliuotoją. Duok šitiems vyrams eilių. Jie čia to ir atėjo.

POKŠTAS Reikalas netgi, sakyčiau, kiekos delikatesnis.

Frenkas, turėdamas tokį lietuviui netipinį ūgį, taipgi dėjimo duomenis, dar tebėra mūs poezijos lyriniai neapdainuotas. Tad prisilieskit prie jo savo kūrybos plunksna. Duokite mums poemą apie lietuvišką antžmogį. Skirkite Frenkui eilių. Pieškite Frenko portretą savo išdailintais žodžiais. Žodžiais, kuriais Frenkui bėgant arba rūsčiai kovojant su svetimais milžiniais drąsintų jį sirgaliai. Poezija ir krepšiasvydis – dalykai suvis artimi. Jis savo sporto poetas, jūs savo amato šnaiperė. Jis savo priešą kapoja drastiniai prasiveržęs, jūs savo priešus pašauunate delikačiai, iš toli.

SALĖ Antžmogis ir poetė?

POKŠTAS Būtent. Frenkas ir jūs. Taipgi pilnos tribūnos sergančių patriotų, be sutrikimo skaitančių jūsų poetizmus. Tema, kaip pati susiprantate, dar su visai nelytėta. Perdėm švieži ir aukšta.

SALĖ Tema gal išties nelytėta, betgi, garbieji ponai, joje nėra vietos meilei.

POKŠTAS Kaipgis, poete, nėra? Tribūnos, kurios įmylėjusios kiekvieną vyrišką gestą. Greitį bei raumenyną. Apstu ten yra pašokimų, pamėtymų, išsigynimų, žingsnelių, dvigubo varymo bei kitokių judesių. Tai juk visų nuostabiausias nevaldomos meilės aistrynas.

SALĖ Betgi joje su visam nepalikta moteriai vietos.

PETROVIČIUS Serafima čia teisi: krepšiasvydis – vyrų reikalas. Ką tiktais sugalvojau: palikite antžmogį man.

*Pauzė*

POKŠTAS Tik ar jūs sugebėsite?

PETROVIČIUS Svarbiausia yra tikėjimas, o aš šiuo gigantu tikiu. Pavaikšėciosiu, prisitaikysiu, pažinsiu jį kuomi arčiau. Tuomet ir pradėsiu tapyti žodinį jo portretą.

POKŠTAS Tik, tamista, atsiminkite, Frenkas čia nieko neturi. Ar kurdamas sugebėsite Frenką ir išmaitinti?

PETROVIČIUS Juokaujate, gerbiamasai. Aš prieš kelio-  
lika metų Sibiro mešką laikiau. Žymės yra ant krūti-  
nės, paliktos josios nagų. Netikit, pasiklauskite Salės  
ar Serafimos.

POKŠTAS Frenkai, na kaip, ar ryžtumeis? Vyras jis kon-  
kretus. Ir man pamažėtų rūpesčių. Tikslas atsukti lie-  
tuvį į krepšiasvydžio lanką man juk yra antriniu. Jūra  
aš gyvenu. Jūriniais apsisukimais.

PETROVIČIUS Eikim, didysis lietuvi. Didžiausias iš galimų.

*Petrovičius išsiveda Frenką.*

POKŠTAS (*šūkteli pavymui*) Frenkai, tave atlankysiu, vos  
tik tu būsi šio vyro lyriškai palytėtas, kaip tik ant stalo  
gulės didžiojo Frenko portretas.

*Pauzė*

POKŠTAS Ar galima juo pasikliauti? Šis vyras kalbėjo  
tiesą?

SALĖ Taip, ant jo kūno ištis likusios nagų žymės. Moterų  
arba lokių.

POKŠTAS Likome vienu du. Kažkaip nejauku be Frenko.

SALĖ Be Frenko palikusiam vyrui negali būti jauku. Jei  
būtumėt šitaip palikęs prieš keliolika metų, ant jūsų  
krūtinės puikuotųsi mano karšti bučiniai.

*Pauzė*

POKŠTAS Ne kiekviena dama sugeba mano skruostuos  
palikti drovumo raudonį. Taip sakant, mūs tautai sve-  
timą politiniai spalvinį stovį.

SALĖ O jūs ne per daug pasikeitęs. Aš tarsi šventinį rūbą  
mainydavau idealus, o jūs vis nešiojat tą patį. Kadaise

aš jus norėjau žiauriai bučiuoti už tai, kad buvote man idealas. Dabar tik norėčiau draugiškai palytėti jums lūpas už tai, kad parodėt man kelią į dar neregėtas aistras.

POKŠTAS Nejaugi pamilot krepšiasvydį?

SALĖ Antžmogį pamilau. Ne milžiną, kaipo Frenką, bet antžmogį iš tiesų. Leiskite jus palytėti. Pirmas mano žmogau ir pagaliausiai vyre, kurį dar jauna palaikiau savo vilčių jaunikaičiu. Bei paskutinis pilieti žmogiškosios lyties, kuriam save dalinu. Ši lytis man netinka. Manęs, kaip lyties, nebedomina padori žmonija ir tamsiausios jos atmainos. Žmogus man yra per silpnas. Aš netikiu šia lytimi.

*Salė bučiuoja Pokštą.*

POKŠTAS Garbioji poete, drauge, na pagaliau ir Sale, kodėl jūs šio drastinio veiksmo neatlikot anksčiau?

SALĖ Todėl kad tikėjau meile. Bučiuoti be įžangos vyrą gali tik moteriškė, apleidusi meilės jausmus. Šiuo lengvabūdiniu bučiniu aš tvirčiausiai pareiškiu: meilės many nebėra. Teko pažinti man meilę būnant Joanna iš Francijos, taipgi aš ją pažinau kaipo kalė Serafima. Turint akivaizdoj visą mano meilės virtimą, aš jos didžiule paletę stropiai išragavau. Žmonės yra per menki. Žmonės yra per menki man atsakyti į meilę. Lauksiu tvirtesnio atsakymo, tąsyk ne iš žmogaus.

POKŠTAS Poete, ištarkit klausimą ir aš jums tvirtai atsakysiu.

SALĖ Jo išsirtart neįmanoma. Galima jį tik pajusti. Eikite savo keliu, mylintis taipgi ne žmogų, bet jo darinį – tautą. Aš ieškosiu kažko, kas virš žmonijos iškilęs įveikia net ir tautas. Jei įgavau tokią meilę, kurios žmonija neišsprendžia, vadinasi, rasiu ir Jį, kuris tą atsakymą duos.

#### 4 scena

*Tuščioje Kauno gatvėje kalbą režia Gerbutavičius.*

GERBUTAVIČIUS Tamsioji lietuvių tauta. Žmogų vaidinti pamėgusios dilgėlės, usnys, kelmai. Rinkitės atsiklausyti savo vidinio kaimyno – žmogaus iš artizmo šalies, kalbančio jums nepažįstama eseizmo kalba. Vidinėje jūs kaimynystėje šiandien ir vėlei lyja. Prašlapę artizmo piliečiai. Ir šitas vidinis lietus – tai žodžio artistų prakaitas, ieškančių bei nesurandančių tautinės jūsų širdies. Išorės mūsų kaimyne, mes tarsi žarnų kirmėlės naršom po tavo kūną sunkiai ieškodami dvasios. Bet nedėkingas mūsų amatas, šis painus mechanizmas tautinių jūsų vidurių kiekvieną kartą mus atveda prie jūsų šiknos skylės. Tad ir liūdnai konstatuoju: tautinis jūsų organizmas dar nėra išauginęs dvasios anei širdies. Gyvybė jame palaikoma nuolatine cirkuliacija materialinių šūdų.

*Prisiartina Pokštas.*

POKŠTAS Žmogiškai – sutinku, tautiniai – prieštarauju. Lietuviškai dvasiai, žinoma, trūkumas dar patirties, tačiau užuvis neteisinga mūs tautą vadinti beširde. Prilaiko ji savyje gailėsčio bei atjautos. Taipgi dažnai nestokoja ilgesio arba meilės.

GERBUTAVIČIUS Jūsų lūpomis kalba atskiras individas, taigi pavienis žmogus. Aš gi kalbu kaip zondas, neatsakingai įlindęs į tautos organizmą. Negresia jūsų tautai anei baisus insultas, anei širdies ataka, kadangi kaip šitokio organo jūs tautoje neatrandama. Baisiausia, kas gali ištikti – tai vidurių užkietėjimas bei išliejimas į smegenis užkietėjusio turinio, ieškančio sau išeities.

POKŠTAS Nesutinku anei tautiniai, anei visaip kitaip.  
Smegenys mūsų valstybės taipgi yra užkietėję, ir proletarinio gaivalo jos pro save nepraleis.

*Abu trumpam nutyla.*

POKŠTAS Gerbiamas Gerbutavičiaus, akinančiai įvaldęs svetimas mums kalbas: lenkų bei eseizmo. Noriu jums prieštarauti, taipgi varyti kalbas, ginančias mūsų valstybę. Bet liūdnai konstatuoju: mes nebeturim klausytojų. Likome vienu du.

GERBUTAVIČIUS Nedovanotinas melas. Klausosi mūsų praeitis – patys geriausi klausytojai, nebyliai mirusieji. Klausosi ateitis, taipgi puikus pašnekovas: duoda išsikalbėt ir tik po to atakuoja. Tarkite prakalbą jiems. Kelkite mąstymo audrą savojo laiko stiliuje. Nieko ji nepakeis. Betgi sudrebins orą.

POKŠTAS Nieko iš to neišeis. Oras mūsų užnuodytas, esame visapusiškai tautiniai suspausti.

GERBUTAVIČIUS Tautinis oro gadinimas – štai iš kur toji stoka šviežumos ir gaivumo. Kartais labai nepakenktų vietoj aukštųjų kalbų tautai į krūvą sustoti ir, kaippo vėjo malūnui, orą nebylųį sukt.

POKŠTAS Visą savo gyvenimą aš mėginau kovoti su audringais malūnais, bet supratau pamažėle: netgi ir jų čia nėra.

GERBUTAVIČIUS Tad ar ne laikas jiems rasti? Mūs skelbiami idealai dūžta į jūros bangas. Tik patyręs šią nuoskaudą senas idealistas gali pastoti kelią iš jaunimo atėjusiam. Sukurkime jam sunkumus. Bendrai pastatykime kliūtį. Kuomet jis kardu apkarplys mūsų sparnus sumedėjusius, bus jam lengviau įkandamos ir kitos jo laukiančios kliūtys.

POKŠTAS Ar mes jau tik tam tinkami?

GERBUTAVIČIUS Tai ir yra pašaukimas kiekvieno idealisto: stovėti visų aršiausiai jaunojo kelyje.

POKŠTAS O kaip mūs audringus sparnus pritaikyti sukt pagal vėją?

GERBUTAVIČIUS Ilgokai ėję prieš vėją, jie patys jam ima paklust. Sukite kairiąją ranką, dešinę pritardami. Jaunystė garbina vėją, pučiantį jai iš priekio, vėjas nuvargusį garbina, sukantį pavėjui. Ilgai savame kelyje kliūčių baisiųjų ieškojęs atraskite malonumą būti kitiems kliūtimi.

POKŠTAS (*suka rankomis orą*) Sukti kairiąją ranką pritariant jai antrąja?

GERBUTAVIČIUS Taipgi ir aš jums pritarsiu savo kairiąją ranka, kadangi dešinėje turiu įsitvėręs skėtį.

POKŠTAS Mudu sukeliam vėją.

GERBUTAVIČIUS Žmogus tik pirmaisiais sukimais sukelia savo vėją. Vėliau nemenkai prisivargęs sukasi pavėjui.

POKŠTAS Gerbiamas vėjo malūne, ką jūs šiuo metu malate?

GERBUTAVIČIUS Tautinę jūsų savimeilę, kolega, į mil-tus malu.

POKŠTAS Kiek mes dar taip prasimalsime?

GERBUTAVIČIUS Kiek tik leis mums valstybė, sveikata bei jaunuomenė.

POKŠTAS Visą savo gyvenimą aš gyvenau idėja apie an-trąją Lietuvą, betgi jinau sudužo.

GERBUTAVIČIUS Visą savo gyvenimą laukiau ateinančio genijaus, betgi jis neateis.

POKŠTAS Liūdna tautoj neatradus reikiamo pritarimo.

GERBUTAVIČIUS Liūdna, kuomet iš pramatymų lieka tik pokštas pigus.

POKŠTAS Betgi atkreipkite dėmesį į debesuotą dangų. Kaipojisai nusispalvinęs kraujo raudonumu.



GERBUTAVIČIUS Lįskit, bičiuli, po skėčiu, mėgaukitės besibaigiančiu malančiojo artumu.

*Pokštas lenda po Gerbutavičiaus skėčiu.*

POKŠTAS Debesys žada audrą. Artinasi į mus.

GERBUTAVIČIUS Taip, gerbiamasai, artinasi. Eina į mus išsipildęs, pritarimą atradęs kraujo idėjų lietus.

*Trenkia žaibas.*

## 5 scena

*Salė drauge su Slibinu Literatu važiuoja į Maskvą.*

SALĖ Draugai, mano artimos galvos. Mūsų vieningoj krūtinėj plaka širdis alkana. Stovime veidu į antžmogį, smingame tiesiai į jį. Nebetampykite man jausmo, tarkite jojo vardą.

SLIBINAS LITERATAS Josifas Visaryjonyčius, ryjantis be paliovos.

SALĖ Josifai Visaryjonyčiau, tąsyk suvalgyk mane, išmau-dyk mane savo meilėj, kurią tu tautoms dalini. Esu tik eilinė moteris, eilinės žmonių padermės per nesuprantamą klaidą apdovanota jausmu, kuris tarp eilinių žmonių atsako nesulaukia.

SLIBINAS LITERATAS Sale, tau pinasi kojos, taipgi linksta galva.

SALĖ Tatai gal nuo ilgo ėjimo į nepaliaujamą kairę. Sakykit, draugai bendragalviai, ar aš jam tinkama partija, ar antžmogis, kaip ir mes, leidžia dienas kairėje?

SLIBINAS LITERATAS Josifas Visapraryjantis nėra kairėje kaip mes. Josifas Visapraryjantis – pati kairės giluma. Prisiekus Visapraryjantį, nėra daugiau kelio į kairę.

SALĖ Neškit tuomet jam mane. Skandinkite manąją meilę giliausioje kairėje. Lai mano alkanas kūnas tampa odoj išrašyta poema apie antžmogį. Kuomet jam mane nusinešite, nupieškit brangius viršelius ir leiskit Visapraryjančiam iš lėto manęs atragauti.

SLIBINAS LITERATAS Įspėjame, tai pavojinga. Nes Visapraryjančio meilė savo aistringajai partijai gali draugėj su bučiniu ir mylinčią širdį išplėšt.

SALĖ Kaip aš ilgai šito laukiau. To, kuris atragautų dainuojančios mano širdies. Kuris palytėtų ne lūpas, ne kaklą, taipgi krūtis, betgi jautriausiąją dalį, tą, iš kur liejasi meilė. Daugelį kartų liepiau savo mylinčiai širdžiai traukti gyvenimo himną. Dainuoki, širdie, gyvenimą, šitaip jai prisakiau, galgi tuomet ir gyvenime tau kas nors atsilieps.

SLIBINAS LITERATAS Netrukus pakilsime laiptais, kurie mūsų keturias galvas tiesiai pas antžmogį ves. Nagi, statykime kairę ant laiptų stačios pakopos. Drąsiai pastatę kairę, vėlgi statykime ją. Taipgi ir dar kartą kairę. Kairę ir dar kartą ją.

SALĖ Sustokite jo nepriėję. Taip iš eigos negaliu. Tarkit bent keletą žodžių, kaip jis atrodo – antžmogis?

SLIBINAS LITERATAS Visa, kas tik jį supa, spindi raudonume. Ten, kur yra pažymėta antžmogio dydžio pėda, joks padorus kapitalas nebepraeis niekada. Veidas jo iš toli šviečia kaip tekanti saulė, ir tik arčiausiai priėjęs bruožus pažinti gali. Šitąją kaitrą nustato jo Visalemiantis balsas, jo Visaregė akis bei Visarūkstanti pyptė.

SALĖ Gana man jo išorę piešti. Leiskite jį jo vidų. Nuogą jam neškit mane, be įmantrių viršelių, kuriuos kartą kitą pavartęs turinį gilų pravers. Jokia geidulinga tauta taip jam savęs neatvers kaip antžmogio meilės trokštant moteriškė.

SLIBINAS LITERATAS Tadgi statykime kairę ir dar vieną kartą ją. Kairę, kairę ir kairę – tokia vienakojų dalia.

SALĖ O, Visaryjantis antžmogį, jaučiu jau iš tolo tave, kaip nuoguma pirtyje jaučia artėjantį garą. Ar tavo įkaitinti akmenys jaučia, kaip prie jų braunasi meilės ištroškusi Salė?

SLIBINAS LITERATAS Kairę ir dar kartą ją. Kairę ir dar kartą ją.

SALĖ Stokite, bendragalviai, nešantys jam mane. Aš Visaryjančio balsą Rusijos toliuos girdžiu. Sako jis man, kad žmogų reikia pirma įveikti. Tvirtina, kad be kraičio tesam galvijų banda.

SLIBINAS LITERATAS Kairę ir dar kartą ją. Kairę ir dar kartą ją. Kraitis, kuris jį pradžiugintų, esanti mūsų tauta.

SALĖ Ką gi, Visapraryjantis turi dovaną gauti, jei užu tai gausiu meilę, nerastą žmonėse. Josifai Visaryjonyčiau, antžmogį žmonėse, žmogų reikia įveikti, tadgi įveik mane. Išbandyk mano meilę, aistrą užmušk manyje.

SLIBINAS LITERATAS Kairę ir dar kartą ją. Kairę ir dar kartą ją. Priėjome pačią gilumą. Nuo čia kad ir kur benužengsim, liksim dešinėje.

BALSAS Bolševikų kalė. Raudona intrigantė.

SALĖ Draugai bendragalviai, kas tai?

SLIBINAS LITERATAS Nepaisyki, Sale, tai kraitis. Tokis jau kraičio likimas – jį būtina vyrui išduot. Stovėk, moterie, kaip stovėjusi, veidu į Visapraryjantį. Į tautą nesidairyk. Vos tik atgal atsisuksi, Josifas Visaryjonyčius pavers tave akmenimi.

SALĖ Bet kurgi tas mano antžmogis, antmylimasis ant žirgo?

SLIBINAS LITERATAS Visapraryjantis čia. Netrukus jis mus pamylės visa pamilstančia meile.

SALĖ Galit mane prilaikyti, drastiniai jį pajutau. Antžmogis mane skaito. Štai kokis yra atsakas į nežmonišką

meilę. Šitaip yra traukiama bobiškos meilės rakštis. Tu jam esi poema, jis yra tavo skaitovas. Tu – užrašytas žodis, jis – tave atrakinanti, išimanti akis. Pirštą savo paseilėjęs verčia mane jis ant šono. Neatsiplėš nuo manęs, kol su visam neužvers. Poema ir jos antžmogis. Amžiams paliksiu jame. Visapraryjantis Josifas, visa pamynusi Salė. Aš, draugai, kaipo užraktas, senas ir surūdijęs, daugelį metų kentęs užrakintą save. Jokis raktas netiko, jokis, išskyrus šitą. Koks nenusakomas gėris visiškai atsiverti, eiti giliausiai į kairę, maudytis jos smagume.

SLIBINAS LITERATAS Kairę ir dar kartą ją. Kairę ir dar kartą ją. Visapraryjantis Josifas Salės poetizme.

SALĖ Neškit mane iš čia, Visapraryjantis baigė. Mano ieškojimams galas, aš esu užversta. Žmogų reikia įveikti. Juo labiau – akaną moterį. Tokis gyvenimo tikslas. Aš esu įveikta.

## 6 scena

*Scenoje stovi sutrikusi Salė. Įbėga Pokštas.*

POKŠTAS Sale, ką jūs padarėt? Klaidingai atsukote tautą priešinga kryptimi.

SALĖ Bet aš tik ištroškusi meilės. Argi tai mano kaltė, kad vyrai pamilė tautas? Ir antžmogis taipgi vyras.

POKŠTAS Ar laikas kalbėt apie meilę, kuomet nelaimingai mūs tautai sprandą grasina nusukt?

SALĖ Betgi kuomet tada laikas? Kiek tik aš gyvenau, tinkamo laiko nebuvo meilei biednai įsispraust. Laikas toks keistas išpuolė arba čia aš ne laiku strimgalviais puoliau gyvent. Meilės laiku neatradusi, josios ieškojau po laiko, tadgi už ką šitas laikas nori mane prakeikt?

POKŠTAS Atleiskite, trūkumas laiko. Reikia šį tą sutvarkyti. Liko dar reikalų.

*Pokštas išbėga.*

BALSAS Išgama, komunistė, politrukų višta.

SALĖ Atleiskite, kaip jūs pasakėte? Sakykite, kaip pavadinot? Jaučiuosi lyg po manim laužą kas ruošų kurent. Aš dūstu, man trūkumas oro, tėvynės talpumo skaičiuotojau, aš netelpu tautoje. Ant meilės man skirta plevent. Užplaukus ant neapykantos manąjį kūną ištinka įkvėpiminė krizė. Nekeikit manęs, maldauju. Meilės tautoj neatradusi trokštu abejingumo, kadangi gili neapykanta man nebeleidžia kvėpuot. Mile, Hele, Petrovičiaus, gelbėkite mane. Bent kas nors man ištieskit abejingąją ranką.

*Salė apalpsta. Įeina Gydytojas ir Medicinos sesuo.  
Pastaroji pasilenkia prie Salės.*

GYDYTOJAS Pulsas?

MEDICINOS SESUO Žemas, su pertrūkiais.

GYDYTOJAS Ritmas?

MEDICINOS SESUO Nestabilus.

GYDYTOJAS Rimas?

MEDICINOS SESUOS Ūmus, uždegiminis.

GYDYTOJAS Kraujas?

MEDICINOS SESUO Mūsų tautos.

GYDYTOJAS Užpildykite diagnozę: įkvėpiminė krizė.

Duokit narkotinę kaukę, ruošiamės operuoti.

SALĖ (*atsimerkia*) Maldauju, nedėkite kaukės. Leiskite bent atsiskuti savo veidu į mirtį.

GYDYTOJAS (*Medicinos seseriai*) Anesteziją į veną. Kaukės nebenaudot. (*Salei*) Dūstanti paciente, prašom užmiegant skaičiuot.

*Medicinos sesuo suleidžia Salei į veną vaistų.*

SALĖ Vienas, o Viešpatie, vienas. Du – o nejaugi jau du?

Trys – koksai įžūlumas šių nepaliaujamų skaičių? Leiskit bent likusio laiko skaičiais nebematuot tai, kuri visą gyvenimą laiką matavo žodžiais.

GYDYTOJAS Berkite savo žodžius, kad tik jie mums padėtų jus greičiau užmigdyti.

SALĖ (*užsimerkia*)

Rūškanas palatų kiemas,  
Šalta, šalta – kur dairais.  
Leiskite man jį sušildyt  
Savo pasakos kerais.

Apie lenką, pasienietį,  
Burtus maudančių panų,  
Apie meilę, kuri teška  
Iš merginų šulinių.

Apie gražų jaunikaitį –  
Koks jis raitelis puikus,  
Apie Milei, Dainiaus žmonai,  
Mūsų pramintus takus.

Kaipo Helė nusiminus  
Grįžo tuščiomis atgal,  
Kai maniau, kad moteriškės  
Vienos meilėj būt negal.

Francija pusny jau miega,  
Apelsinai po ledu,  
Bėga slibinas per sniegą  
Nepalikdamas pėdų.

Salė buvo gero būdo,  
Dėl aistros ji nekalta...  
Jau nuo vaistų ji užsnūdo,  
SALĖS PASAKA baigta?

*Salė užmiega. Aparatas, žymintis jos širdies dūžių  
ritmą, rodo, kad ji dar gyva.  
Į scena įbėga Pokštas.*

POKŠTAS Frenkai! Frenkai! Frenkai! Ar neregėjote Frenko?  
Draugas mano, bičiulis, simbolis mūsų tautos. Turtas  
neišmatuojamas. Klausiate, ar jis aukštas? Aukštesnių  
nemačiau. Luitas, krepšiasvydžio dievas, simbolis, le-  
genda. Ne, paprasčiausiai Frenkas. Draugas mano, bi-  
čiulis, paskutinis, vienatinis. Tarpe krepšių jis galiūnas,  
tarpe patrankų – ne. Kamuolį, į jį skriejantį, Frenkas  
nesunkiai pagauna, kulkos, į jį šitaip skriejančios, gali  
ir nepagaut. Milžine, atsiliepk. Metas ir tau atsisukti  
veidu į rūšiąją jūrą. Baigėsi mūsų rungtynės. Frenkai,  
nebetylėk.

*Įbėga Frenkas.*

POKŠTAS Frenkai, na kur tu buvai? Laivą paduokite mil-  
žinui, mūsų sirgalių valdovui. Frenkai, pirmyn į Los  
Angelą, lai tavo ten apsaugo svetimi angelai. Veidu į  
jūrą, lietuvi. Veidu, kam pasakiau. Mirė jau mūsų aikš-  
telė, nebėra jos daugiau.

*Pokštas ir Frenkas įsėda į išplaukiantį laivą.  
Tolumoje girdėti šūviai.*

POKŠTAS Frenkai, girdi, ar ten šaudo? Ne, tai saliotų sal-  
vės, į jūrą, lietuvi, žiūrėk. Tai mūsų galingas laivynas  
atplyšo nuo savo kranto. Tai mūs neskaitlinga tauta, į  
laivus sukrauta, sveikina didįjį Frenką. Namų, mano

brangūs piliečiai. Ne mūs pasitaikė tai žemė. Nesaugi, svetima. Frenkai, atgal nežiūrėk. Šaudo ten, saliotuoja, laivai vienas kitą įspėja, stengiasi nesusiliest. Nam, nam, nam, jūrine mano valstybe! Švartavimo laikas baigėsi, metas jau mums iškrutėti. Į priekį praleiskit miestus, lėti tai, nerangūs laivai, palikit papildomo ploto jiems manevruoti laisvai. Toliau išsidėsto miesteliai – tamsūs, ankšti submarinai. Flotilę uždaro kaimai bei irklinės vienkiemių valtys.

Prie Skagerako stosime. Prie Gibraltaro – taipgi. Įpraskite mūs regionus vadinti naujaisiais vardais: Biskajomis, Pa de Kalèm, Dardanelais, La Manšais, Suecais, Bosforais, Dreikom, Beringom ir Magelanais.

Valgysim, ką užauginsim, gersim, ką mums nulies. Keliausim iš jūros į jūrą, taipgi iš laivo į laivą, mylėsim, ką panorėsim, mirsime tik tuomet, kai šito mirtis panorės.

Veidu į jūrą, tauta. Veidu į savąjį namą. Trūkumas Žemėje vietos. Žemė yra per ankšta. Klausiate, ko aš verkiu? Tai bangos mane čia aptaškė, o ašaros man nebėga, gal tik viena kita. Gal tik viena kita, matanti, kaip meteoras, švietęs mūs danguje, gęsta į jūros vandenį. Gal tik viena kita, girdinti kaip gimtoje mano žaidimų aikštelėje savo idėjinį kamuolį daužo jau kitas vaikas. Visa kita, brangieji, tiktais jūra ir bangos.

Namo, namo, namo į ilgą ir tolimą kelią. Nam, namo, namo visi, kas tiktais dar gali. Nam, kas jau amžiams užmigo ir kam užuvis nesimiega. Nam, kas tik auga, skrenda, telkšo ar srauniai bėga. Nam, kas į dainą sudėta ir tas, kam dainoj ne vieta. Nam, moterie užmylėta, ir toji, kur dar nekalta. Senoji tėvyne – nam, į naują ir dar nepradėtą. Elitas – nam, taipgi padugnės, visiems namie yra vietos.



Namo, senieji bičiuliai, jaunystės nusenusios panos.  
Kairieji, žali, raudonieji, taipgi jokieji – namo. Namo,  
jūs labai atsilikote, jūsų beveik nematau, paspartinkit  
irklo yrį, garo paduokit daugiau.

Klausiate, ko aš verkiu? Tai bangos mane čia aptaškė.  
Frenkai, veidu į jūrą, tuščią, neramią ir taškia.

*Pauzė*

POKŠTAS Frenkai, gali atsisukti. Klausi, ko aš verkiu?  
Nieko nėra užu mūsų. Tuomi aš ir baigiu.

*Salės širdies ritmą rodęs pypsėjimas tampa pratisu.*

*Uždanga*

Neskirta platinti

**Pirmojo pjesės  
pastatymo programa**

VALSTYBINIS VILNIAUS  
MAŽASIS TEATRAS

**Marius Ivaškevičius MADAGASKARAS**

Dviejų dalių spektaklis

Premjera – 2004 m. rugsėjo 28, 29 d.

Režisierius statytojas – Rimas Tuminas

Režisierius – Arvydas Dapšys

Scenografė ir kostiumų dailininkė – Vilma Masteikienė

Kompozitorius – Faustas Latėnas

Vaidina:

MOTINA – Eglė Gabrėnaitė

TĖVAS – Audris Chadaravičius, Arvydas Dapšys

KAZIMIERAS POKŠTAS – Ramūnas Cicėnas

SALĖ – Gintarė Latvėnaitė

MILĖ – Valda Bičkutė

HELĖ – Vaida Būtytė

VERONIKA – Ilona Kvietkutė

OSKARAS – Mantas Vaitiekūnas

PRANCŪZAS – Leonardas Pobedonoscevas

STEPONAS – Audrius Bružas

STASYS – Jokūbas Bareikis

LIETUVIAI – Jokūbas Bareikis, Audrius Bružas, Balys

Latėnas, Vytautas Rumšas (jaun.), Ineta Stasiulytė

KAREIVIAI – Balys Latėnas, Vytautas Rumšas (jaun.)

Ivaškevičius, Marius

Iv53 Madagaskaras: trijų veiksmų pjesė / Marius Ivaškevičius. – 2-oji laida. – Vilnius: Apostrofa, 2012. – 116, [1] p.

ISBN 978-9955-605-74-4

Ketvirtoji vieno žymiausių šiuolaikinių lietuvių dramaturgų Mariaus Ivaškevičiaus pjesė „Madagaskaras“ gerai pažįstama ne tik skaitytojams, bet ir Lietuvos bei užsienio žiūrovams – iš Vilniaus mažojo teatro spektaklio, jau spėjusio tapti klasika. Pagrindinio herojaus Kazimiero Pokšto prototipas Kazys Pakštas – viena unikaliausių praėjusio šimtmečio Lietuvos istorijos asmenybių. Jo idėja perkelti Lietuvą į Afriką suviliojo režisierių Rimą Tumina, kuris ir paskatino dramaturgą imtis šios temos. Svarbiausi pjesės bruožai – intriguojantis siužetas, išmoningos situacijos, XX a. pradžios leksikos pavyzdžiu „išrasta“ kalba, autoironiškas ir šmaikštus pačių lietuvių požiūris į save ir pasaulį.

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas ją premijavo kaip kūrybiškiausią 2004-ųjų metų knygą.

UDK 821.172-2

Išleido „Apostrofa“

P. d. 1026, LT-01004 Vilnius

apostrofa@takas.lt

Spausdino „Standartų spaustuvė“

Dariaus ir Girėno g. 39, LT-02189 Vilnius

www.standart.lt